

Θεολογικά Χρονικά

Συνέδρια – Ημερίδες – Συμπόσια

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

“The Apostle Paul in Antalya. Memory. Testimony”

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Πισιδίας διοργάνωσε μεταξύ 15 καὶ 17 Ἰανουαρίου 2024 στὴν Ἀττάλεια (Τουρκία), ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο μὲ θέμα: “The Apostle Paul in Antalya. Memory. Testimony”.

Ἡ τελετὴ ἑναρξῆς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Ἀμφιθέατρο τοῦ Κοκ University (AKMED) στὴν Ἀττάλεια (Τουρκία), στίς 15 Ἰανουαρίου ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, παρουσία τοῦ Vural Korkmaz, διευθυντῆ ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Δήμου Muratpasa-Antalya καὶ τοῦ Oleksandr Voronin, γεν. προξένου τῆς Οὐκρανίας στὴν πόλη. Στὴν εἰσαγωγικὴ του ὁμιλία ὁ Οἰκ. Πατριάρχης ἐπεσήμανε τὸν οἰκουμενικὸ χαρακτήρα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὸν ρόλο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸν σύγχρονο κόσμο.

Στὸ Συνέδριο συμμετείχαν μητροπολίτες, ἐπίσκοποι, καθηγητές/καθηγήτριες, καθὼς καὶ διδάκτορες διαφόρων πανεπιστημίων, ἐρευνητικῶν κέντρων καὶ ἰδρυμάτων. Συγκεκριμένα, οἱ ὁμιλητές/ὁμιλήτριες προέρχονταν ἀπὸ τὸ Ε.Κ.Π.Α., τὸ Α.Π.Θ., τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Balamand (Λίβανος), τὴν École Pratique des Hautes Études (Γαλλία), τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ

Fribourg (Ἑλβετία), τὸ Ἰνστιτούτο Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Chambésy (Ἑλβετία), τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Lausanne (Ἑλβετία), τὸ Καθολικὸ Πανεπιστήμιο τῆς Leuven (Βέλγιο), τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (Τουρκία), τὸ Πατριαρχικὸ Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν – Ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Βλατάδων Θεσσαλονίκης, τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, τὸ Πανεπιστήμιο Doğu Akdeniz (Τουρκία), τὸ Μικρασιατικὸ Ἐρευνητικὸ Κέντρο Ἀττάλειας (Τουρκία) καὶ τὸ Κέντρο Ἑρευνας γιὰ τοὺς Πολιτισμοὺς τῆς Μεσογείου τοῦ Κοκ University (AKMED) ποὺ φιλοξενοῦσε καὶ τίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου.

Ἐνδεικτικὰ, ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι στὶς ἰδιαίτερα πλούσιες συνεδρίες τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου ἀναπτύχθηκαν συζητήσεις γύρω ἀπὸ τὸν σύγχρονο θεολογικὸ προβληματισμὸ γιὰ τὰ ἔργα τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τὴν κληρονομία του στὴ βυζαντινὴ παράδοση, τὴ σημασία τῆς μαρτυρίας τοῦ Χριστοῦ στὸ παγκοσμιοποιημένο σήμερα, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πισιδίας κατὰ τὸν 19ο καὶ τίς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα.

“Rewriting Global Orthodoxy: Oriental Orthodox Communities in a Transnational World”

Στὸ πλαίσιο ὁλοκλήρωσης τοῦ ἐρευνητικοῦ προγράμματος “Rewriting Global

Orthodoxy: Oriental Christians in Europe, 1970-2020” που έκπονείται από το Ίνστιτούτο Ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ τοῦ Κέντρου Θρησκείας καὶ Σύγχρονης Κοινωνίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Radboud University (Ὁλλανδία) καὶ τελεῖ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς European Research Council, πραγματοποιήθηκε στὶς 25 μὲ 27 Ἰανουαρίου 2024 στὴν πόλη Ναϊμέγκεν τῆς Ὁλλανδίας Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο μὲ θέμα: “Rewriting Global Orthodoxy: Oriental Orthodox Communities in a Transnational World”.

Κεντρικὸς ἄξονας τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξε ὁ κειμενικὸς καὶ ὀπτικὸς πολιτισμὸς ὡς (διαφοροποιημένο) θρησκευτικὸ τοπίο ποὺ συνδέει τὶς ἀνατολικὲς χριστιανικὲς κοινότητες σὲ τοπικὸ, ἐθνικὸ, περιφερειακὸ –εὐρωπαϊκόν–, καθὼς καὶ σὲ ὑπερεθνικὸ ἐπίπεδο, ἀλληλοσυμπληρώνοντας τὶς κοινότητες στὶς χώρες καταγωγῆς μὲ τὶς ἀντίστοιχες τῆς ὑποδοχῆς.

Στὶς ἑξὶ συνεδρίες τοῦ τριήμερου αὐτοῦ Συνεδρίου παρουσιάστηκαν τὰ πορίσματα τοῦ ἐρευνητικοῦ ἔργου “Rewriting Global Orthodoxy: Oriental Christians in Europe, 1970-2020”, συγκρίνοντας καὶ ἀντιπαράβαλλοντας τὴν κατάσταση τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς ὅχι μόνον μετὰξὺ τους, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐκείνους τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθόδοξων Κοινοτήτων (Ἀρμένιοι, Κόπτες, Σύριοι, Αἰθίοπες κ.ἄ.), ποὺ λόγω συνθηκῶν βρίσκονται σὲ συνεχῆ μετακίνηση (μετανάστευση).

Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι τὸ Συνέδριο ἀνέλυσε διεξοδικὰ καὶ εἰς βάθος τρία κύρια ἐρωτήματα-πυλῶνες: α) Πῶς οἱ ἀνατολικὲς (oriental) καὶ οἱ Ἀνατολικὲς Ὁρθόδοξες μεταναστευτικὲς κοινότητες σφυρηλάτησαν μία κοινωνικὴ εἰκόνα (ποὺ ἐκφράζεται σὲ κειμενικὲς καὶ ὀπτικὲς κουλτοῦρες), ἡ ὁποία συντηρεῖ τὴ ζωὴ τους στὴ διασπορά (ἢ σὲ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς χώρες ἢ χώρες ἀμιγῶς μετανάστευσης),

μέσα σὲ ἓνα εὐρύτερο ὑπερεθνικὸ πλαίσιο; Πῶς συνδέεται αὐτὴ ἡ σύγχρονη εἰκόνα μὲ παλαιότερες ἐκδοχές, ὅπως διαγράφονται στὴ θρησκευτικὴ τέχνη καὶ λογοτεχνία; β) Σὲ ποιὸν βαθμὸ ἀνιχνεύουμε παρόμοιες ἐξελίξεις στὶς Ἀνατολικὲς (Oriental) καὶ Ἀνατολικὲς Ὁρθόδοξες κοινότητες ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τῶν κοινωνικῶν δομῶν ἕως τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν ἀλληλεπίδραση μὲ ἄλλες κοινότητες καὶ εἰδικὰ σὲ θέματα δικαιοδοσίας; Μήπως διαφαίνεται μιὰ Ἀνατολικὴ ἢ Ὁριενταλιστικὴ «Παγκόσμια Ὁρθοδοξία»; γ) Πῶς μπορεῖ ἡ μελέτη τῶν ποικιλιῶν τῆς Ὁρθοδοξίας νὰ συμβάλει στὴ μελέτη τῆς θρησκείας στὸν σύγχρονο κόσμος; Τί μπορεῖ νὰ συνεισφέρει ἡ συνδυαστικὴ μελέτη τοῦ κειμένου, τῆς εἰκόνας, τοῦ ἥχου καὶ γενικώτερα τῆς πρακτικῆς στὴν κατανόηση τῶν ποικιλιῶν τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς;

Σὲ ὅλα αὐτὰ τοποθετήθηκαν μὲ εἰσηγήσεις διακεκριμένοι/νες καθηγητές/καθηγήτριες, ὅπως ἡ Heather Sharkey, Καθηγήτρια στὸ Τμήμα Γλωσσῶν καὶ Πολιτισμῶν τῆς Ἑγγὺς Ἀνατολῆς τοῦ University of Pennsylvania (Η.Π.Α.), ὁ Pooyan Tamimi Arab, Ἐπίκ. Καθηγητῆς στὸ Τμήμα Φιλοσοφίας καὶ Θρησκευτικῶν Σπουδῶν τοῦ Utrecht University (Ὁλλανδία) καὶ ὁ Vlad Naumescu, Ἀν. Καθηγητῆς Θρησκευτικῆς Ἀνθρωπολογίας στὸ Central European University (Βιέννη/Βουδαπέστη).

«Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες
ἐνώπιον τῆς Βιοηθικῆς
καὶ τῆς Κοινωνικῆς Προσέγγισης
τῶν Ὁρίων τῆς Ἱατρικῆς»

Στὶς 31 Ἰανουαρίου 2024, ἡ Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Harvard τῶν Η.Π.Α. (Τμήμα Παγκόσμιας

Υγείας καὶ Κοινωνικῆς Ἱατρικῆς) καὶ τὸν Κωνσταντῖνο Σ. Ψιμόπουλο, Καθηγ. Βιοηθικῆς καὶ Ἀνθρώπινης Εὐημερίας τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου καὶ διαχειριστὴ τῆς Πρωτοβουλίας γιὰ τὴν Ὑγεία, τὴν Πνευματικότητα καὶ τὴ Θρησκεία στὸ πλαίσιο σειρᾶς ἐπιστημονικῶν διαλέξεων (ἡμερίδων) μὲ κεντρικὸ θέμα: «Βιοηθικὴ καὶ Ὁρθοδοξία» καὶ ἐπὶ τῆς ἐορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν διοργάνωσε διαδικοτυακὴ ἐκδήλωση. Κύριος ὁμιλητῆς τῆς συνάντησης ὑπῆρξε ὁ πρωτοπρ. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Καθηγ. Ἠθικῆς καὶ Ποιμαντικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ.

Τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας τοῦ π. Βασιλείου Καλλιακμάνη ἦταν «Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες ἐνώπιον τῆς Βιοηθικῆς καὶ τῆς Κοινωνικῆς Προσέγγισης τῶν Ὁρίων τῆς Ἱατρικῆς» ποὺ ἐπικεντρώθηκε στὴν ἀναζήτηση τῶν κριτηρίων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς καίριας σημασίας τους στὸν σύγχρονο κόσμος. Ταυτόχρονα, ἀναπτύχθηκαν διεξοδικὰ θέσεις γύρω ἀπὸ τὸ πῶς μπορεῖ ἢ πρέπει νὰ μεταλαμπαδευθεῖ ἀπὸ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς ἡ κοινωνικὴ εὐθύνη στὰ νέα παιδιά μὲ γνώμονα τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, τὸ πῶς θὰ μπορούσε νὰ ἐμφυσηθεῖ στὴν ἀνθρωπότητα μιὰ πιὸ ἡθικὴ ἀντίληψη, ἀλλὰ καὶ τὸ πῶς θὰ θέλαμε νὰ λειτουργήσῃ τὸ μετανεωτερικὸ σχολεῖο στὴν κοινωνία τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης ἀκολουθώντας τὶς διδαχὰς τῶν φωστήρων τῆς Τρισηλίου Θεότητος.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

«Ἀγίου καὶ Ἐνδόξου Ἀποστόλου & Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ Ὁδοί»

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας σὲ συνεργασία μὲ τὸ Studium Historicorum Ecclesiasticorum τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς

Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. διοργάνωσαν μεταξὺ 2 καὶ 4 Φεβρουαρίου 2024, στὴν πόλη τῶν Καλαβρύτων, Διεθνὲς Θεολογικὸ Συνέδριο μὲ θέμα: «Ἀγίου καὶ Ἐνδόξου Ἀποστόλου & Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ Ὁδοί». Ἀπὸ τὶς 2 ἕως καὶ τὶς 3 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκαν ὁκτὼ συνεδρίες ποὺ φιλοξενήθηκαν στὸ Πολύκεντρο Πολιτιστικὸ Κέντρο Καλαβρύτων. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν διακεκριμένοι Ἕλληνες καὶ ξένοι ὁμιλητές/ὁμιλήτριες.

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις τοῦ Συνεδρίου, θὰ μπορούσαμε νὰ σταθοῦμε σὲ αὐτὲς τοῦ Χρήστου Καραγιάννη, Ἀναπλ. Καθηγ. Παλαιᾶς Διαθήκης τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ ἀντιπρύτανη τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: «Ἡ μαρτυρία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γιὰ τὸν Μεσσία Ἰησοῦ στὸ Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον (Λκ. 4:18-21)», τοῦ Stephen C. Carlson, Ἀν. Καθηγ. Βιβλικῶν & Παλαιοχριστιανικῶν Σπουδῶν στὸ Australian Catholic University, Institute for Religion and Critical Inquiry, μὲ θέμα: “Luke the Evangelist, Papias of Hierapolis, and Apostolic Tradition”, τοῦ δρ. Gevorg Kazaryan, μεταδιδακτορικοῦ ἐρευνητῆ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: «Ἡ περικοπὴ Λκ. 22, 43-44 στὴ μεσαιωνικὴ ἀρμενικὴ θεολογία» καὶ τῆς Εἰρήνης Κασάπη, Ἐπίκ. Καθηγ. Ἱστορίας Ὁρθοδόξων Εὐρασιατικῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ ἰδίου Τμήματος, μὲ θέμα: «Ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας τοῦ Βλαδίμηρ καὶ ἡ ρωσικὴ παράδοση τῆς ἱστορήσεώς της ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ».

«Προσβασιμότητα – Ἀναπηρία – Ἐκκλησία»

Τὸ Τμῆμα Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. διοργάνωσε

μεταξύ 2 και 4 Νοεμβρίου 2023 στη Θεσσαλονίκη, υπό την αιγίδα του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, Διεθνές Συνέδριο με θέμα: «Προσβασιμότητα – Αναπηρία – Εκκλησία». Αφορμή για τη θεματική του Συνεδρίου στάθηκε το ζήτημα της προσβασιμότητας ως σημαντικού κοινωνικού αγαθού και βασικού ανθρωπίνου δικαιώματος των Ατόμων με αναπηρία, που βρίσκεται στο επίκεντρο διαφόρων συζητήσεων τα τελευταία χρόνια.

Στόχοι του Συνεδρίου ήταν η διερεύνηση των προϋποθέσεων και των δυνατοτήτων ανάπτυξης ενός «προσβάσιμου» θεολογικού λόγου στα Άτομα με αναπηρία και το κατά πόσο και με ποιούς τρόπους η εκκλησιαστική ζωή και πράξη μπορεί να είναι προσβάσιμη σε ανθρώπους με ποικίλες ειδικές ανάγκες.

Σκοπός αυτού του τριήμερου Συνεδρίου, που εκτάθηκε σε πέντε συνεδρίες, ήταν να φέρει σε μιὰ γόνιμη συνάντηση θεολόγους, εκκλησιαστικούς φορείς, εκπροσώπους των ομάδων Ατόμων με αναπηρία, ειδικούς στον χώρο της αναπηρίας εκτός του θεολογικού χώρου και έπιστήμονες που δραστηριοποιούνται στον χώρο της αναπηρίας. Επίσης, σκοπός του Συνεδρίου ήταν να θέσει και να επεξεργασθεί τους προβληματισμούς που προέκυπταν από τον διάλογο μεταξύ των εμπλεκόμενων συνομιλητών, να προτείνει δράσεις και να διατυπώσει θεολογικές και ποιμαντικές προτάσεις, που θα λαμβάνουν υπ' όψιν τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των ατόμων με αναπηρία.

Από τις εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν ένδεικτικώς αναφέρονται αυτές του Θεόδωρου Γιάγκου, Καθηγ. του Α.Π.Θ., με θέμα: «Η αντιμετώπιση της αναπηρίας στην Κανονική Παράδοση της Εκκλησίας» και του Μιχάλη Χατζηγιάννη, διευθυντού

της Έλληνικής Βιβλικής Έταιρείας, με τίτλο: «Η Βίβλος στη Νοηματική: ένα νέο project της Έλληνικής Βιβλικής Έταιρείας», στις οποίες αναλύθηκαν εις βάθος οι θέσεις και οι ενέργειες γύρω από την αναπηρία.

«Η ιστορική αφήγηση του Αγιορείτικου Παρελθόντος. Προσεγγίσεις και Αιτούμενα»

Ο Τομέας Βυζαντινών Έρευνών του Ινστιτούτου Ιστορικών Έρευνών του Έθνικού Ιδρύματος Έρευνών διοργάνωσε, στις 14 Φεβρουαρίου 2024 στην Αθήνα, Ημερίδα με θέμα: «Η ιστορική αφήγηση του Αγιορείτικου Παρελθόντος. Προσεγγίσεις και Αιτούμενα». Υπεύθυνος της διοργάνωσης ήταν ο κ. Νικόλαος Λιβανός, έντεταλμένος έρευντής του Ι.Ι.Ε./Ε.Ι.Ε. Η Ημερίδα πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Σεμιναρίων του Έθνικού Ιδρύματος Έρευνών με τη συμμετοχή ομιλητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στόχος της ημερίδας ήταν η έρευνα για τα πρόσωπα, τις έποχές, τις σχολές ιστορικής σκέψης και τις πάσης φύσεως έπιρροές πίσω από την ανάπτυξη και την εξέλιξη της ιστορικής αφήγησης του αγιορείτικου παρελθόντος και αυτό γιατί τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ανάπτυξη των αγιορείτικων σπουδών ως αυτόνομου –πλέον– κλάδου έρευνας, ενός κλάδου που έστιάζει όχι μόνο στη μακρά ιστορία και προσφορά του Αγίου Όρους αλλά και στον πολιτικο-οικονομικό περίγυρο που καθόρισε την τύχη των μονών και των μοναζόντων.

Πρόκειται για έναν κλάδο που διερευνά τον καθημερινό βίο στις μονές, τις σχέσεις με άλλες μονές, αλλά και με τον κόσμο, τον βίο και τη δράση όσιων μοναχών και λογίων πατέρων και πολλές άλλες

ἐκφάνσεις τοῦ βίου τῶν Ἀγιορειτῶν. Τὸ εὐρύτερο αὐτὸ ἱστορικὸ πλαίσιο τοῦ Ἄθω εἶναι γνωστὸ τόσο ἀπὸ τὶς προσπάθειες τῶν ἰδίων τῶν πατέρων ὅσο καὶ ἀπὸ τὶς ἱστορικὲς μελέτες ἐρευνητῶν στὴ νεώτερη καὶ σύγχρονη ἱστορία στὶς ὁποῖες συνεκτιμῶνται οἱ σωζόμενες ἀρχαιολογικὲς, θεολογικὲς, φιλολογικὲς, ἐπιγραφικὲς καὶ ἀρχαιολογικὲς πηγές.

*«Σχεδιάζοντας καὶ Διδάσκοντας
Θρησκευτικὰ μὲ τὰ νέα Προγράμματα
Σπουδῶν. Διδακτικὰ Σενάρια
γὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν»*

Τὸ Ἔργαστήριο Παιδαγωγικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. σὲ συνεργασία μὲ τὴν Περιφερειακὴ Διεύθυνση Α/θμίας καὶ Β/θμίας Ἐκπαίδευσης Κεντρ. Μακεδονίας καὶ μὲ τὴν εὐγενικὴ χορηγία τῆς Ἐπιτροπῆς Ἑρευνῶν τοῦ Α.Π.Θ. διοργάνωσαν στὴ Θεσσαλονίκη τὸ 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Θεολόγων Ἐκπαιδευτικῶν μὲ διεθνή συμμετοχὴ ἀπὸ τὶς 23 ἕως καὶ τὶς 25 Φεβρουαρίου 2024 μὲ θέμα: «Σχεδιάζοντας καὶ Διδάσκοντας Θρησκευτικὰ μὲ τὰ νέα Προγράμματα Σπουδῶν. Διδακτικὰ Σενάρια γὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν». Ἀφορμὴ γιὰ τὴ θεματικὴ τοῦ Συνεδρίου ἀποτελέσει τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν μέσα ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ γωνία τῶν νέων προγραμμάτων σπουδῶν καὶ τοῦ κατὰ πόσο ἀνταποκρίνεται στὶς προκλήσεις καὶ τὶς ἀνάγκες τοῦ σύγχρονου σχολείου καὶ τῆς κοινωνίας.

Σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο, σκοπὸς τοῦ 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Θεολόγων Ἐκπαιδευτικῶν ἦταν ἡ παρουσίαση ἐργασιῶν ποὺ ἀφοροῦν διδακτικὲς προσεγγίσεις γύρω ἀπὸ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, μὲ στόχο τὴν ἀνταλλαγὴ ἐμπειριῶν καὶ γνώσεων ἀπὸ ἐκπαιδευτικοὺς τῆς τάξης

καὶ τὴν κατάθεση καλῶν πρακτικῶν, ὥστε νὰ προκληθεῖ γόνιμος προβληματισμὸς καὶ δημιουργικὸς διάλογος μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐκπαιδευτικῆς κοινότητος.

Οἱ ἐργασίες τοῦ τριήμερου Συνεδρίου ἄνοιξαν στὶς 23 Φεβρουαρίου μὲ κεντρικοὺς ὁμιλητές, τὸν Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεο, μὲ θέμα διάλεξης: «Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ὡς δυνατότητα συνεργασίας ποιμαίνουσας Ἐκκλησίας, καθηγητῶν θεολογίας καὶ Πολιτείας», τὴν Ilona Nord, Καθηγ. τοῦ Ἰνστιτούτου Προτεστάντικης Θεολογίας & Θρησκευτικῆς Ἐκπαίδευσης τοῦ Παν. τοῦ Würzburg (Γερμανία), μὲ θέμα: “Religious Education in the digital change. Concepts and reflections from a German context” καὶ τὸν Martin Ubani, Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Eastern Finland (Φινλανδία), μὲ θέμα διάλεξης: “Religious literacy as a professional skill of the 21st century teacher”.

Ἀπὸ τὶς 24 ἕως καὶ τὶς 25 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκαν ἑξὶ συνεδρίες στὶς Αἴθουσες Α΄ καὶ Β΄ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., ἐνῶ στὶς 25 Φεβρουαρίου παρουσιάσθηκαν καὶ τέσσερις ἐπιτοίχιες ἀνακοινώσεις (posters). Στὶς συνεδρίες συμμετεῖχαν πανεπιστημιακοὶ καθηγητές καὶ ἐκπαιδευτικοὶ Α/θμίας καὶ Β/θμίας Ἐκπαίδευσης ποὺ παρουσίασαν θέματα γύρω ἀπὸ α) τὶς θεωρητικὲς προσεγγίσεις, τὶς καλὲς διδακτικὲς πρακτικὲς καὶ τὶς καινοτόμες διδακτικὲς προσεγγίσεις τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης στὴ σχολικὴ τάξη (δραστηριότητες, τεχνικὲς διδασκαλίας, βιωματικὲς προσεγγίσεις κ.ἄ.), β) τὶς διαπολιτισμικὲς, διαθρησκειακὲς, διαθεματικὲς & συμπεριληπτικὲς διδακτικὲς προσεγγίσεις, γ) τὰ νέα προγράμματα σπουδῶν στὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν καὶ δ) τὴν ἐξ ἀποστάσεως ἐκπαίδευση μὲ τὴν χρῆση ΤΠΕ – τεχνολογίας.

Ένδεικτικά, θά μπορούσαμε νὰ σταθοῦμε σὲ ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τῆς Ξανθῆς Ἀλμπανάκη, συμβούλου ἐκπαίδευσης ΠΕ01, μὲ θέμα: «Ἀπὸ τὴ θεωρία στὴν πράξη: Ἀνάπτυξη τῆς διδακτικῆς ἐνότητας τῆς Α' Λυκείου “Ἄνδρας καὶ γυναῖκα: Μοναδικοὶ καὶ ἰσότιμοι” μὲ βάση τὰ νέα Προγράμματα Σπουδῶν», τοῦ Παναγιώτη Παβέλη, ἐκπαιδευτικοῦ ΠΕ70, μὲ θέμα: «Διδακτικὸ Σενάριο στὰ Θρησκευτικὰ τῆς Δ' Δημοτικοῦ μὲ τὴ χρήση ΤΠΕ: Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες», τῶν Γιολάντα Σίσκου, Ε.Δ.Π. τοῦ Α.Π.Θ., καὶ Μαρίας Πασχοῦδη, ἐκπαιδευτικοῦ ΠΕ02, μὲ θέμα: «Ἐφαρμόζοντας στὰ Θρησκευτικὰ τῆς Α' Γυμνασίου τὴ διδακτικὴ τεχνικὴ τῆς Ἱστοριογραμμῆς (Storyline) – Ὁ Χριστὸς ἀνάμεσά μας διδάσκει τὴν ἀγάπη» καὶ τοῦ Χρήστου Φραδέλλου, ἐκπαιδευτικοῦ ΠΕ01, μὲ τίτλο: «Μιὰ διδακτικὴ προσέγγιση στὸ θέμα τοῦ “δίκαιου” καὶ “ἱεροῦ” πολέμου».

MΑΡΤΙΟΣ

«Ἑλλάδα: Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία καὶ Πολιτισμός»

Τὸ Τμῆμα Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ τὸ Τμῆμα Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευτολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., στὸ πλαίσιο τοῦ Διδρυματικοῦ Προγράμματος Μεταπτ. Σπουδῶν, μὲ τίτλο: «Ἑλλάδα: Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία καὶ Πολιτισμός», καὶ σὲ συνεργασία μὲ τὸν Δῆμο Τρικαλῶν, τὸν Δῆμο Μετεώρων καὶ τὸ Σωματεῖο Ἱεροφαιτῶν τοῦ Νομοῦ Τρικαλῶν «Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός» συνδιοργάνωσαν τὴν Ἡ' Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα Δ.Π.Μ.Σ. «Ἑλλάδα: Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία καὶ Πολιτισμός», ποὺ ἔλαβε χώρα στίς 2 Μαρτίου 2024 στὴν πόλη τῶν Τρικαλῶν καὶ τῆς Καλαμπάκας.

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα καλύφθηκε ἀπὸ δύο συνεδρίες, μὲ τὴ μὲν πρώτη νὰ πραγματοποιεῖται στὸ Κέντρο Ἑρευνας – Μουσεῖο Τσιτσάνη στὰ Τρίκαλα καὶ τὴ δεύτερη στὴν Αἴθουσα Λίλα Μπουντούρη στὴν Καλαμπάκα. Στὴ δεύτερη συνεδρία παρουσιάσθηκε διεξοδικὰ τὸ πρόγραμμα «Σύστημα Πολυεπίπεδης Τεκμηρίωσης Θρησκευτικῶν Τόπων & Ἱστορικῶν Συμπλεγμάτων – Μετέωρα», ἐνῶ συζητήθηκε καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐν λόγω Δ.Π.Μ.Σ. ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὴ μελέτη καὶ τὴν εἰς βάθος ἔρευνα τῶν διαφορῶν ἱστορικῶν καὶ πολιτιστικῶν δεδομένων τοῦ ὀρθόδοξου χριστιανικοῦ βίου, ὅπως αὐτὰ παρήχθησαν μέσα στὴν ἱστορικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Σὲ αὐτὸ ἄλλωστε συνηγορεῖ καὶ ὁ σκοπὸς τῶν κατὰ τόπους ἐτήσιων ἡμερίδων ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὴν καλλιέργεια καὶ τὴν προαγωγή τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσης μεταξὺ νέων ἐρευνητῶν/ἐρευνητριῶν στὰ πεδία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, ἔτσι ὅπως αὐτὰ διαμορφώθηκαν στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο.

“The Human Being in the Image of God”

Ἡ International Association of Orthodox Dogmatic Theologians διοργάνωσε μεταξὺ 5 καὶ 7 Μαρτίου 2024 στὴν Κύπρο, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Γεωργίου, τὸ 7th International Symposium, μὲ θέμα: “The Human Being in the Image of God”.

Τὸ Διεθνὲς Συμπόσιο φιλοξενήθηκε στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κωνσταντίας καὶ Ἀμμοχώστου στὸ Παραλίμνι καὶ στίς ἐργασίες τοῦ συμμετείχαν 30 περίπου καθηγητές/καθηγήτριες, μεταδιδακτορικοὶ ἐρευνητές καὶ διδάκτορες μὲ εἰδίκευση τὴ Δογματικὴ Θεολογία τόσο ἀπὸ τὴ

φιλοξενούμενη χώρα Κύπρο όσο και από το έξωωτερικό (Ελλάδα, Λίβανος, Ρουμανία, Η.Π.Α. κ.ά.).

Η θεματική του Συμποσίου είχε ως επίκεντρο τις τρέχουσες συζητήσεις περί της ταυτότητας των δύο φύλων, οι οποίες δίνουν την αφορμή για την εξέταση των διαφορών πτυχών μέσα από την προσέγγιση της Ορθόδοξης Θεολογίας και παρέχουν την ευκαιρία να εκφραστεί η θεολογία των Πατέρων της Εκκλησίας. Οι συμμετέχοντες με τις εισηγήσεις τους προσέγγισαν θέματα που αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με τον Τριαδικό Θεό, το μυστήριο της Ενανθρώπησης του Κυρίου, την ευχαριστιακή προοπτική, την κοινωνία των προσώπων, το κατ' εικόνα Θεού, τη θέωση του ανθρώπου, τα δύο φύλα στην προοπτική της εικόνας του Θεού και την ορθόδοξη ανθρωπολογία.

*«Η Γεωπολιτική των Ορθόδοξων
Πατριαρχείων της Μέσης Ανατολής.
Άλεξάνδρεια, Αντιόχεια, Ιεροσόλυμα»*

Το Ίνστιτούτο Έξωτερικών Υποθέσεων σε συνεργασία με το Έργαστήριο «Εκκλησία και Πολιτισμός. Η πατερική σκέψη για τη σχέση εκκλησιαστικής παράδοσης και πολιτιστικών προκλήσεων ως παράγοντες ειρηνικής συνύπαρξης και συνοχής» του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α., και με την υποστήριξη της Αιγέας ΑΜΚΕ, του περιοδικού *Policy Journal* και του ιστοτόπου *Orthodox Times* διοργάνωσε μεταξύ 12 και 13 Μαρτίου 2024 στην Αθήνα το 4ο Διεθνές Συνέδριο Θρησκευτικής Διπλωματίας, με θέμα: «Η Γεωπολιτική των Ορθόδοξων Πατριαρχείων της Μέσης Ανατολής. Άλεξάνδρεια, Αντιόχεια, Ιεροσόλυμα». Οι εργασίες του διήμερου Διεθνούς Συνεδρίου φιλοξενήθηκαν στη Λέσχη Άξιωματικών

των Ένόπλων Δυνάμεων (Λ.Α.Ε.Δ.) στην Αθήνα και σε αυτές συμμετείχαν διακεκριμένοι όμιλητές/όμιλήτριες και σημαντικές προσωπικότητες.

Κεντρικοί όμιλητές του Συνεδρίου ήταν ο Γεώργιος Τσουνής, πρέσβης των Η.Π.Α. στην Ελλάδα, ή Mariah Mercer, Άν. διευθύντρια του Γραφείου Διεθνούς Θρησκευτικής Έλευθερίας του Υπουργείου Έξωτερικών των Η.Π.Α. και ο Άγγελος Συρίγος, βουλευτής Α' Αθηνών και Άναπλ. Καθηγ. Διεθνούς Δικαίου και Έξωτερικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου.

Στο Συνέδριο αναπτύχθηκαν έπτα θεματικές ενότητες οι οποίες ήταν οι εξής: α) ή συμβολή των Ορθόδοξων Εκκλησιών στην οικοδόμηση της ειρήνης, β) ανάπτυξη και βιωσιμότητα στο πλαίσιο των τριών Πατριαρχείων, γ) μετανάστευση με θρησκευτικό πρόσημο στη Μέση Ανατολή, δ) διαχριστιανικές και ορθόδοξες σχέσεις, ε) διαθρησκειακές σχέσεις στη Μέση Ανατολή, στ) διπλωματία βασισμένη στην πίστη στη Μέση Ανατολή και ζ) γεωπολιτικές συνιστώσες.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

*«Τεχνητή νοημοσύνη: Άπειλή ή
Εύλογία;»*

Η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου, στο πλαίσιο του τέταρτου κύκλου εκδηλώσεων «Καιρός του ποιησαι», πραγματοποίησε στις 15 Απριλίου 2024 διαδικτυακή Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα: «Τεχνητή νοημοσύνη: Άπειλή ή Εύλογία;». Σε αυτή συμμετείχαν ο Θεοφάνης Τάσης, Λέκτορας Σύγχρονης Πρακτικής Φιλοσοφίας στο Alpen-Adria Universität (Αυστρία) και έπισκ. Καθηγητής στο Universität St. Gallen (Ελβετία) και ή Gayle Woloschak,

Καθηγ. Ἀκτινοθεραπευτικῆς Ὀγκολογίας καὶ Ἀκτινολογίας στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ Feinberg τοῦ Northwestern University (H.P.A.).

Ἡ συγκεκριμένη Στρογγυλὴ Τράπεζα ἐπικεντρώθηκε στὴ διερεύνηση τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν ἀπειλῶν πρὸς γεννᾶ ἢ τεχνητὴ νοημοσύνη σὲ σχέση μετὰ τὴ μοναδικότητα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξὸς ἔναντι τῶν ρομπὸτ καὶ τῶν διαφόρων ἀνθρώπινων ἐπινοήσεων. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό, ἡ διαδίκτυα συνάντηση ἐπιχείρησε νὰ ἀναλύσει τὴν ἔννοια τοῦ κατὰ πόσο καὶ σὲ ποιο βαθμὸ μπορεῖ νὰ εὐθυγραμμιστεῖ ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη μετὰ τὶς ἀνθρώπινες ἠθικὲς ἀξίες, τὶς πιθανὲς προκλήσεις πρὸς γεννῶνται, τὶς προτεινόμενες τεχνικὲς λύσεις, ἀλλὰ καὶ τὴ σημασία τῶν κοινωνικο-πολιτικῶν προσεγγίσεων τόσο σὲ ἐπίπεδο ἐθνικοῦ κράτους ὥς καὶ Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως. Ἐπιπλέον, συζητήθηκε τὸ δίλημμα πρὸς ἀναδεικνύεται μεταξὺ ἐλευθερίας καὶ εὐκολίας, τὴν ἴδια στιγμή πρὸς ἀναπτύσσεται ἓνας ψηφιακὸς ἀνθρωπισμὸς γιὰ νὰ διασφαλιστεῖ ὅτι ἡ Τεχνητὴ Νοημοσύνη δὲν θὰ θέσει σὲ κίνδυνο τὴν ἀνθρώπινη ιδιότητα καὶ τὴ συνέχεια τῆς ἀνθρωπότητας μετὰ τὴν παρούσα μορφή.

Ἐνδεικτικὰ, ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ πρῶτος ὁμιλητὴς ἐπεσήμανε ὅτι «ἡ Τεχνητὴ Νοημοσύνη θὰ πρέπει νὰ περιοριστεῖ σὲ ἐργαλειακὲς δραστηριότητες (π.χ. διαχείριση ἀποβλήτων) καὶ νὰ ὑπάρξει ἄμεση διεπιστημονικὴ προσέγγιση τοῦ ζητήματος, ὥστε νὰ μὴν καταλήξει ἀνθρώπινη καὶ ἐπικίνδυνη γιὰ τὴν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων». Ἐνῶ, στὸ ἴδιο μῆκος κύματος κινήθηκε καὶ ἡ δευτέρη ὁμιλήτρια τονίζοντας ὅτι «ἡ μετα-νεωτερικὴ τεχνολογία καταλήγει στὰ ἴδια ἐρωτήματα πρὸς ἔθετε καὶ ἡ προ-νεωτερικὴ θεολογία, ὑπογραμμίζοντας ὅτι σὲ ὅλα τὰ προβλήματα ὑπάρχει ἀνάγκη

διάκρισης ὥστε νὰ μὴν ἀναμασοῦμε τὶς παλαιὲς ἀπαντήσεις ἀλλὰ νὰ κατανοοῦμε ποιά εἶναι ἡ τρέχουσα πραγματικότητα».

«...δὸς μοι πιεῖν...»

Τὸ Ἐργαστήριον Βιβλικῶν Σπουδῶν τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. σὲ συνεργασία μετὰ τὸ Ἐργαστήριον Σημειωτικῆς-SemioLab τοῦ Τμήματος Γαλλικῆς Γλώσσας καὶ Φιλολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου καὶ τὸ Κέντρο Ἀνάπτυξης Ὁρησκειτικοῦ Λόγου (C.A.D.I.R.) τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τῶν Ὁρησκειτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Lyon (Γαλλία) διοργάνωσαν στὸ διάστημα 22 μετὰ 26 Ἀπριλίου 2024 στὴ Θεσσαλονίκη τὸ ὑβριδικὸ 9ο Σεμινάριον Σημειωτικῆ καὶ Βίβλος, μετὰ θέμα: «...δὸς μοι πιεῖν...».

Τὸ 9ο Σεμινάριον πραγματοποιήθηκε διὰ ζώσης καὶ συγχρόνως διαδίκτυα μετὰ τὴ μορφή workshop στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. Σὲ αὐτὸ ἀναπτύχθηκαν θέματα ἐφαρμογῆς τῆς σημειωτικῆς θεωρίας σὲ κείμενα τῆς Βίβλου, μετὰ σκοπὸ τὴν ἐρμηνευτικὴ κατανόηση τοῦ νοήματός της μετὰ σύγχρονους τρόπους προσέγγισης.

Τὸ Σεμινάριον πλαισιώθηκε ἀπὸ δύο εισηγητές, τὸν π. Γεώργιο Βασιλάκη, διδάσκοντα στὸ Institut de Théologie Orthodoxe «Saint-Serge» τοῦ Παρισιῦ καὶ ἐρευνητὴ τοῦ Κέντρου Ἀνάπτυξης Ὁρησκειτικοῦ Λόγου (C.A.D.I.R.) τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Lyon καὶ ἀπὸ τὴν Ἀσπασία Παπαδήμα, Ἀναπλ. Καθηγήτρια καὶ ἀντιπρόεδρο τοῦ Τμήματος Πολυμέσων καὶ Γραφικῶν Τεχνῶν τοῦ Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ἡ Ἀσπασία Παπαδήμα ὡς εἰδικὴ προσκεκλημένη ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Ὁρη-

σκευτικὲς Ἀναπαραστάσεις στὴν Ἑντυπη Διαφήμιση».

“Orthodoxy
and the Ottoman World Around It:
Cultural and Intellectual Connections,
1657-1861”

Ἡ Γεννάδειος Βιβλιοθήκη – Ἀμερικανικὴ Σχολὴ Κλασικῶν Σπουδῶν διοργάνωσε στὶς 23 Ἀπριλίου 2024, στὴν Ἀθήνα, Ἡμερίδα μὲ τίτλο: “Orthodoxy and the Ottoman World Around It: Cultural and Intellectual Connections, 1657-1861”. Ἡ Ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε στὸ Cotsen Hall τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς Κλασικῶν Σπουδῶν. Στηρίχθηκε στὸ μεταδιδακτορικὸ ἔργο τοῦ δρ. Yusuf Ziya Karabacak, ὑποτρόφου τοῦ Macricostas Family Foundation γιὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2023-2024 στὴ Γεννάδειο Βιβλιοθήκη. Στόχος τῆς ἡμερίδας ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τρεῖς ομάδες – πάνελ ἦταν ἡ διερεύνηση τῶν πνευματικῶν, καλλιτεχνικῶν καὶ πολιτικῶν συνδέσεων μεταξὺ μουσουλμάνων καὶ ὀρθόδοξων παραγόντων γύρω ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, οἱ ὁποῖοι διατηροῦσαν στενὲς ἐπαφὲς μὲ τὸ οἰκονομικὸ καὶ πολιτικὸ πλαίσιο τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ὡς κεφαλῆς τοῦ millet-i Rûm.

Σκοπὸς αὐτῆς τῆς Ἡμερίδας ἦταν νὰ φέρει σὲ ἐπαφὴ μελετητὲς ποὺ ἐστιάζουν σὲ παραμελημένες ἢ ὑποφωτισμένες πτυχὲς τῆς σχέσης μεταξὺ τῶν φορέων γύρω ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ τὴν ὀθωμανικὴ κυβέρνησι. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, οἱ συμμετέχοντες ἐπικεντρώθηκαν στὶς πολιτιστικὲς καὶ πνευματικὲς συνδέσεις, τοὺς ὕλικους δεσμούς, τὶς καθημερινὲς σχέσεις καὶ στὸ κοινὸ πλαίσιο γιὰ τὴν κατανόηση τῆς πολιτικῆς τοῦ ὀθωμανικοῦ κόσμου ποὺ ὁδήγησε

σὲ σχέσεις ἀμφίδρομου χαρακτῆρα ποὺ περιστρέφονταν γύρω ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία.

Κεντρικὸς ὁμιλητὴς τῆς ἡμερίδας ἦταν ὁ Παρασκευᾶς Κονόρτας, τ. Ἀναπλ. Καθηγ. τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: “The Evolution of Historical Research Concerning the Relationship between the Porte and the Greek-Orthodox Patriarchate of Constantinople: Myths and Realities”.

ΜΑΪΟΣ

«Recontres byzantines. Orient et Occident:
transferts culturels à Byzance et au-delà»

Ἡ École Française d’Athènes (E.F.A.), τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἱστορικῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν (I.I.E./E.I.E.), τὸ Ἐργαστήριον Histoire et Sources des Mondes Antiques (HI.So.M.A.) τοῦ Centre National de la Recherche Scientifique (C.N.R.S.) συνδιοργάνωσαν στὶς 13 Μαΐου 2024 στὴν Ἀθήνα Ἡμερίδα μὲ θέμα: «Recontres byzantines. Orient et Occident: transferts culturels à Byzance et au-delà». Ὑπεύθυνοι τῆς διοργάνωσης ἦταν ἡ Ludivine Voisin, μέλος τῆς Ε.Φ.Α., ἡ Ἀναστασία Γιαγκάκη, διευθύντρια Ἑρευνῶν τοῦ Τομέα Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τοῦ I.I.E./E.I.E. καὶ ἡ Ἄννα Λαμπαδαρίδη, ἐρευνήτρια τοῦ C.N.R.S., HISoMA U.M.R. 5189.

Ἡ Ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε στὴν Αἴθουσα Σεμιναρίων τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν, ἐνῶ ὑπῆρχε καὶ ἡ δυνατότητα διαδικτυακῆς παρακολούθησης μέσῳ εἰδικοῦ συνδέσμου. Σὲ αὐτὴ συμμετείχαν ὁμιλητές/ὁμιλήτριες ἀπὸ τὴν École Française d’Athènes (E.F.A.), τὸ Ἐργαστήριον HISoMA τοῦ C.N.R.S., τὸ

Kunsthistorisches Institut της Φλωρεντίας (Ιταλία), την Έφορεία Αρχαιοτήτων Ρεθύμνου, τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν, τὸ Ε.Κ.Π.Α. καὶ τὸ Α.Π.Θ.

Ἡ εἰσαγωγικὴ ὁμιλία ἦταν τῆς Ἄννας Λαμπαδαρίδου, ἐρευνήτριας τοῦ C.N.R.S./HISMA, μὲ τίτλο: «Traduire et réécrire une légende hagiographique: les versions grecques de la Vie d'Hilarion par Jérôme». Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε καὶ τὴν ὁμιλία τοῦ Thomas Kaffenberger, κύριου ἐρευνητῆ στο πρόγραμμα “Cultural Interactions in the Medieval Subcaucasian Region: Historiographical and Art-Historical Perspectives” στο Kunsthistorisches Institut, μὲ θέμα: «Infusions gothiques: les églises rurales grecques de Chypre et leur découverte par les historiens modernes».

«Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν:
ιδιωτικὴ ὑπόθεση ἢ ζήτημα παιδείας
ΕΝΤΟΣ τοῦ Δημόσιου Χώρου;»

Τὸ Ἐργαστήριο Παιδαγωγικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. σὲ συνεργασία μὲ τὸ Ἐργαστήριο Παιδαγωγικῆς – Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου συνδιοργάνωσαν στὶς 13 Μαΐου 2024 στὴ Θεσσαλονίκη Στρογγυλὴ Τράπεζα, μὲ θέμα: «Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν: ιδιωτικὴ ὑπόθεση ἢ ζήτημα παιδείας ΕΝΤΟΣ τοῦ Δημόσιου Χώρου;»

Ἡ Στρογγυλὴ Τράπεζα πραγματοποιήθηκε στο Α΄ Ἀμφιθέατρο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Προσκεκλημένος ὁμιλητὴς ἦταν ὁ διεθνὺς φήμης θρησκευτοπαιδαγωγός, Friedrich Schweitzer, Καθηγητὴς Θρησκευτικῆς Ἐκπαίδευσης/Πρακτικῆς Θεολογίας στὴν Προτεσταντικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Παν-

επιστημίου τοῦ Tübingen (Γερμανία) καὶ συνεκδότης τοῦ *Zeitschrift für Pädagogik und Theologie*. Συντονιστὴς τῆς παρούσας ἐπιστημονικῆς ἐκδήλωσης ἦταν ὁ Ἀθανάσιος Στογιαννίδης, Ἀναπλ. Καθηγ. Σχολικῆς Παιδαγωγικῆς καὶ Διδακτικῆς Μεθοδολογίας τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ.

Στὴν ἐπιστημονικὴ συνάντηση συμμετείχαν ἡ Βασιλικὴ Μητροπολίτου, Καθηγ. Παιδαγωγικῶν καὶ Διδακτικῆς (μὲ ἔμφαση στὶς Τ.Π.Ε.) καὶ διευθύντρια τοῦ Ἐργαστηρίου Παιδαγωγικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., ἡ Εὐρώπη Παπαδοπούλου, σύμβουλος Ἐκπαίδευσης Θεολόγων Δυτικῆς Θεσσαλονίκης, ὁ Εὐάγγελος Πεπὲς, Ἐπίκ. Καθηγητὴς Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., ἡ Μαρία Ράντζου, Ἐπίκ. Καθηγ. Κατηχητικῆς καὶ Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου καὶ ἡ Μαρία Συργιάννη, σύμβουλος Ἐκπαίδευσης Θεολόγων Ἀνατολικῆς Θεσσαλονίκης.

“Early Modern Encounters. Religions,
Cultures and Societies”

Τὸ Fondazione per le Scienze Religiose (F.S.C.I.R.E.) διοργάνωσε μεταξὺ 14 καὶ 16 Μαΐου 2024 στο Παλέρμο (Ιταλία), τὸ 13ο ἐτήσιο Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο τοῦ Reformation Research Consortium (REFORC), γιὰ τὸν πρῶμο νεώτερο χριστιανισμό, μὲ θέμα: “Early Modern Encounters. Religions, Cultures and Societies”.

Οἱ ἐργασίες τοῦ Διεθνὺς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου φιλοξενήθηκαν στὴ βιβλιοθήκη Giorgio La Pira τοῦ Fondazione per le

Scienze Religiose, στην πόλη του Παλέρμο. Σὲ αὐτὲς συμμετείχε μεγάλος ἀριθμὸς ὁμιλητῶν/ὁμιλητριῶν ἀπὸ ἰδρύματα καὶ φορεῖς τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Η.Π.Α.

Τὸ συγκεκριμένο Συνέδριο μὲ ἀφετηρία τὶς ἱστορικὲς ἀφηγήσεις τῆς *Konfessionalisierung* καὶ τῆς *Sozialdisziplinierung* στὸν πρῶμο νεωτερικὸ εὐρω-μεσογειακὸ χῶρο –ποὺ ἀναδεικνύουν τὶς συγκρούσεις, τὶς ἐντάσεις καὶ τὴν ἐξασθένιση τῶν ὁρίων μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν ὁμολογιῶν ποὺ προέκυψαν μετὰ τὴ Μεταρρύθμιση– ἔλαβε ὅπ’ ὄψιν του ὅτι ἡ πραγματικότητα ἐνὸς ποικιλόμορφου πλουραλισμοῦ ποὺ προήλθε ἀπὸ τὴ συμβίωση (ἂν καὶ ὄχι πάντοτε εἰρηνική) καὶ τὴν ἀλληλοτροφοδότηση διαφορετικῶν χριστιανικῶν παραδόσεων, καθὼς καὶ τὴν πολὺπλοκὴ συνάντηση Χριστιανῶν, Ἑβραίων καὶ Μουσουλμάνων σὲ θρησκευτικό, πολιτισμικό, πνευματικὸ καὶ κοινωνικὸ ἐπίπεδο δημιούργησε ἰδιαίτερες συνθήκες. Ἔτσι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν μεσογειακὸ χῶρο, ἡ περιοχὴ ἐνδιαφέροντος τέτοιων διαπολιτισμικῶν καὶ θρησκευτικῶν συναντήσεων –τόσο δια- ὅσο καὶ ἐνδο-θρησκευτικῶν– ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Εὐρώπη ἕως τὰ Βαλκάνια, τὴ Βαλτικὴ, τὴ Σκανδιναβία, τὸν Ἀνατολικὸ Ὁρθόδοξο χῶρο (συμπεριλαμβανομένου τοῦ Πολωνο-ουκρανικοῦ χώρου), καθὼς καὶ τὶς Ἀρμενικὲς, Συριακὲς καὶ Κοπτικὲς παραδόσεις. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, Ποιὰ ἦταν τὰ διαφορετικὰ ἐννοιολογικὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα πραγματοποιήθηκε ἡ συνάντηση μὲ τὴν ἑτερότητα στὴν Εὐρώπη; Πῶς μπορεῖ ἡ πτώση τῆς Γρανάδας καὶ οἱ διώξεις Ἑβραίων καὶ Μουσουλμάνων νὰ ἐξεταστοῦν παράλληλα μὲ τὴ μακροχρόνια ποικιλομορφία τῆς ἐθνότητος καὶ τῆς πίστεως στὸ Βίλνιους; Πῶς ἐφαρμόσθηκε (ἂν ἐφαρμόσθηκε καθόλου) ἡ ἔννοια τῆς ἀνεκτικότητος

σὲ διαφορετικὰ γεωγραφικὰ καὶ πολιτισμικὰ πλαίσια, καθὼς καὶ σὲ πολιτικὲς συγκυρίες, ἀπὸ τὴ μεταχείριση τῶν *conversos* στὴ Σικελία, στὰ ἑβραϊκὰ γκέτο στὴ Βενετία καὶ τὴ Ρώμη, μέχρι τὴ διαχείριση τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου στὴν Τουλὸν τὸ 1543-44; Πῶς οἱ αὐξανόμενες διπλωματικὲς σχέσεις μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως συνέβαλαν στὴ διασταύρωση τῆς γνώσεως μεταξὺ Μουσουλμάνων καὶ Χριστιανῶν λογίων καὶ προώθησαν τὴν ἀνάπτυξη τοῦ δυτικοῦ ὀριενταλισμοῦ τῆς πρῶμης νεώτερης ἐποχῆς; Πῶς οἱ τέχνες ἀντανάκλωσαν σὲ αὐτὲς τὶς συναντήσεις ἢ δροῦσαν ὡς καταλύτης σὲ αὐτὲς τὶς διαθρησκευτικὲς καὶ διαπολιτισμικὲς διαπραγματεύσεις; Ἀπὸ τὰ παραπάνω ἐρωτήματα τὸ Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο εἶχε ὡς στόχο νὰ προβληματίσει γιὰ τὶς θρησκευτικὲς συναντήσεις καὶ τὰ ζητήματα τῆς θρησκευτικῆς ποικιλομορφίας στὴν πρῶμην νεώτερη περίοδο μὲ μιὰ διεπιστημονικὴ καὶ διαπολιτισμικὴ προοπτικὴ.

Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ Philipp Pilhofer ἀπὸ τὸ University of Rostock (Γερμανία), μὲ θέμα: “An Orthodox Patriarch’s Transconfessional Studies at the Lutheran University of Helmstedt: The Academia Iulia and its Only Greek Student Metrophanes Kritopoulos”, τῆς Anna Tóth ἀπὸ τὴν Hungarian “Széchenyi” National Library (Οὐγγαρία), μὲ τίτλο: “The Pammakaristos Church, Constantinople, 1455-1588: A Case Study on Interreligious Contacts”, τοῦ Χρυσοβαλάντη Κυριάκου ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, μὲ τίτλο: “Hilarion Kigalas (Cigala) and the Fortunes of Eastern Orthodoxy in Ottoman Cyprus between Calvinism and Roman Catholicism” καὶ τοῦ Gideon Rossouw ἀπὸ τὸ Puritan Reformed Theological Seminary (Η.Π.Α.), μὲ θέμα: “Ministers to the Bride

of Christ: The Puritan View of Angels in the Liturgical Setting”.

«Εκκλησία καὶ Ἀθλητισμός»

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, με ἀφορμὴ τὸ ἔτος τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων 2024, διὰ τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀθλητισμοῦ διοργάνωσε στίς 16 Μαΐου 2024 στὴν Ἀθήνα, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο πρὸς τιμὴν τοῦ ἀείμνηστου Καθηγητῆ Νικολάου Νησιώτη, με θέμα: «Ἐκκλησία καὶ Ἀθλητισμός».

Οἱ δύο συνεδρίες τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὴν Αἴθουσα Ἐκδηλώσεων τοῦ Συνοδικοῦ Μεγάρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Σὲ αὐτὲς συμμετεῖχαν καθηγητές/καθηγήτριες καὶ διδάκτορες τῶν Τμημάτων Θεολογίας καὶ Ἐπιστήμης Φυσικῆς Ἀγωγῆς καὶ Ἀθλητισμοῦ τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Στὴ διάρκεια τῆς Α΄ Συνεδρίας παρουσίασαν τίς εἰσηγήσεις τους: ὁ Μητροπολίτης Μεσσηνίας καὶ Καθηγητὴς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. κ. Χρυσόστομος (Σαββάτος), με θέμα: «Τὰ ἀνθρωπολογικὰ ὅρια τοῦ διαλόγου Θεολογίας καὶ Ἀθλητισμοῦ», ὁ Σταῦρος Γιαγκάζογλου, Ἀναπλ. Καθηγ. τοῦ ἰδίου Τμήματος, με θέμα: «Τὸ ἀσκητικὸ κατόρθωμα στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση. Θεολογία καὶ Ἀθλητισμός ἄλλοτε καὶ σήμερα», καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Κορναράκης, Καθηγητὴς στὸ ἴδιο Τμήμα, με τίτλο: «Ὁ Ἀθλητισμός ὡς δοξολογία. Ἡ θεολογικὴ προσέγγιση τῶν σπὸρ καὶ ἡ πολιτισμικὴ της συμβολή». Στὴ Β΄ Συνεδρία παρουσιάστηκαν οἱ εἰσηγήσεις: τῆς Πολυξένης Ἀργειτάκη, Ἀναπλ. Καθηγήτριας Τ.Ε.Φ.Α.Α. τοῦ

Ε.Κ.Π.Α., με θέμα: «Τὰ ἰδεώδη τοῦ Ἀθλητισμοῦ στὴ συνάντησή του με τὰ ἰδανικὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ μέσα ἀπὸ τὴν διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου», τοῦ Κωνσταντίνου Γεωργιάδη, Καθηγητῆ τοῦ Τμήματος Ὁργάνωσης καὶ Διαχείρισης Ἀθλητισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, με τίτλο: «Νίκος Νησιώτης: Ὁ φιλόσοφος τοῦ Ὀλυμπισμού», τοῦ Γεωργίου Τσίγκανου, Λέκτορα Τ.Ε.Φ.Α.Α. τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ φυσικοθεραπευτῆ, με θέμα: «Γυμνάσια ψυχῆς καὶ σώματος μία ἀέναη καὶ ἐργώδης προσπάθεια» καὶ τοῦ Ἡλία Λιαμῆ, δρ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., με τίτλο: «Ὁ ἄνθρωπος ὡς καὶ τὸ σῶμα του. Οἱ ἀνθρωπολογικοὶ πυλώνες τοῦ Ὀλυμπιακοῦ ἰδεώδους κατὰ τὸν Νίκο Νησιώτη».

*“The authority of church fathers
in late antique theological debates”*

Τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. στίς 16 Μαΐου 2024 ἐγκαινίασε τὴ Διεθνῆ Σειρὰ Ἐτήσιων Διαλέξεων «Ἰωάννης Ζηζιούλας». Οἱ ὁμιλίες αὐτές, ἐμπνεόμενες ἀπὸ τὸ πνεῦμα ποὺ διακατέχει τὸ ἔργο τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη Περγάμου κυροῦ Ἰωάννου Ζηζιούλα, ἀποφοίτου καὶ διδάκτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ἀποσκοποῦν στὸν διάλογο τῆς ἱστορικῆς καὶ τῆς συστηματικῆς θεολογίας με ἐπιστημονικὲς καὶ φιλοσοφικὲς ἀναζητήσεις τοῦ σύγχρονου κόσμου.

Πρῶτος ὁμιλητὴς αὐτῆς τῆς σειρᾶς ὑπῆρξε ὁ Thomas Graumann, Καθηγητῆς Ἀρχαίας Χριστιανικῆς Ἱστορίας καὶ Πατερικῶν Σπουδῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cambridge (Αγγλία) καὶ διευθυντῆς Θεολογικῶν Σπουδῶν στὸ Homerton College, με θέμα: “The authority of church fathers in late

antique theological debates”. Η διάλεξη πραγματοποιήθηκε στη Θεολογική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α.

Στο πνεῦμα τοῦ ἔργου τοῦ μεγαλύτερου Ὁρθόδοξου θεολόγου τῆς ἐποχῆς μας, ὁ Thomas Graumann ἀναφέρθηκε στίς ἱστορικές διαδικασίες καί τὴν ἐξέλιξη τῆς ἑννοίας *Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας*, ποὺ ἀποκρυσταλλώνεται μετὰ τὸ 325 μ.Χ., ἀλλὰ λειτουργεῖ δεσμευτικά γιὰ τὴ διατύπωση τῆς πίστεως μετὰ τὸ 451 μ.Χ. Παρουσίασε ἓνα στοιχεῖο κριτικῆς προσέγγισης καὶ συζήτησης (π.χ. ἐξακριβώση γνησιότητας κειμένων, συνάφειά τους κ.λπ.), ποὺ ἡ πρώτη ἐκκλησιαστικὴ θεολογία ἀσχοῦσε γιὰ νὰ ξεκαθαρίσει τὸν γενικὸ ὄρο *Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας* καὶ ποὺ στίς μέρες μας θεωρεῖται πολλὲς φορὲς ἓνα ὁμοιόμορφο, κλειστὸ καὶ ἄχρονο μέγεθος.

*“Philological and Theological Learnedness.
Hymns in Byzantine Educational
and scholarly contexts
(9th-15th centuries)”*

Τὸ Department of Byzantine Research τοῦ Institute for Medieval Research (IMAFO) τῆς Austrian Academy of Sciences (Αὐστρία) διοργάνωσε στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος “Perceiving, interpreting, teaching Byzantine liturgical poetry, Nikephoros Kallistou Xanthopoulos’ treatises on hymns” μετὰξὺ 23 καὶ 24 Μαΐου 2024 στὴ Βιέννη Διεθνὲς Workshop μὲ θέμα: “Philological and Theological Learnedness. Hymns in Byzantine Educational and scholarly contexts (9th-15th centuries)”.

Οἱ τέσσερις συνεδρίες τοῦ Διεθνoῦς Workshop πραγματοποιήθηκαν στὴν Αἴθουσα Διαλέξεων τῆς Austrian Academy of Sciences, μὲ τὴ συμμετοχὴ 12 ὁμιλητῶν/ὁμιλητριῶν ἀπὸ διάφορα ἰδρύματα καὶ

φορεῖς. Ἡ ἐναρκτήρια ὁμιλία ἦταν τῆς δρ. Maria-Lucia Goiana, ἐρευνήτριας τοῦ Department of Byzantine Research τοῦ Institute for Medieval Research τῆς Austrian Academy of Sciences, ἐνῶ οἱ τελικὲς παρατηρήσεις τοῦ Παναγιώτη Ἀγαπητοῦ, Ὁμοτ. Καθηγητοῦ Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας τοῦ Πανεπιστημίου Κύπρου καὶ διακεκριμένου ἐρευνητοῦ στὸν Τομέα Βυζαντινῶν Σπουδῶν στὸ Leibniz Science Campus τοῦ University of Mainz “Johannes Gutenberg” (Γερμανία).

Στόχος τοῦ διήμερου Διεθνoῦς Workshop ἦταν ἡ διερεύνηση τῶν βυζαντινῶν κειμένων ποὺ συνδέονται μὲ τοὺς ὕμνους (σχόλια, παρατηρήσεις, παραφράσεις, λεξικά), ἀλλὰ καὶ ἡ μελέτῃ τῆς λειτουργικῆς ποιήσεως στὸ πλαίσιο τῶν διδασκτικῶν, καλλιτεχνικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀρχῶν τοῦ κάθε λογοτεχνικοῦ σώματος. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸν ἄλλωστε, κάθε λογοτεχνικὸ σῶμα ἔχει τὴ δική του ὁμάδα ἐγκυριῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα μὲ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων εἰσέρχονται σὲ ἐκπαιδευτικὰ περιβάλλοντα, δημιουργώντας ἐρμηνευτικὲς παραδόσεις καὶ ἐπηρεάζοντας μὲ ποικίλους τρόπους τὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ πολιτισμοῦ στὸν ὁποῖο ἀνήκουν. Αὐτὸ συνέβη καὶ στὴν περίπτωσή τοῦ Βυζαντίου ὅχι μόνον μὲ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες κλασικούς, ἀλλὰ καὶ μὲ λειτουργικούς ὕμνους καὶ μὲ πατερικά ἔργα, ὅπως οἱ ὁμιλίες τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ.

Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τῆς δρ. Χριστίνης Χατζηαυξέντη, συνεργαζόμενου ἀκαδημαϊκοῦ προσωπικοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, μὲ τίτλο: “Neophytos the Recluse’s ‘Interpretation of Canons on Despotic Feasts’: An Exceptional Example of Hymnographic Commentary?”, τῆς Μαρίνας Δετοράκη, Καθηγ. τοῦ Τμήματος Φιλολογίας τοῦ

Παν. Κρήτης, με θέμα: “Paraphrasing the Paraphrase: the Testimony of the Codex Parisinus gr. 343” και τοῦ Δημοσθένη Στρατηγόπουλου, Ἀναπλ. Καθηγ. τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τοῦ Δ.Π.Θ., με τίτλο: “Didactic Poetry in Hymnographic Form: the Case of Photios”.

«Κύριλλος καὶ Μεθόδιος:

Οἱ θεμελιωτὲς τῶν Σλαβικῶν Σπουδῶν»

Τὸ Π.Μ.Σ. «Σπουδὲς στὸν Σλαβικὸ Κόσμο: Ἱστορία, Γραμματεία, Πολιτισμὸς καὶ Διαχρονικὲς Σχέσεις μετὰ τὸν Ἑλληνισμό» καὶ ἡ Ἑνωσις Ἑλλήνων Σλαβολόγων συνδιοργάνωσαν μεταξύ 24 καὶ 25 Μαΐου 2024 στὴ Θεσσαλονίκη, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο με θέμα: «Κύριλλος καὶ Μεθόδιος: Οἱ θεμελιωτὲς τῶν Σλαβικῶν Σπουδῶν».

Οἱ τέσσερις συνεδρίες τοῦ Συμποσίου πραγματοποιήθηκαν στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., ὅπως καὶ ἡ Στρογγυλὴ Τράπεζα, με θέμα: «Οἱ Μεταπτυχιακὲς Σπουδὲς καὶ ἡ πρόοδος τῶν Κυριλλομεθοδιανῶν Σπουδῶν στὴν Ἑλλάδα σήμερα». Συμμετεῖχαν 12 ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητές/ἐρευνήτριες ἀπὸ τὸ Ε.Κ.Π.Α., τὸ Univ. of Belgrade (Σερβία), τὸ Sofia University “St. Kliment Ohridski” (Βουλγαρία), τὸ Δ.Π.Θ. καὶ τὸ Α.Π.Θ.

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τῆς Τατιάνας Μπορίσοβα, Ἀναπλ. Καθηγήτριας τοῦ Τμήματος Ρωσικῆς Γλώσσας καὶ Φιλολογίας καὶ Σλαβικῶν Σπουδῶν τοῦ Ε.Κ.Π.Α., με θέμα: «Ὁ ρόλος τῶν μεταφράσεων ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα

στὴ διαμόρφωση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σλαβονικοῦ καὶ ρωσικοῦ λεξιλογίου μετὰ τὸ θέμα πλοῦς», τοῦ Svetoslav Ribolov, Ἀναπλ. Καθηγητῆ τοῦ Sofia University “St. Kliment Ohridski”, με τίτλο: «Ἡ μεταφραστικὴ δραστηριότητα τοῦ Συμεὼν μητροπολίτου Βάρνας καὶ Πρεσλάβας» καὶ τῆς Χριστίνας Μάρκου, Ἀναπλ. Καθηγήτριας τοῦ Τμήματος Γλώσσας, Φιλολογίας καὶ Πολιτισμοῦ Παρευξείνιων Χωρῶν τοῦ Δ.Π.Θ., με θέμα: «Τὰ προφορικὰ σλαβικά ἰδιώματα τῆς Ροδόπης ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς γλωσσολογικῆς ἐρευνας στὴν Ἑλλάδα: ἀπόπειρα συστηματικῆς ἀνασκόπησης».

“The Ninth International Congress of the Society of Oriental Liturgy”

Ἡ Society of Oriental Liturgy (SOL), στὸ πλαίσιο τῆς μελέτης τῶν πτυχῶν καὶ τῶν ἐκφάνσεων τῆς ἀνατολικῆς χριστιανικῆς λειτουργίας, διοργάνωσε μεταξύ 26 καὶ 31 Μαΐου 2024 στὴν Οὐάσινγκτον τὸ “Ninth International Congress of the Society of Oriental Liturgy”.

Τὸ 9ο Διεθνὲς Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στὸ Catholic University of America (Οὐάσινγκτον, Η.Π.Α.). Στὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου συμμετεῖχαν πέραν τῶν 35 ἐιδικῶν ἐπιστημόνων Λειτουργικῆς ἀπὸ διάφορα πανεπιστημιακὰ ἰδρύματα καὶ ἐρευνητικοὺς φορεῖς τόσο τῶν Η.Π.Α. ὅσο καὶ τῆς Εὐρώπης. Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι μεταξύ τῶν συμμετεχόντων ἦταν καὶ ὁ ἀρχιμ. Γρηγόριος Ἰωαννίδης, Ἀναπλ. Καθηγ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, με θέμα εἰσηγήσεως: “Considering Evidence of Early Liturgical Practices from the fifth-century Vita of Cypriot Saint Herakleidios (BHG 743)”.

ΙΟΥΝΙΟΣ

*“One, Holy, Catholic, and Apostolic?
Championing the Marks of the Church
in an Age of Polarization
and Ecclesial Confusion”*

Tò Center for Catholic and Evangelical Theology “Pro Ecclesia” διοργάνωσε μεταξὺ 10 καὶ 12 Ἰουνίου 2024 στὸ Μπέρμιγχαμ (H.Π.Α.) Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα: “One, Holy, Catholic, and Apostolic? Championing the Marks of the Church in an Age of Polarization and Ecclesial Confusion”.

Ἡ τελετὴ ἑναρξῆς τοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στίς 10 Ἰουνίου στὸν Holy Trinity & Holy Cross Greek Orthodox Cathedral τοῦ Μπέρμιγχαμ τῆς Metropolis of Atlanta τῆς Greek Orthodox Archdiocese of America. Ὁ Καθηγητὴς καὶ κάτοχος τῆς Aquinas Chair in Theology & Philosophy τοῦ University of St. Thomas (Μινεσότα, Η.Π.Α.), Pavel Gavrilyuk ἔδωσε τὴν κεντρικὴ διάλεξη. Τὶς ἐπόμενες ἡμέρες (11-12 Ἰουνίου), ἔλαβαν χώρα στὸ Beeson Divinity School τοῦ Samford University (Μπέρμιγχαμ, Η.Π.Α.) τέσσερις συνεδρίες, μὲ τὴ συμμετοχὴ διακεκριμένων καθηγητῶν/καθηγητριῶν καὶ ἐρευνητῶν/ἐρευνητριῶν, ὅπως τῆς Francesca Murphy, Καθηγ. τοῦ University of Notre Dame (Ἰντιάνα, Η.Π.Α.), τῆς Καθηγ. Angela Franks τοῦ St. John’s Seminary (Βοστόνη τῆς Μασαχουσέτης, Η.Π.Α.), τοῦ David Luy, Ἀναπλ. Καθηγ. στὸ North American Lutheran Seminary (Πενσυλβάνια, Η.Π.Α.), τοῦ δρ. Matt O’Reilly, lead pastor τῆς Christ Church Birmingham of Alabama, συνεργάτῃ τοῦ Center of Pastor Theologians καὶ διευθυντῇ ἐρευνῶν τοῦ Wesley Biblical Seminary, καθὼς καὶ τοῦ δρ. π. Russell Levenson, ἐπικεφαλῆς τοῦ St. Martin’s Episcopal Church τοῦ Houston.

Τὸ συγκεκριμένο Συνέδριο, προσπαθώντας νὰ ἀπαντήσῃ σὲ ζητήματα, ὅπως ἡ ἐνότητα καὶ ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀγιότητα καὶ ἡ ἔνταξη, ἡ ἐκκλησιαστικὴ καθολικότητα καὶ ἡ πολιτισμικὴ πλαστιμότητα, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποστολικότητα καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμός, ἔθεσε μιὰ σειρὰ ἐρωτημάτων ἔχοντας ὡς ἀφετηρία τὶς συζητήσεις γύρω ἀπὸ τὸν παπισμὸ τοῦ Φραγκίσκου τοῦ Α΄, τοὺς προβληματισμοὺς ἀπὸ τὴν πρόσφατὴ Ἀγία καὶ Μεγάλὴ Σύνοδο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016), καθὼς καὶ τὸν καθημερινὸ ἀγῶνα πολλῶν πιστῶν ἱερέων νὰ διαχειριστοῦν τὶς προσδοκίες σχετικὰ μὲ τὴ διακονία τοὺς σὲ σχέση μὲ ὅσους παραβαίνουν τὴ διδασκαλία τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς γύρω ἀπὸ τὴ σεξουαλικὴ δραστηριότητα. Ἔτσι, στὸ πνεῦμα τοῦ εὐαγγελικοῦ καθολικισμοῦ διερευνήθηκαν τὰ ἐρωτήματα: Πῶς πρέπει ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ νὰ διαχειριστεῖ αὐτὲς τὶς ἐντάσεις; Πῶς θὰ μπορούσαν οἱ ἡγέτες τοὺς νὰ συνεργαστοῦν γιὰ νὰ ὑπερασπισθοῦν τὶς ἀρχαῖες θέσεις τῆς Ἐκκλησίας – δηλαδὴ ὅλοι μαζί– σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου ὁ ἐθνοκεντρισμός, ἡ ἐλευθεριότητα καὶ οἱ πολιτιστικοὶ πόλεμοι ἔχουν κατακλύσει τὴ σφαῖρα τῆς κοινῆς γνώμης; Οἱ συμμετέχοντες ὡς ἐνεργὰ ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα προσπάθησαν νὰ προσεγγίσουν ὅλα τὰ παραπάνω ἐρωτήματα μὲ οἰκουμενικὸ τρόπο καὶ πολιτισμικὴ εὐαισθησία.

“Orthodox Christianity and Identity Politics”

Ἡ Ἔδρα Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Center for Religious Studies τοῦ University of Münster (Γερμανία), σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, τὸ Orthodox Christian Studies Center τοῦ Fordham University (Νέα Ὑόρκη, Η.Π.Α.), τὸ Sankt Ignatios Orthodox Theological Academy (Στοκχόλμη, Σουη-

δία), τὸ Institute for the Study of Culture and Christianity (Βελιγράδι, Σεβία), τὸ Center for Philosophy and Theology of Trebinje (Βοσνία-Ερζεγοβίνη), τὸ St. Andrew's Biblical Theological Institute (Μόσχα, Ρωσία) καὶ τὸ European Forum of Orthodox Schools of Theology (Βρυξέλλες, Βέλγιο) συνδιοργάνωσαν μεταξύ 28 Ἰουνίου καὶ 1 Ἰουλίου 2024 στὸ Μύνστερ Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα: "Orthodox Christianity and Identity Politics".

Οἱ ἑννέα συνεδρίες τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὸ Institut für Diakonat und Pastorale Dienste – Liudgerhaus (IDP – Liudgerhaus). Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 23 ὁμιλητές/ὁμιλήτριες ἀπὸ τὰ ἱδρύματα καὶ τοὺς φορεῖς τῆς διοργάνωσης.

Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ τετραήμερου Συνεδρίου ἦταν ἡ εἰς βάθος διερεύνηση τῶν ἀλλαγῶν ποὺ ἔχουν συντελεσθεῖ στὸν Ὁρθόδοξο Χριστιανισμό, μὲ ἀποτέλεσμα τῇ ριζικῇ μετάβαση ἀπὸ ἓνα παγκόσμιο καθολικὸ καὶ οἰκουμενικὸ ὄραμα σὲ μία σειρά ἀπὸ ἐθνοκεντρικὲς ἀφηγήσεις, ὅπου ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετωπίζεται ὡς θεμελιῶδες χαρακτηριστικὸ τοῦ ἐκάστοτε ἔθνους, γεγονὸς ποὺ ἔχει δημιουργήσει βαθιὲς διαιρέσεις ἀνάμεσα στίς διάφορες ἐθνικὲς Ἐκκλησίες, ποὺ παραμένουν ἐμφανεῖς ὡς σήμερα σὲ πολλὰς περιπτώσεις (Οὐκρανία, Ὁρθόδοξη Διασπορά κ.λπ.), καθιστώντας ἔτσι τὸν θρησκευτικὸ ἐθνικισμό τὸ σημαντικώτερο πρόβλημα τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς πτώσεως τοῦ Βυζαντίου.

Μέσα σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο, στόχοι τοῦ Συνεδρίου ἦταν: α) ἡ μελέτη τοῦ θεολογικοῦ ὑποβάθρου στὸ ὅποιο στηρίχθηκε ἡ σύνδεση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μὲ τὸ ἔθνος, β) ἡ διερεύνηση τῶν ἱστορικῶν καὶ θεολογικῶν παραμέτρων τοῦ τρόπου ἀντιμετώπισης τῶν προκλήσεων ποὺ θέτει ἡ ἐθνικοποίηση τῆς Ὁρθοδοξίας,

γ) ἡ μελέτη τῆς διαδικασίας καὶ τῶν συγκεκριμένων συνθηκῶν ποὺ ὁδήγησαν στὴν κατανόηση τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως ὡς τμῆμα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προγονικῆς κληρονομιάς, δ) ἡ ἐξέταση τοῦ ρόλου ποὺ διαδραματίζει ἡ ἔννοια τῆς ταυτότητας στὴ διαμόρφωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς προοπτικῆς καὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὅποιο αὐτὴ ἡ ἔννοια ἔχει χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν κατασκευὴ ἐθνοθηρησκευτικῶν ἀφηγημάτων, ε) ἡ ἐρεῖνηση τῆς χρήσης τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδοξίας ὡς στοιχείου ταυτότητας ποὺ ἐπηρεάζει τὴν εὐχαριστιακὴ καὶ ἐσχατολογικὴ αὐτογνωσία καὶ τὴν ἐνότητα τῆς παγκόσμιας Ὁρθοδοξίας, στ) ἡ ἀναζήτηση τῆς ἐπίδρασης ὅλων τῶν παραπάνω στὴ διαμόρφωση ἑνὸς ὀρθόδοξου ἀντι-Δυτικισμοῦ καὶ ζ) ἡ μέχρι σήμερα ἀμφίθυμη σχέση Ὁρθοδοξίας καὶ Νεωτερικότητας.

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ George E. Demacopoulos, Καθηγητοῦ στὸ Fr. John Meyendorff & Patterson Family Chair of Orthodox Christian Studies καὶ συνιδρυτοῦ-διευθυντοῦ τοῦ Orthodox Christian Studies Center τοῦ Fordham University (Νέα Ὑόρκη, Η.Π.Α.), μὲ θέμα: "Contemporary Orthodox Identities and the Specters of Byzantium", τῆς Yauheniya Danilovich, Λέκτορος στὸ Institute for Orthodox Theology τοῦ University of Munich (Γερμανία) καὶ ἐπιστημονικῆς συνεργάτιδος τῆς Evangelical Theological Faculty τοῦ University of Münster (Γερμανία), μὲ τίτλο: "Identity and Orthodox Religious Education in the Diaspora" καὶ τοῦ Ionut Biliuta, ἐρευνητικοῦ συνεργάτου τοῦ Gh. Sincai Institute τῆς Romanian Academy (Τίργχου Μοῦρες, Ρουμανία), μὲ θέμα: "An Anti-Western Theology? The Ultrationalism and Fundamentatism of the Romanian Orthodox Church in Post-Communist Years".

ΙΟΥΛΙΟΣ

“Fifth Summer School for Orthodox Clergy and Lay Theologians from Ukraine”

Ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς Γενικῆς Γραμματείας Θρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων καὶ Ἀθλητισμοῦ, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, καθὼς καὶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Περιστερίου διοργάνωσε ἀπὸ τὶς 7 ἕως καὶ τὶς 21 Ἰουλίου 2024 στὸν Βόλο τὸ “Fifth Summer School for Orthodox Clergy and Lay Theologians from Ukraine”.

Οἱ 11 συνεδρίες/συναντήσεις τοῦ Fifth Summer School πραγματοποιήθηκαν στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο «Θεσσαλία» στὰ Μελισσάτικα τοῦ Βόλου ἀπὸ τὶς 8 ἕως τὶς 20 Ἰουλίου. Σὲ αὐτὲς συμμετεῖχαν 15 ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητές/ἐρευνήτριες ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Trinity College τοῦ University of Toronto (Καναδᾶς), τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, τὸ Τμήμα Τέχνης καὶ Ἱστορίας τῆς Τέχνης τοῦ University of Stanford (Η.Π.Α.), τὴν Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν (Α.Ε.Α.Α.), τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., τὰ Τμήματα Ἀκτινοθεραπευτικῆς Ὀγκολογίας, Ἀκτινολογίας καὶ Κυτταρικῆς καὶ Μοριακῆς Βιολογίας τοῦ Northwestern University (Η.Π.Α.), τὰ διαδικτυακὰ κατηχητικὰ προγράμματα “Coffee with Sister Vassa” (Η.Π.Α.), τὸ Τμήμα Θεολογίας καὶ Θρησκείας τοῦ University of Exeter (Ντέβον, Ἡνωμένο Βασίλειο), τὸ Συμβούλιο Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν Βαυαρίας (Μόναχο, Γερμανία), τὸ Gh. Sincai Institute τῆς Romanian Academy (Τίργκου Μοῦρες, Ρουμανία), καὶ τὸ University of London (Ἡνωμένο Βασίλειο).

Κύριος στόχος τοῦ Summer School ἦταν ἡ ἐξοικείωση τῶν συμμετεχόντων μὲ τὶς νέες κοινωνικο-πολιτισμικὲς προκλήσεις, ὅπως τὴν ἐκκοσμίκευση, τὴν παγκοσμιοποίηση, τὸν θρησκευτικὸ πλουραλισμὸ, τὴν ἀνοικτὴ κοινωνία κ.ἄ. Εἶχε ὡς στόχο οἱ συμμετέχοντες νὰ ἀποκτήσουν πρόσβαση σὲ πηγὲς καὶ στὴν πιὸ πρόσφατη βιβλιογραφία σὲ θέματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν ὀργάνωση καὶ τὴ λειτουργία μιᾶς Ἐκκλησίας στὸ σύγχρονο καὶ ἰδιαίτερα ἀπαιτητικὸ εὐρωπαϊκὸ περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ μία ἐπαρκὴ ἐπισκόπηση τῶν πιὸ πρόσφατων ἐξελίξεων στὴ σύγχρονη ὀρθόδοξη θεολογία τοῦ δεύτερου μισοῦ τοῦ 20οῦ καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 21οῦ αἰ.

Ἐνδεικτικὰ ἐπισημαίνονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ Paul Ladouceur, Καθηγητοῦ τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Trinity College τοῦ University of Toronto καὶ τῆς Σχολῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευτικῶν Σπουδῶν τοῦ Université Laval (Καναδᾶς), μὲ τίτλο: “A Book of Life: The Philokalia and the Philokalic Revival”, τοῦ Δημητρίου Μόσχου, Καθηγ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ μέλους τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, μὲ θέμα: “The Evolution of Greek speaking Orthodox Church and Theology since 19th Century”, τῆς δρ. μοναχῆς Vassa Larin, συντονίστριας τῶν διαδικτυακῶν κατηχητικῶν προγραμμάτων “Coffee with Sister Vassa” (Η.Π.Α.), μὲ θέμα: “Orthodox Catechesis in the Age of Social Media I, II” τοῦ Μητροπολίτου Περιστερίου κ. Γρηγορίου (Παπαθωμᾶ), Καθηγ. Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: “The Canonical Collections of the Orthodox Church” καὶ τοῦ Μητροπολίτη Σηλυβρίας κ. Μαξίμου (Βγενόπουλου) τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μὲ θέμα: “The Bilateral Dialogue between the Orthodox and the

Roman Catholic Churches: History and Theology I, II”.

ΑΥΤΟΥΣΤΟΣ

«Τί ἐστὶν ἄνθρωπος; (Ψλ 8, 5)...
στὴν ἐποχὴ
τῆς ἀνθρωπολογικῆς ἀλλαγῆς»

Τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. σὲ συνεργασία μὲ τὸ Istituto Franciscano di Spiritualità τοῦ Pontificia Università Antonianum (Ρώμη, Ἰταλία) διοργάνωσαν στὸ διάστημα 28 ἕως 30 Αὐγούστου 2024 στὴν πόλη Τράνι τῆς Νότιας Ἰταλίας τὸ ΙΖ' Διαχριστιανικὸ Συμπόσιο, μὲ θέμα: «Τί ἐστὶν ἄνθρωπος; (Ψλ 8, 5)... στὴν ἐποχὴ τῆς ἀνθρωπολογικῆς ἀλλαγῆς».

Τὸ Διαχριστιανικὸ Συμπόσιο πραγματοποιήθηκε στὸν καθεδρικό ναὸ τῆς πόλης Τράνι καὶ ἀπετελεῖτο ἀπὸ πέντε συνεδρίες καὶ μία Στρογγυλὴ Τράπεζα μὲ θεματικὴ ἐνότητα: «Ποιμαντικές, λειτουργικὲς καὶ πνευματικὲς πτυχές». Σὲ αὐτὴν συμμετείχαν οἱ καθηγητές/καθηγήτριες Alceo Grazioli, Luca Bianchi, Guglielmo Spirito, Εὐαγγελία Ἀμοιρίδου, Ἡλίας Εὐαγγέλου καὶ Παναγιώτης Ὑφαντῆς.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἀνέφερε στὸν χαιρετισμὸ του ὅτι «σήμερον, ἡ ἀνθρωπολογικὴ προβληματικὴ διεκδικεῖ σημαντικὴν θέσιν εἰς τὸν χώρον τῆς θεολογίας, μὲ ἀναφορὰν εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας καὶ τὴν θεανδρικήν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ὡς “κοινωνίας θεώσεως” καὶ “κατ’ ἐξοχὴν τόπου καὶ τρόπου βιώσεως τῆς ἐλευθερίας”» καθὼς «ἐξ ἐπόψεως χριστιανικῆς ὁ ἄνθρωπος “δὲν εἶναι πείραμα”, ἀλλὰ “ἕνα ὄν ξεκάθαρα καθορισμένο ὡς πρὸς τὴν προέλευση καὶ τὸν σκοπὸ του”». Ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, ὁ Πάπας Φραγκίσκος ἀνέφερε

στὸν δικό του χαιρετισμὸ ὅτι «οἱ ἀλλαγές ποῦ ἔφερε ἡ ψηφιακὴ ἐπανάσταση, ὅπως, γιὰ παράδειγμα, ἡ ἀνάπτυξη τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης, καὶ ἡ ἀπίστευτὴ ἀνάπτυξη στὸν χώρο τῶν ἐπιστημῶν, ὑποχρεώνουν τοὺς σημερινοὺς ἄνδρες καὶ γυναῖκες νὰ ἀναστοχαστοῦν τὴν ταυτότητά τους, τὸν ρόλο τους μέσα στὸν κόσμον καὶ τὴν κοινωνία καὶ τὴν ὑπερβατικὴ τους κλήση», καθὼς «ἡ ἰδιαίτερη φύση τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος μέσα στὸ σύνολο τῆς δημιουργίας» τίθεται «συνεχῶς ὑπὸ ἀμφισβήτηση». Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, «ἡ πρόκληση ἀγγίζει ὅλους τοὺς χριστιανούς, σὲ ὅποιανδήποτε Ἐκκλησία καὶ ἀν ἀνήκουν» καὶ μὲ ἀφετηρία αὐτὴ τὴ διαπίστωση ὑπογραμμίζει ὅτι «ὑπὸ τὸ φῶς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς χριστιανικῆς Παράδοσης, εἶναι ἀνάγκη νὰ τονίσουμε ὅτι σὲ κάθε ἀνθρώπινον ὄν ἀνήκει μιὰ ἀξιοπρέπεια λόγῳ καὶ μόνο τοῦ γεγονότος ὅτι ὑπάρχει ὡς πνευματικὴ ὑπαρξή, δημιουργημένη ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ προοριζόμενη γιὰ μιὰ υἱικὴ σχέση μαζί του».

Οἱ ἀνωτέρω χαιρετισμοὶ ἔκλεισαν μὲ τὴν ἴδια προτροπή, αὐτὴ τῆς δημιουργικῆς συνέχισης τῶν «κοινῶν ἀκαδημαϊκῶν δράσεων τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Ποντιφικοῦ Πανεπιστημίου Antonianum», καθὼς καὶ τῆς «συνεργασίας μεταξὺ Καθολικῶν καὶ Ὀρθοδόξων, ἡ ὁποία πλέον γίνεται ὠραία παράδοση».

“Encounters: Dialogue
& Theological Exchange
Between Catholic Nouvelle Théologie
& Modern Orthodoxy”

Τὸ University of Fribourg (Ἑλβετία), σὲ συνεργασία μὲ τὸ University of Berne (Ἑλβετία), τὸ Orthodox Christian Studies Center (OCSC) τοῦ Fordham University

(Η.Π.Α.), τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου (Ἑλλάδα) καὶ τὸ St. Sergius Orthodox Theological Institute (Παρίσι, Γαλλία) συνδιοργάνωσαν μεταξύ 29 καὶ 31 Αὐγούστου 2024 στὸ Fribourg Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα: “Encounters: Dialogue & Theological Exchange Between Catholic Nouvelle Théologie & Modern Orthodoxy”.

Οἱ ὁκτὼ συνεδρίες τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὸ University of Fribourg καὶ εἶχαν ὡς θεματικὲς ἐνότητες: α) τὸν οἰκουμενικὸ διάλογο, β) τοὺς πόρους, γ) τὶς πνευματικὲς παραλλήλεις, δ) τὶς μεταστροφές, ε) τὴ θέωση, στ) τὴν κλήση γιὰ δράση, ζ) τὴν κοσμολογία καὶ η) τὴν θεολογία τοῦ προσώπου. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 19 ὁμιλητές/-ήτριες ἀπὸ τὰ ιδρύματα καὶ τοὺς φορεῖς τῆς διοργάνωσης.

Ἡ εἰσαγωγικὴ ὁμιλία ἦταν τοῦ δρ. Παντελῆ Καραϊτζίδη, διευθυντῆ τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, μὲ θέμα: “Encounters Between Catholic Nouvelle Théologie & Modern Orthodoxy”. Σὲ αὐτὴν διερεύνησε τὴ σχέση μεταξύ τῆς ὀρθόδοξης καὶ τῆς καθολικῆς σκέψεως μέσῳ τῆς νεοπατερικῆς σύνθεσης καὶ τῆς Nouvelle Théologie, ὑπογραμμίζοντας ὅτι, παρὰ τὶς ἐπίσημες κινήσεις στὸ πλαίσιο τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, ἐλάχιστα βήματα ἔχουν γίνει πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση λόγῳ τῶν συνεχιζόμενων προκλήσεων καὶ τῶν βαθιὰ ριζωμένων διαφορῶν ποὺ παραμένουν μεταξύ τῶν δύο πλευρῶν.

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Σταύρου Γιαγκάζογλου, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: “Yves Congar and John Zizioulas on Pneumatology. ‘Nouvelle theologie’ and ‘neo-patristic synthesis’ in dialogue”, τοῦ π. Ἀναστασίου Brandon Gallaher, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Τμήματος Θεολογίας καὶ Θρησκείας τοῦ University of Exeter, μὲ θέμα: “Sergii Bulgakov and Hans Urs

von Balthasar on the Cosmic Liturgy”, τῆς Georgiana Huian, Ἀναπλ. Καθηγήτριας τοῦ Τμήματος Θεολογίας καὶ μέλους τοῦ Ἰνστιτούτου Παλαιοκαθολικῆς Θεολογίας τοῦ University of Berne, μὲ τίτλο: “Myrrha Lot-Borodine: networking concepts of personhood, freedom and love” καὶ τῆς Julija Naett Vidovic, Καθηγήτριας στὸ St. Sergius Orthodox Theological Institute, μὲ θέμα: “Olivier Clément’s Theological Reflection on Technology: Western and Eastern Perspectives”.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

«Basilio il Grande,
Maestro di Vita Christiana»

Ἡ ἀδελφότητα τοῦ Monastero di Bose σὲ συνεργασία μὲ τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες διοργάνωσαν μεταξύ 3 καὶ 6 Σεπτεμβρίου 2024 στὸ Bose τὸ XXX Convegno Ecumenico Internazionale di Spiritualità Ortodossa, μὲ θέμα: «Basilio il Grande, Maestro di Vita Christiana». Ἀφορμὴ γιὰ τὴ θεματικὴ τοῦ Συνεδρίου στάθηκε τὸ γεγονὸς τῆς ἐμβάθυνσης σὲ μορφὲς ἀγιότητας καὶ πνευματικoὺς συγγραφεῖς ποὺ ἀποτελοῦν τὴ βάση τῆς Ὁρθόδοξης παράδοσης καὶ ποὺ στὸ διάβα τῶν αἰώνων ἀπέτελεσαν τὴν κοινὴ κληρονομιά ὁλόκληρου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου σὲ σημεῖο νὰ χαρακτηρισθοῦν «οἰκουμενικοί». Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι καὶ ὁ κορυφαῖος δάσκαλος τῆς χριστιανικῆς ζωῆς Μέγας Βασίλειος (330-379 μ.Χ.).

Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ τετραήμερου Διεθνoῦς Συνεδρίου, ποὺ ἐκτάθηκε σὲ 15 συνεδρίες-θεματικὲς ἐνότητες καὶ ἓνα Ἀναγνωστικὸ Ἀπόγευμα (Στρογγυλὴ Τράπεζα), ποὺ ἦταν ἀφιερωμένο στὴν κοινὴ ἀνάγνωση κειμένων ἀπὸ σημαντικὰ ἔργα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου σὲ διάφορες

γλώσσες (ιταλικά, αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά και ρωσικά), ήταν ή διερεύνηση της πολύπλευρης προσωπικότητάς του, τὸ ιστορικο-εκκλησιαστικὸ πλαίσιο στὸ ὁποῖο ἔζησε καὶ ἐργάσθηκε καὶ κυρίως ἡ διδασκαλία του σχετικὰ μὲ τὸν χριστιανικὸ ἀσκητισμὸ καὶ τὴν πνευματικότητα, ἔτσι ὅπως ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τὴ συλλογὴ ποὺ εἶναι γνωστὴ ὡς *Κανόνες ἢ Ἀσκητικόν*. Ἐπίσης, σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου ἦταν ἡ εἰς βάθος προσέγγιση τῶν δραστηριοτήτων τοῦ ἁγίου Βασιλείου στὴν κοινωνικὴ σφαῖρα, στὴ σχέση του μὲ τὴν πολιτικὴ ἐξουσία, τὶς στρατηγικὲς του γιὰ τὴν κοινωνία στὸ πλαίσιο τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου στὴν καθημερινὴ ζωὴ. Τομεῖς στοὺς ὁποίους ἡ διδασκαλία καὶ τὸ πρόσωπό του ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι σημαντικὰ γιὰ τοὺς χριστιανοὺς τοῦ σήμερα. Ἰδιαίτερη ἐμφαση δόθηκε καὶ στὴ συμβολὴ του στὴν ἐνίσχυση τῆς κοινωνίας μεταξὺ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐνδεικτικὰ ἐπισημαίνονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ π. John Behr τοῦ University of Aberdeen (Αγγλία), μὲ θέμα: «Asceta, vescovo e teologo: la coerenza di una vita e di un pensiero ispirati al Vangelo», τοῦ Norman Russell τοῦ St Stephen's House τοῦ University of Oxford (Αγγλία), μὲ τίτλο: «L'esistenza del battezzato, tra imitazione di Cristo e vita nello Spirito», τοῦ π. Agapie Corbu τοῦ Schit "Buna Vestire" (Almaș, Ρουμανία), μὲ θέμα: «Vivere alla presenza del Signore: non-distrazione, continua memoria di Dio e rendimento di grazie» καὶ τοῦ ἀρχιμ. Ἀμφιλοχίου Μήλτου ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, μὲ τίτλο: «Unità e comunione tra le chiese nell'oikoumene cristiana, nella vita e nell'opera di san Basilio». Ἐπίσης, πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μεταξὺ

τῶν συμμετεχόντων τοῦ Ἀναγνωστικοῦ Ἀπογεύματος ἦταν καὶ ὁ ἀρχιμ. Ἰσίδωρος Κάτσος, Ἐπίκ. Καθηγητὴς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

«Τὸ κείμενο
 “Ἵπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς”:
 Θεολογικὲς, κοινωνικὲς
 καὶ διδακτικὲς προτάσεις
 σὲ ἓναν μεταβαλλόμενο κόσμο»

Ὁ Πανελλήνιος Θεολογικὸς Σύνδεσμος «Καιρὸς», σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, διοργάνωσε ἀπὸ τὶς 6 ἕως καὶ τὶς 8 Σεπτεμβρίου 2024 στὰ Μελισσάτικα Βόλου τὴν 7ῃ Πανελλήνια Συνάντηση Θεολόγων μὲ θέμα: «Τὸ κείμενο “Ἵπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς”»: Θεολογικὲς, κοινωνικὲς καὶ διδακτικὲς προτάσεις σὲ ἓναν μεταβαλλόμενο κόσμο».

Στὶς ἐργασίες τῆς Πανελλήνιας Συνάντησης συμμετεῖχαν πανεπιστημιακοὶ καθηγητὲς, θεολόγοι ἐκπαιδευτικοὶ καὶ σύμβουλοι ἐκπαίδευσης ποὺ παρουσίασαν διδακτικὲς προτάσεις ἐπὶ τῶν κάτωθι θεματικῶν ἐνοτήτων: α) ἡ Ἐκκλησία στὸν δημόσιο χώρο, β) ἡ πορεία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, γ) φτώχεια, πλοῦτος καὶ ἀστικὴ δικαιοσύνη, δ) πόλεμος, εἰρήνη καὶ βία, ε) οἰκουμενικὲς σχέσεις καὶ σχέσεις μὲ ἄλλες θρησκείες, στ) Ὁρθοδοξία καὶ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ ζ) ἐπιστήμη, τεχνολογία καὶ φυσικὸ περιβάλλον. Τὸ πρόγραμμα τῆς Συνάντησης ἐκτὸς τῆς κεντρικῆς ὁμιλίας περιλάμβανε δύο Στρογγυλὲς Τράπεζες καὶ δύο κύκλους Ἐργαστηρίων στὰ ὁποῖα οἱ συμμετέχοντες ἀνέπτυξαν σχέδια διδασκαλίας μὲ στόχο τὴν ἐπαναπροσέγγιση τοῦ παραγόμενου

ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου καὶ τὸν ἐμπλουτισμὸ τῶν διδασκαλικῶν πρακτικῶν.

Κεντρικὸς ὁμιλητὴς ὑπῆρξε ὁ Βασίλειος Μακρίδης, Καθηγ. τοῦ University of Erfurt (Γερμανία), μὲ θέμα διάλεξης: «Ἀξιολογώντας πρόσφατες θεολογικὲς ἐξελίξεις: Τὸ ἐπίσημο κείμενο γιὰ τὸ κοινωνικὸ ἦθος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ ὁ ὀρθόδοξος κοσμοπολιτισμός». Ὁ ὁμιλητὴς ἀνέπτυξε τὴ θέση ὅτι στὴν κοινωνικὴ διδασκαλία τοῦ χριστιανισμοῦ σημειώνεται ἐξέλιξη, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀμφίροπες τάσεις, ποὺ ἐκκινοῦν ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴ τῆς «κοσμικότητας» καὶ φθάνουν μέχρι τὴν «ἀπόδραση ἀπὸ τὸν κόσμον», ἀναδεικνύοντας πτυχὲς τοῦ λεγόμενου ὀρθόδοξου «κοσμοπολιτισμοῦ».

Ἐν συνεχείᾳ, ἀκολούθησαν οἱ δύο Στρογγυλὲς Τράπεζες: α) Ἡ «“Ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς”»: Ἀπήχηση στὴν κοινωνία» στὴν ὁποία συμμετεῖχαν ὁ Σταύρος Γιαγκάζογλου, Ἀναπλ. Καθηγ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὁ Δημήτριος Μόσχος, Καθηγ. καὶ πρόεδρος τοῦ ἰδίου Τμήματος καὶ ὁ Χρυσόστομος Σταμούλης, Καθηγ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., οἱ ὁποῖοι παρουσίασαν πτυχὲς ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ κειμένου «Ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς», ἀναδεικνύοντας τὸ κοινωνικὸ ἦθος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἐπισημαίνοντας τὸν κίνδυνον ἀπὸ τὸν συγχρωτισμὸ μὲ τὶς ἐξουσιαστικὲς δομὲς τοῦ κόσμου καὶ ὑπογραμμίζοντας τὸ ἄνοιγμα τοῦ διαλόγου ποὺ ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ κάνει πρὸς τὴν κοινωνία, τὴν πολιτικὴ καὶ τὸν πολιτισμὸ. β) Στὴ δευτέρῃ Τράπεζᾳ, μὲ τίτλο: «“Ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς”»: Προτάσεις ἐφαρμογῆς στὴ διδασκτικὴ πράξη» συμμετεῖχαν ὁ Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγ-

κης, Ἀναπλ. Καθηγ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ἡ Εὐρυδίκη Παπάζογλου, σύμβουλος Ἐκπαίδευσης Θεολόγων καὶ ἡ Φωτεινὴ Οἰκονόμου, θεολόγος ἐκπαιδευτικός, οἱ ὁποῖοι παρουσίασαν προτάσεις ἀξιοποίησης στὴ διδασκτικὴ πράξη τοῦ κειμένου «Ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς».

*“Interpreting the Present,
Making the Future:
Theology Today in the (Orthodox)
Patriarchate of Antioch”*

Τὸ Ostkircheninstitut der Diözese Regensburg (Γερμανία) σὲ συνεργασία μὲ τὴν ἑδρὰ Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Center for Religious Studies τοῦ University of Münster (Γερμανία) συνδιοργάνωσαν μετὰ 11 καὶ 15 Σεπτεμβρίου 2024 στὴν Ἀθήνα Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο μὲ θέμα: *“Interpreting the Present, Making the Future: Theology Today in the (Orthodox) Patriarchate of Antioch”*.

Τὸ Συνέδριο ἀποτελεῖτο ἀπὸ πέντε συνεδρίες-πάνελ ποὺ εἶχαν τὶς ἐξῆς θεματικὲς ἐνότητες: α) Διαβάζοντας τὴ Βίβλιο στὴν Ἀντιόχεια σήμερα: Ἐπιτεύγματα καὶ προκλήσεις· β) Οἱ νέες φωνὲς τῶν παλαιῶν κειμένων· γ) Γυναῖκες καὶ νέοι στὴν Ἀντιόχεια: Μία πρόσφατη προσθήκη ἢ μὴ πρόσθετη ἀξία;· δ) Τὸ πλαίσιο ὡς πρόκληση καὶ ε) Ἕνα νέο ὄραμα γιὰ μὴ Ἐκκλησία ζυμωμένη μὲ ἱστορία; Σὲ αὐτὲς τὶς συνεδρίες συμμετεῖχαν 11 ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητὲς ἀπὸ ἱδρύματα καὶ φορεῖς τῆς Εὐρώπης (Γερμανία, Γαλλία, Ἑλβετία, Βέλγιο, Ἑλλάδα), τῶν Η.Π.Α. καὶ τοῦ Λιβάνου.

Στόχος αὐτοῦ τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου, ποὺ ἐντάσσεται σὲ μὴ σειρὰ

ἐτήσιων συνεδρίων τοῦ Ostkircheninstitut der Diözese, με ἐπίκεντρο τῇ θεολογικῇ σκέψει τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν (Βουλγαρία, Σερβία, Ἑλλάδα), ἦταν ἡ διερεύνηση καὶ συνάμα ἡ προσέγγιση αὐτοῦ ποῦ χαρακτηρίζεται ὡς ἐκκλησιαστικὴ περιοχὴ τῆς Ἀντιόχειας, μία περιοχὴ ποῦ περιλαμβάνει ὅχι μόνο τὴ Συρία ἀλλὰ καὶ τὸν Λίβανο καὶ τὶς ἀραβικὲς χῶρες καὶ ἐν γένει αὐτὸ ποῦ καλεῖται ἀραβικὴ διασπορά (Εὐρώπη, Η.Π.Α.).

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποῦ παρουσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ δρ. Samuel Noble (Louvain Centre for Eastern and Oriental Christianity, Βέλγιο), με θέμα: “Christian Arabic Literature: More than a Scholarly Object?”, τῆς Souraya Bechealany, Καθηγήτριας τῆς Σχολῆς Θρησκευτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Saint Joseph University of Beirut (Λίβανος), με τίτλο: “Women as a Locus of an Ecumenical Journey” καὶ τοῦ Georges Tamer, Καθηγητῆ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Friedrich-Alexander-Universität (Ερλάνγκεν-Νυρεμβέργη, Γερμανία) καὶ διευθυντῆ τοῦ Bayerisches Forschungszentrum für Interreligiöse Diskurse – Institut für Sprachen und Kulturen des Nahen Ostens und Ostasiens, με θέμα: “Islam as a Scholarly and Non-Scholarly Challenge”.

“The Past, Present and Future of Canon Law: An Evolving Church Ministry”

Ἡ Society for the Law of the Eastern Churches διοργάνωσε μεταξὺ 16 καὶ 20 Σεπτεμβρίου 2024 στὴν Ἀθήνα τὸ 26th International Congress με θέμα: “The Past, Present and Future of Canon Law: An Evolving Church Ministry”.

Ἡ τελετὴ ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε

στὶς 16 Σεπτεμβρίου στὴ Μεγάλῃ Αἴθουσα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸν Χρῆστο Καραγιάννη, Ἀναπλ. Καθηγητῆ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἀντιπρύτανη Ἑρευνας, Καινοτομίας καὶ Διὰ Βίου Μάθησης τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Χαιρετισμοὺς ἀπηύθυναν ὁ Ἐμμανουὴλ Καραγεωργουδῆς, Καθηγητῆς τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευσιολογίας καὶ κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, καθὼς καὶ ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Γρηγόριος, Καθηγητῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς ἰδίας Σχολῆς καὶ πρόεδρος τῆς Society for the Law of the Eastern Churches. Κεντρικὸς ὁμιλητῆς ὑπῆρξε ὁ Μητροπολίτης Κρήνης καὶ Πατριαρχικὸς Ἐξαρχος Μάλτας κ. Κύριλλος, Καθηγητῆς τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευσιολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

Ἀπὸ τὶς 17 ἕως καὶ τὶς 20 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκαν τέσσερις συνεδρίες στὸ Ἐπισκοπεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Περιστερίου στὸ Περιστερί Ἀττικῆς. Οἱ θεματικὲς ἐνότητες τῶν συνεδρίων ἦταν: α) Ἡ φύση τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, β) Ποιὸς ἀποφασίζει στὴν Ἐκκλησία, γ) Προσωπικὴ καὶ ἐδαφικὴ δικαιοδοσία καὶ δ) Μία ἐπανενσωματωμένη Ἐκκλησία. Σὲ αὐτὲς συμμετεῖχαν 28 ὁμιλητὲς ἀπὸ διάφορα ἰδρύματα, φορεῖς καὶ ἐρευνητικὰ κέντρα.

Ἐνδεικτικὰ μνημονεύονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις ὅπως τοῦ Petar Popović ἀπὸ τὸ Pontifical University of the Holy Cross (Ρώμη, Ἰταλία), με θέμα: “The Points of Contact between the Catholic and the Orthodox Understanding of the Nature of Canon Law”, τῆς Myriam Wijlens ἀπὸ τὸ University of Erfurt (Γερμανία), με τίτλο: “Discerning and Deciding in the Church: Challenges Arising from the Synod on Synodality for Canon Law”, τοῦ Sava Milovanović ἀπὸ τὸ University of

Belgrade (Σερβία), με θέμα: “Phenomenon of Parallel National Jurisdictions in Theology of Alexander Schmemmann” και του Μητροπολίτου Πισιδίας κ. Γιώβ (Getcha) του Οίκουμενικού Πατριαρχείου, συμπροέδρου της Μικτής Διεθνούς Επιτροπής Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ Ρωμαιοκαθολικής και Ορθόδοξης Εκκλησίας, με τίτλο: “A Reintegrated Church - Ecclesiological and Canonical Aspects”.

*«1924-2024: Η ιστορική και πολιτισμική παρουσία εκατόν (100) ετών της Αποστολικής Παυλείου Εκκλησίας της Ι.Μ.Φ.Ν.Θ.»**

Το Α' Διεθνές Συνέδριο με τίτλο: «1924-2024: Η ιστορική και πολιτισμική παρουσία εκατόν (100) ετών της Αποστολικής Παυλείου Εκκλησίας της Ι.Μ.Φ.Ν.Θ.», το οποίο ξεκίνησε λατρευτικά την Παρασκευή 27 Σεπτεμβρίου 2024, πανηγυρικά δε την επόμενη ημέρα, ολοκληρώθηκε με πλήρη επιτυχία το βράδυ της Δευτέρας 30 Σεπτεμβρίου. Το Συνέδριο υπήρξε αποτέλεσμα μιας επετείου, μιας πρόσκλησης και μιας πρόκλησης. Η επέτειος ήταν η συμπλήρωση ενός αιώνα ζωής της Ιερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου [ἐφ' ἑξῆς και Ι.Μ.Φ.Ν.Θ.], ὑπὸ τῇ σύγχρονη κανονική και νομική ὑπόστασή της. Τὴν πρόσκληση τοῦ Συνεδρίου ἀπηύθυναν ἀπὸ κοινοῦ ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις καὶ ἡ Περιφέρεια Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἐνῶ, γιὰ τὶς παράλληλες ἐκ-

δηλώσεις, συνεργάστηκαν ἐπίσης ὁ Δήμος Καβάλας, ἡ Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων Καβάλας, τὸ Τμῆμα Φυσικῆς Καβάλας τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης καὶ τὸ Μουσικὸ Σχολεῖο Καβάλας. Ἡ πρόκληση, ὅπως περιγραφόταν καὶ στὴν πρόσκληση καὶ στὸν τίτλο τοῦ Συνεδρίου, ἦταν: ἡ ἀνάδειξη, γιὰ πρώτη φορά, τῆς ἐκατονταετοῦς ἱστορικῆς καὶ πολιτισμικῆς παρουσίας –σὲ τοπικὸ, ἐθνικὸ καὶ διεθνές ἐπίπεδο– τῆς ἀποστολικῆς Μητροπόλεως, ἡ ὁποία ἔχει τὶς ρίζες της στὸ πρόσωπο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ στὴ διαχρονικότητα τῆς διδασκαλίας του. Αὐτοὶ ἦταν καὶ οἱ κεντρικοὶ ἄξονες τόσο τοῦ Συνεδρίου, οἱ ὁποῖοι ἀναπτύχθηκαν ἐπιστημονικὰ σὲ ἐννέα θεματικὲς Παραγράφους ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες (28, 29 & 30 Σεπτεμβρίου), ὅσο καὶ τῶν πολλαπλῶν παράλληλων ἐκδηλώσεων ποὺ ἔλαβαν χώρα τὸ ἴδιο χρονικὸ διάστημα.

Μὲ βάση τὰ ἀνωτέρω δεδομένα, τὸ Συνέδριο δὲν ἐπεδίωξε νὰ λειτουργήσει ἀπλῶς ὡς ἓνα σημεῖο ἀνακοίνωσης νέων ἐπιστημονικῶν δεδομένων –θεολογικῶν, ἱστορικῶν καὶ πολιτισμικῶν– ἢ καὶ ὡς ἓνα φόρουμ ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων κατὰ τὴ διάρκεια τῶν συζητήσεων, ἀλλὰ ὡς ἓνας τόπος προσωπικῆς συνάντησης, σύγκλισης καὶ συνεργασίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς παροικίας, τῶν τοπικῶν φορέων καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς κοινότητος, μὲ σκοπὸ τὴν ἀνάδειξη τῶν στοιχείων ἐκείνων ἀπὸ τὴ θεολογία, τὴν ἱστορία καὶ τὸν πολιτισμὸ ποὺ θὰ προωθήσουν τὴν κοινὴ πορεία πρὸς τὸ μέλλον τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ κατ' ἐπέκταση τῆς ἱδίας τῆς κοινωνίας

* Τὰ δημοσιεύμενα στὴν παροῦσα στήλη Συμπεράσματα τοῦ Α' Διεθνoῦς Συνεδρίου με θέμα: «1924-2024: Η ιστορική και πολιτισμική παρουσία εκατόν (100) ετών της Αποστολικής Παυλείου Εκκλησίας της Ι.Μ.Φ.Ν.Θ.», Λυδία / Φίλιπποι / Καβάλα, 28-30 Σεπτεμβρίου 2024, συντάχθηκαν ἀπὸ τὸν ἀρχιμ. Εὐάγγελο Ὑφαντίδη, Δρ. Θεολογίας καὶ Δρ. Ἱστορίας, Συντονιστὴ τῆς Ἐπιστημονικῆς-Ὀργανωτικῆς Επιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου.

σὲ τοπικό, ἐθνικό καὶ διεθνὲς ἐπίπεδο. Γιὰ τὴν προαγωγή τῶν παραπάνω στόχων, στὴν πρόσκληση ἀνταποκρίθηκαν δυνάμεις ποὺ ἐργάζονται σὲ διάφορους τομεῖς τῆς σύγχρονης κοινωνίας, ἀπὸ διαφορετικὰ πεδία ἐνδιαφερόντων καὶ εἰδικότητων.

Ἔδωσαν τὸ παρὸν 40 καὶ πλέον Εὐρωπαῖοι εἰσηγητές, 300 καὶ πλέον τακτικοὶ σύνεδροι στὶς Θεματικὲς Παραγράφους, 100 περίπου μαθητὲς τῆς περιοχῆς σὲ ἐπιλεγμένες ἀπὸ τοὺς ἐκπαιδευτικούς τοὺς ἀνακοινώσεις, καθὼς καὶ ἑκατοντάδες πολῖτες στὶς παράλληλες ἐκδηλώσεις τοῦ Συνεδρίου.

Τὸ πρόσωπο τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὡς διαχρονικὸ σύμβολο ἐνότητας τῆς ἱστορίας, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας, ὡς σημεῖο ἀναφορᾶς τῶν τεσσάρων Μητροπολιτῶν τῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς κεντρικὸς πυρήνας τῆς προσφορᾶς τῆς σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο, ἀναδείχθηκε κατὰ τὴν πανηγυρικὴ ἑναρξὴ τοῦ Συνεδρίου, μέσα ἀπὸ τὸ ἐπίσημο μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, τὸ ὁποῖο ἀνέγνωσε ὁ Σεβασμιώτατος Ἐκπρόσωπός του, ὁ πολὺς Μητροπολίτης Μιλῆτου κ. Ἀπόστολος, μέσα ἀπὸ τοὺς χαιρετισμοὺς τοῦ ἐντιμολογιώτατου Ἀντιπεριφερειάρχῃ Καβάλας κ. Θεοδώρου Μαρκόπουλου καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, ὁ ὁποῖος κήρυξε τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, καθὼς καὶ μέσα ἀπὸ τὴν εἰσηγητικὴ ὁμιλίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Στεφάνου, μὲ θέμα: «Ἡ διαδρομὴ τῆς χριστιανικῆς ταυτότητος τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας (1924-2024)».

Ὅρθως λοιπόν, τὸ πρῶτο μέρος τοῦ Συνεδρίου ἐπικεντρώθηκε στὴ χαρισματικὴ μορφὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἀκολουθώντας μάλιστα μία συμβολικὴ

Ἱερὰ Πορεία, ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο λιμάνι τῆς Νεαπόλεως πρὸς τὸν ἱερὸ χῶρο τοῦ Βαπτιστηρίου τῆς Ἀγίας Λυδίας καὶ τῶν Φιλίππων. Ἔτσι, κατὰ τὴν παραμονὴ τῆς ἑναρξῆς τοῦ Συνεδρίου, στὸ σημεῖο τῆς ἄφιξης στὸ εὐρωπαϊκὸ ἕδαφος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, πλησίον τοῦ μεγαλωνύμου ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Καβάλας στὴν ἀρχαία Νεάπολη, ὅπου καὶ τὸ ἀναθηματικὸ μνημεῖο, Ἱερὰρχες, κλῆρος, ἄρχοντες καὶ λαὸς τῆς περιοχῆς ὑποδέχθηκαν πάνδημα δύο ἱστορικὰ καὶ μὲ μεγάλο συμβολισμὸ κειμήλια τῆς Ὁρθοδόξιας: τὴν χεῖρα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ποὺ φυλάσσεται στὸ σκευοφυλάκιο τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴ θαυματουργὴ εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ποὺ φυλάσσεται στὴν Ἱ. Μονὴ Νικητῶν Νέστου. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ συνδέθηκαν καὶ ἀναδείχθηκαν ταυτόχρονα ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ἰδρυτὴς τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Μ. Βασίλειος, ποὺ στὸ περὶ Ἁγίου Πνεύματος ἔργο του ἐρμηνεύει τὴν περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Παύλου, καθὼς καὶ ὁ Σωτῆρας Χριστός, στὸν ὁποῖο κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἀφιερώθηκε μὲ τὸ ὄνομα Χριστοῦπολις ἢ προχριστιανικὴ Νεάπολις, τὸ ἐπίνειο τῶν Φιλίππων, ἡ μετέπειτα Καβάλλ[λ]α. Ἐπίσης, καὶ ἡ Συνοδικὴ Θεία Λειτουργία στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Παύλου Καβάλας τὴν Κυριακὴ 29 Σεπτεμβρίου ἀπὸ μέλη τῆς Δ.Ι.Σ., προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῇ συμπροσευχῇ τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτέλεσε μέρος αὐτῆς τῆς Ἱερᾶς Πορείας στὴν ἱστορικὴ παρουσία τῆς Ἀποστολικῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Στὴν Α΄ Θεματικὴ Παράγραφο, μὲ τίτλο: «Ἡ Παύλειος διαχρονικότης», κατὰ τὴν ὁποία προήδρευσε, τιμῆς ἕνεκα, ὁ Σεβ. Ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ

Πατριάρχου, αναπαύχθηκαν πέντε ἀνακοινώσεις. Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Σωτήριος Δεσπότης, στὴν εἰσήγησή του μὲ θέμα: «Ἡ ἔλευση καὶ ἡ παρουσία τοῦ Παύλου στοὺς Φιλίππους σύμφωνα μὲ τὶς *Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*», μὲ βάση τὸ ἱερὸ κείμενο, τοῦ ὁποῦ ἀρχικὰ ἀνέδειξε ὀρισμένα χαρακτηριστικά, ἐστίασε στὸ ἀντιθετικὸ δίδυμο τῆς Λυδίας καὶ τῆς παιδίσκης, ἀλλὰ καὶ στὶς διαφορετικὲς ἀντιδράσεις ἀνδρῶν, ὅπως περιγράφονται στὴν περικοπή. Στὴ δευτέρῃ εἰσήγησιν, τῆς Καθηγήτριας τοῦ Α.Π.Θ. Κυριακούλας Παπαδημητρίου, μὲ τίτλο: «Ἡ ἱεραποστολικὴ στρατηγικὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου γιὰ τὴν ἱδρυση τῆς ἐκκλησίας τῶν Φιλίππων. Ἑρμηνεύοντας τὸν πολιτισμικὸ χῶρο τῆς πόλης», ἀκολουθήθηκε ἡ μέθοδος μελέτης τῆς χωρικότητας (spatiality) τῶν κειμένων, προκειμένου νὰ διερευνηθεῖ ὁ τρόπος τῆς γεωγραφικῆς παρουσίας τῆς περιοχῆς τῶν Φιλίππων ἀπὸ τοὺς ἀποστολικούς συγγραφείς καὶ πῶς λειτουργοῦσε αὐτὴ ἡ ὑποκειμενικὴ χαρτογράφηση γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀφήγησιν. Στὴ συνέχεια, ὁ Καθηγητὴς Guillaume Bady, ἀπὸ τὸ γαλλικὸ Ἰνστιτούτο Sources Chrétiennes, μὲ τὸ θέμα: «Ὁ ὕμνος τῆς πρὸς *Φιλιππησίους* ἐπιστολῆς (2, 5-11) κατὰ τὸν Ἅγιον Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο», ἀνέδειξε ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ μεγάλου Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας τρία σημαντικὰ στοιχεῖα τοῦ ἱεροῦ κειμένου: τὴν προτροπὴ γιὰ ταπεινοφροσύνη, τὴν ὑπεράσπιση τῆς θεότητος τοῦ Υἱοῦ καὶ τὴ βαθιὰ αἴσθησις αὐτοῦ ποὺ ὀνομάζεται *κένωσις* στὴ χριστιανικὴ θεολογία. Ἡ τέταρτῃ εἰσήγησις, μὲ τίτλο: «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸ ἐπίκεντρο μιᾶς γόνιμης ἀντιπαράθεσης Ἀνατολῆς-Δύσης μὲ βάση τὴν ἑρμηνεία τοῦ χωρίου *Ῥωμ.* 5, 12-14», ἀπὸ τὸν Πρωτοπρεσβύτερο Χρῆστο Φιλιώτη Βλαχάβα, Ἀναπλ. Καθηγητὴ τοῦ Α.Π.Θ., ἀνέδειξε τὶς δύο ἑρμηνευτικὲς τάσεις τοῦ συγκεκριμένου χωρίου: ἡ πρώτη –ἡ πεσιμιστικὴ– ἀπὸ τοὺς Λατίνους

Πατέρες, μὲ κύριο ἐκπρόσωπό τους τὸν Ἱερὸ Αὐγουστῖνο, καὶ ἡ δευτέρῃ –ἡ ἐλπιδοφόρος– ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνες Πατέρες, μὲ κύριους ἐκπρόσωπους τῆς τοῦ Ἁγίου Εἰρηναῖο Λυῶνος, Κύριλλο Ἀλεξανδρείας καὶ Ἰωάννη Χρυσόστομο. Ἡ τελευταία ἀνακοίνωσις τῆς Παραγράφου, ἀπὸ τὴν Françoise Vinel, Ὁμότ. Καθηγήτριας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου, μὲ θέμα: «Οἱ Ἐπιστολὲς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς Θεσσαλονικεῖς καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἁγίου Εἰρηναίου Λυῶνος (2ος αἰ.)», ἔδειξε πῶς στὸ μεγάλο ἔργο του *Κατὰ τῶν Αἰρέσεων* ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος ἀντλεῖ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὶς Ἐπιστολὰς τοῦ Ἀποστόλου *Πρὸς Θεσσαλονικεῖς*, προκειμένου νὰ ἐπιβεβαιώσει τὸν πυρῆνα αὐτοῦ ποὺ ἀποκαλεῖ *κανόνα πίστεως* ἢ *κανόνα ἀληθείας*.

Ἡ Β' Θεματικὴ Παράγραφος, μὲ θέμα: «Ἡ Παύλειος παιδεία», περιελάμβανε τρεῖς ἀνακοινώσεις: σὲ αὐτὴν προήδρευσε ὁ Ἑμμανουὴλ Βαρβούνης, Ἀρχὼν Ὁφικιᾶς τῆς ΜτΧΕ καὶ Κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς Κλασικῶν καὶ Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τοῦ Α.Π.Θ. Ἡ πρώτη εἰσήγησις ἦταν τοῦ Friedrich Schweitzer, Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης, μὲ τίτλο: «Ἡ ἔλευσις τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Εὐρώπῃ καὶ τὸ ζήτημα τῆς Παιδείας. Θέσεις ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς κοσμοϊστορικῆς συνάντησιν», στὴν ὁποία ἀναδείχθηκε τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀνέπτυξε μία θεολογία καὶ μία ἀνθρωπολογία ποὺ ἐμβάθυνε καὶ ἐμπλούτισε τὴν κατανόησιν τῆς παιδείας ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἀνθρώπινη συνείδησις, κυρίως μέσα ἀπὸ τὴν καλλιέργεια πνεύματος ἀλληλεγγύης πρὸς ὅλους ἐκείνους ποὺ ὑποφέρουν. Στὴν ἐπόμενη ἀνακοίνωσις, μὲ θέμα: «Ἡ σχολικὴ παιδαγωγία ὡς πολιτικὴ συνθήκη. Προσεγγίσεις στὸ τρίπτυχο 'Παδεία-Πόλη-Πίστις' μέσα ἀπὸ τὴ ματιά

του Ἀποστόλου Παύλου», ὁ Ἀθανάσιος Στογιαννίδης, Ἀναπλ. Καθηγητῆς τοῦ Α.Π.Θ., κατέδειξε –μεταξὺ ἄλλων– ὅτι ὁ παιδαγωγικὸς μετασχηματισμὸς συνιστᾶ ἓνα εἶδος κένωσης τῶν μορφωτικῶν ἀγαθῶν ἀπὸ τὴν ἀξίωσή τους γιὰ καθολικὴ καὶ ἀδιαμφισβήτητη ἀποδοχὴ σὲ ἐπίπεδο παιδαγωγικῆς πράξης, ἡ δὲ Ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ συνιστᾶ ἓνα εἶδος μετασχηματισμοῦ τῆς ἰδίας τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆ μεγαλοπρέπειᾶ Του σὲ ἐπίπεδο συνάντησης μὲ τὸν ἄνθρωπο καὶ μετοχῆς στὴν κτιστὴ του πραγματικότητα. Ἡ τελευταία εἰσήγησις ἦταν τοῦ Dietrich Benner, Ὁμोट. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, μὲ τίτλο: «Θρησκεία καὶ Παιδεία: Ἡ συνάντησις μὲ τὸν ξένο ὡς πηγὴ ἔμπνευσης γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς θρησκευτικότητος καὶ τὴν δυνατότητα ἁρμονικῆς συνύπαρξης μὲ τὴν θρησκευτικὴ ἑτερότητα στὴν ἐποχή μας. Προσέγγισις μέσῃ ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ τοῦ τριπτύχου ‘Παιδείας, Πίστης καὶ Πόλης’». Ὁ εἰσηγητῆς σὲ τρεῖς ἐνότητες ἀνέλυσε τὴν παιδαγωγικὴ σημασία τῶν ἐμπειριῶν ποὺ δημιουργοῦνται μέσῃ τῆς συνάντησης μὲ τὴν θρησκευτικὴ ἑτερότητα, ὡς πηγῆς ἔμπνευσης γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς θρησκευτικότητος καὶ τῆς διαθρησκειακῆς συνύπαρξης.

Ἡ πρώτη αὐτῇ ἐνότητα τοῦ Συνεδρίου ὀλοκληρώθηκε μὲ τὴ μεγάλη μουσικὴ συναυλία, μὲ τίτλο: «Παῦλος, ἡ λύρα τοῦ Πνεύματος» στὸ ἀρχαῖο θέατρο τῶν Φιλίππων, μὲ τὴ συμμετοχὴ ἑκατοντάδων μουσικοφίλων, μὲ πρώτους τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο καὶ τὸν Σεβ. Ἐκπρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἡ συναυλία διακρίθηκε σὲ 3 ἐνότητες: α) «Ὁ ὕμνος τῆς ἀγάπης» – ἔργο ἑντεχνης παραδοσιακῆς μουσικῆς τοῦ συνθέτη κ. Χρήστου Τσιαμούλη, β) «Ὁ ὕμνος τῆς ἀγάπης» – συμφωνικὸ ἔργο τοῦ συνθέτη κ. Καμπάνη Σαμαρά, καὶ γ) «Παύλου

Ἐγκώμιον» – ὁρατόριο, ἔργο τοῦ συνθέτη κ. Ἀθανάσιου Στογιαννίδη, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Ἐρμήνευσαν ἡ κ. Σόνια Θεοδωρίδου καὶ ὁ κ. Βασίλειος Λέκκας· ἀπήγγειλε ἡ κ. Φιλαρέτη Κομνηνοῦ· παρουσίασε ὁ κ. Ἀλέξιος Κωστάλας· συμμετεῖχαν: ἡ Νέα Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα Θεσσαλονίκης, ἡ χορωδία «Νικόλαος Ἀστρινίδης» καὶ ἡ χορωδία τοῦ Μουσικοῦ Σχολείου Καβάλας.

Ὡς λογικὴ ἱστορικὴ συνέχεια τῶν ἀνωτέρω, ἡ Γ' Θεματικὴ Παράγραφος τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου, μὲ πρόεδρο τὴν Καθηγήτρια τοῦ Α.Π.Θ. Ἑλένη Ἀποστολίδου καὶ θέμα: «Ἡ ἱστορικὴ πορεία μέχρι τὸ 1924», εἶχε ὡς πρῶτο εἰσηγητὴ τὸν Αἰμίλιο Μαυρουδῆ, Ἀρχοντα Ὁφφικιάλιο τῆς ΜΤΧΕ καὶ Ὁμोट. Καθηγητῆ τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο ἀνακοίνωσης: «Ἡ Μητρόπολις Φιλίππων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τὸν 15ο/16ο αἰῶνα»· σὲ αὐτὴν ἀναδείχθηκε, μὲ βάση τὴς πηγές, πῶς ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτὴ ἐπαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, παρ' ὅλες τὴς ἀντιξοότητες τῶν καιρῶν καὶ τὰ κατὰ καιροὺς μείζονα προβλήματα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπαρξὴ τῆς (ὅπως οἱ βαρβαρικὲς ἐπιδρομές), κατόρθωσε νὰ ἐπιβιώσει, ὥστε μάλιστα ὁ τίτλος Φιλίππων (ἔστω καὶ κατὰ τὴς συνενώσεις μὲ ἄλλες ἐπαρχίες) νὰ παραμείνει ἀπαράγραπτος ἐπὶ εἰκοσι αἰῶνες. Στὴ δευτέρῃ εἰσήγησι, μὲ τίτλο: «Φίλιπποι Μακεδονίας. Ἡ πρώτη ἐπὶ εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Πῶς τὸ γεγονός ἐπηρέασε τὴν ἐκκλησιαστικὴ διοίκησι καὶ γεωγραφία τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας στὴς περιόδους παρακμῆς τῆς πόλεως τῶν Φιλίππων (17ος-20ὸς αἰ.)», ὁ Ἀθανάσιος Ἀγγελόπουλος, Ἀρχων Ὁφφικιάλιος τῆς ΜΤΧΕ καὶ Ὁμोट. Καθηγητῆς τοῦ Α.Π.Θ., ἔπειτα ἀπὸ μία ἱστορικὴ ἀνασκόπησι, ἐρεύνησε διεξοδικὰ τὴς περιπέτειες ὁριοθέτησης τῆς Μητροπόλεως πρὸς ἐπιστηριγμὸ τῆς ἀπὸ τὸν 17ο ἕως τὸν 20ο αἰῶνα, μέχρι

τὴν ἴδρυση τῆς Μητροπόλεως Καβάλας τὸ 1924, θέτοντας ἐν τέλει προτάσεις γιὰ τὸ μέλλον τῆς Μητροπόλεως. Ἡ τελευταία ἀνακοίνωση ἦταν τοῦ ὑποφ. δρ. τοῦ Α.Π.Θ. Ἡλία Μογλενίδη μὲ θέμα: «Στιγμιότυπα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς Ἐθνικῆς Ἱστορίας στὴν Ἐπαρχία Καβάλας κατὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα», ὁ ὁποῖος ἐμβάθυνε κυρίως στὸ χρονολόγιο τῶν γεγονότων καὶ περιστατικῶν τὰ ὁποῖα συνέβησαν στὴν Ἐπαρχία Καβάλας κατὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα, ἰδιαίτερος δὲ κατὰ τὰ ἔτη 1902-1908.

Ἡ Δ' Θεματικὴ Παράγραφος, ποὺ ἀφοροῦσε ἰδιαιτέρες πτυχὲς τῆς διακονίας τῶν Ποιμεναρχῶν τῆς Μητροπόλεως Φ.Ν.Θ., εἶχε τίτλο: «Οἱ τὰ πρῶτα φέροντες» καὶ πρόεδρο τὸν νῦν Σεβ. Μητροπολίτη κ. Στέφανο. Ἡ πρώτη εἰσήγησις ἦταν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μιλήτου κ. Ἀποστόλου, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Ἀγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας Θεσσαλονίκης, μὲ θέμα: «Ἡ ταπεινὴ προσφορὰ τῶν Μητροπολιτῶν Φιλίππων κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετίαν εἰς τὴν διακονίαν τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως». Ὁ εἰσηγητής, μέσα ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα ἔγγραφα τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, παρουσίασε τίς ὑψηλὲς ἀποστολὲς καὶ ἐκπροσωπήσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Μητροπολίτες Φ.Ν.Θ., καταδεικνύοντας ἅψ' ἑνὸς μὲν τὴν ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποῖαν ἔθρεφε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πρὸς αὐτούς, ἅψ' ἑτέρου δὲ τὸν σεβασμὸ, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν τιμὴ μὲ τὴν ὁποῖα περιέβαλλαν οἱ ἐν λόγῳ Ἱεράρχες τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ δευτέρη ἀνακοίνωση παρουσιάσθηκε ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομο, Καθηγητὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: «Ἡ συναλληλία καὶ οἱ διακριτικοὶ

ρόλοι ὡς πυλῶνες κατανόησης τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας κατὰ τὸν Φιλίππων Προκοπίο». Ὁ λόγιος Ἱεράρχης, μὲ βάση τὸ συγγραφικὸ καὶ νομοκανονικὸ ἔργο –ἐν πολλοῖς ἀνέκδοτο– τοῦ Μητροπολίτη Φ.Ν.Θ. κυροῦ Προκοπίου, σκιαγράφησε τὸ πλαίσιο τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὑπὸ τὴν θεώρηση τῶν ἀρχῶν τῆς συναλληλίας καὶ τῶν διακριτῶν ρόλων, καὶ παρουσίασε τὴ νοηματοδότηση τῶν δύο αὐτῶν ἀρχῶν καὶ τὸν τρόπο χρήσης τους ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Ποιμενάρχη. Στὴν τελευταία εἰσήγησις, ὁ ἀρχιμ. Εὐάγγελος Ὑφαντίδης, δρ. Θεολογίας καὶ δρ. Ἱστορίας, Συντονιστὴς τῆς Ἐπιστημονικῆς-Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου, μὲ θέμα: «Ψηφίδες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. Ἡ ἐν Συνόδῳ παρουσία καὶ παρρησία τοῦ πρώτου Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Χρυσόστομου Χατζησταύρου», ἐπικεντρώθηκε στὶς εἰσηγήσεις καὶ παρεμβάσεις τοῦ Μητροπολίτου Χρυσόστομου στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὴν πρώτη συμμετοχὴ του στὰ συνοδικὰ ἔδρανα τῶν Ἀθηνῶν ἕως καὶ τὴν ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς του σὲ Προκαθήμενο, παράλληλα μὲ προσωπικὰ του σχόλια καὶ κρίσεις, καθὼς καὶ ἀναφορὲς στὸ ἱστορικὸ καὶ κοινωνικὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς.

Στὴν Ε' Θεματικὴ Παράγραφο μὲ τίτλο: «Ἡ παρουσία στὴν τοπικὴ κοινωνία», κατὰ τὴν ὁποῖα προήδρευσε ὁ Καθηγητὴς τοῦ Α.Π.Θ. Λυκοῦργος Μαγκαφᾶς, παρουσιάσθηκαν ἑξὶ ἀνακρινώσεις. Ἡ πρώτη εἰσήγησις, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου κ. Δημητρίου, τ. Ἱεροκλήρυκος τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ., εἶχε ὡς θέμα: «Κόκκος σίτου. Ἀναμνήσεις σύντομης παρεμβολῆς σὲ μιὰν ἑκατονταετὴ διαρτία», μετέφερε στὸ ἀκροατήριον τὴν πρὸ πεντηκονταετίας προσωπικὴ του ἐμπειρία διακονίας στὸν

τομέα της καβαλιώτικης νεολαίας, ή όποια χαρακτηρίστηκε από τὰ στοιχεῖα τῆς διάρκειας καὶ τῆς συνέχειας σὲ συνειδήσεις νέων ἀνθρώπων, ποὺ σήμερα καὶ ἐκείνοι συνεισφέρουν στὴν ἐκκλησιαστική παρουσία καὶ προσφορά. Ἡ ἐπόμενη ἀνακοίνωση, μὲ τίτλο «Ἱερὰ Μητρόπολη Καβάλας (1924-1931)», ἀπὸ τὸν Νικόλαο Τόμπρο, Ἀναπλ. Καθηγητὴ τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Εὐελπίδων καὶ Διευθυντὴ τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, φανέρωσε ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν πλουσιώτατη καὶ ἀξιωματικὴ ποιμαντορική, ἐκκλησιαστική καὶ κοινωφελῆ δράση τοῦ Χρυσοστόμου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ ζητήματα καὶ τὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχόλησαν τὸν Μητροπολίτη στὴν νεοϊδρυθεῖσα Ἐπαρχία του κατὰ τὴ συγκεκριμένη χρονικὴ περίοδο, κυρίως στοὺς τομεῖς: α) Ἐφημεριακός-Ναϊκός, β) Διοικητικός καὶ γ) Ποιμαντικός-Κοινωνικός. Ἡ τρίτη εἰσήγηση, τοῦ Στάθη Κεκριδῆ, τ. Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Δ.Π.Θ., μὲ θέμα: «Ἡ πνευματικὴ διακονία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου μὲ τὸν ἔντυπο λόγο», ὑπογράμμισε πὼς κατὰ τὸν τελευταῖο αἰῶνα ἡ πλούσια παραγωγὴ ἐντύπων τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ., μὲ ἐμπνευστὲς τοὺς ἴδιους τοὺς Μητροπολίτες, ἐνίσχυσε τὴν ἀποτελεσματικότητά της τῆς ποιμαντικῆς της πορείας, συνέβαλε δραστηρικὰ στὴν πνευματικὴ καλλιέργεια τῶν πιστῶν τῆς δικαιοδοσίας της καὶ στὴν ἄνοδο τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῶν πολιτῶν τῆς περιοχῆς. Ἡ ἐπόμενη ἀνακοίνωση, μὲ τίτλο: «Ψηφίδες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐπὶ τοῦ Μητροπολίτη Ἀλεξάνδρου μέσα ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ 'Τὸ Φῶς'», τῆς ἱστορικοῦ/ἐθνολόγου Εὐφροσύνης Μπόσκου, ἀνέδειξε γιὰ πρώτη φορὰ τὰ σημαντικὰ στοιχεῖα τοῦ ἄγνωστου

μέχρι σήμερα ἔργου καὶ τῆς σημαντικῆς –ὅπως ἀποδείχθηκε– προσφορᾶς τοῦ Μητροπολίτου Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν περίοδο 1965-1974. Στὴν πέμπτη εἰσήγηση, ὁ Κυριάκος Χατζηστεφάνου, ὑποφ. διδάκτωρ τοῦ Α.Π.Θ., μὲ θέμα: «Ἡ εὕρεση καὶ ἡ μετακομιδὴ τῶν λειψάνων τῶν Ἀγίων Πέντε Μαρτύρων ἀπὸ τὴν Καππαδοκία στὴν περιοχὴ τῶν Φιλίππων», παρουσίασε μὲ βάση ἀνέκδοτο ἀρχεῖακὸ ὕλιν ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα γιὰ τὴν εὕρεση τῶν ἱερῶν λειψάνων τῶν Ἀγίων κατὰ τὸ ἔτος 1828, τὴ μετακίνησιν τῶν προσφύγων καὶ τῶν λειψάνων ἀπὸ τὰ Σήμαντρα Ἰκονίου στὴν Ἑλλάδα, τὴ μετακομιδὴ τῶν λειψάνων στὰ Κόκκαλα ἀρχικά καὶ ἔπειτα στὸ Πολύστηλο Καβάλας, καθὼς καὶ γιὰ τὴν παράδοση ἀποτμημάτων τους στὴν ἐνορία τῶν Σημάντρων Χαλκιδικῆς τὸ ἔτος 1957. Ἡ τελευταία εἰσήγηση, μὲ τίτλο: «Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς – Τμήμα Καβάλας. Προσφορὰ σχεδόν... ἐνὸς αἰῶνος», τοῦ Κομνηνοῦ Ἀπότα, ὑποφ. δρ. τοῦ Δ.Π.Θ., ἀνέδειξε τὸ ἔργο ὅσων –ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένη καθοδήγησιν τῶν Μητροπολιτῶν Φ.Ν.Θ.– πρωταγωνίστησαν μὲ ἀνιδιοτέλεια καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπο σὲ ἔργα φιλαλληλίας, ἐργάσθηκαν μὲ ζῆλο καὶ ἀφοσίωση, ἐμπλουτίζοντας τὴν ἱστορία αὐτῆς τῆς πόλεως μὲ προσφορὰ καὶ ἀνθρωπιά, θυσιάζοντας συχνὰ τίς ἐπαγγελματικὰς καὶ οἰκογενειακὰς τοὺς ὑποχρεώσεις.

Ἡ συγκεκριμένη Θεματικὴ Παράγραφος, ἡ ὁποία ἀνέδειξε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴ συμβολὴ τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ. στὰ γράμματα καὶ τὴν εκπαιδευτικὴ κίνησιν τῆς περιοχῆς, δίκαια καταστέφθηκε μὲ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου σὲ ἐπίτιμο Διδάκτορα τοῦ Τμήματος Φυσικῆς Κα-

βάλας από τὸν Πρύτανη τοῦ Δ.Π.Θ. Φώτιο Μάρη. Μάλιστα, ἡ ἀπὸ στήθους προσλαλιά τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τῆς ἐμπνευσμένης ὁμιλίας του, ἔδωσε κουράγιο καὶ δύναμη σὲ ὅσους ἐθελοντικὰ στηρίζουν τὸ ποικιλόμορφο ἔργο τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας: «Γνωρίζω ἀπὸ τὴν πείρα μου, ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια μέχρι σήμερα, ὅτι, ὅταν ὑπάρχει μία πρωτοβουλία, μιὰ προσπάθεια, δὲν ὑπάρχει παγωμάρα ἢ μεγάλη ἀντίδρασις, ἢ ἀδιαφορία, ἀπὸ αὐτὸ ποὺ λέμε “ὁ κόσμος, οἱ γύρω μας”. Ὅταν κάνουμε μία προσπάθεια μὲ καλὴ διάθεση καὶ μὲ θέληση, εἶναι πολλοὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ὑπάρχουν γύρω μας ποὺ συγκινοῦνται καὶ θέλουν νὰ τρέξουν μπροστὰ ἀπὸ ἐμᾶς καὶ νὰ μᾶς συνδράμουν, καὶ ὅλοι μαζί νὰ μπορέσουμε νὰ καταφέρουμε κάτι, γιὰ τὸ ὁποῖο κάποτε θὰ μᾶς ἐπαινεύουν».

Ἡ Στ' Θεματικὴ Παράγραφος μὲ θέμα: «Ποιμαντικὴ Διακονία» περιελάμβανε ἔξι ἀνακοινώσεις: σὲ αὐτὴν προήδρευσε ἡ Ἀθανασία Γαῖτανίδου, δρ. Τ.Ε.Φ.Α.Α. τοῦ Δ.Π.Θ. καὶ Διευθύντρια τῆς Πρωτοβαθμίου Ἐκπαιδεύσεως Π.Ε. Καβάλας. Ἡ πρώτη εἰσήγηση ἦταν τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Θεσπιῶν κ. Παύλου, τ. Ἱεροκλήρουκας τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ., μὲ τίτλο: «Ἐνας αἰώνας στὴν διακονία τῶν ἀδυνάμων», στὴν ὁποία περιγράφηκαν διεξοδικὰ ὅλες ἐκεῖνες οἱ πρωτοβουλίες ποὺ ἔλαβαν οἱ τέσσερις Ποιμενάρχες, προκειμένου, μέσα ἀπὸ τὸ φιланθρωπικὸ ἔργο τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἀντεπεξέλθουν στὰ ποικίλα κοινωνικὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετώπισαν οἱ ἐμπερίστατοι τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀνάλογα μὲ τὶς ἀνάγκες κάθε ἐποχῆς, ὑπερβαίνοντας πολὺ συχνὰ πρακτικὲς δυσκολίες καὶ ἀντιξοότητες. Στὴν ἐπόμενη ἀνακοίνωση, μὲ θέμα: «Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Θάσου καὶ ὁ Μητροπολίτης τῆς Γεωργίως», ὁ ἀρχιμ.

Παντελεήμων Μηλόπουλος, Ἱεροκλήρουκας τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ., ἀφοῦ ἐξιστόρησε συνοπτικὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς νήσου, ἀνέδειξε –γιὰ πρώτη φορά– στοιχεῖα τῆς ποιμαντορίας στὴν προσωποπαγῇ αὐτῇ Ἐπαρχία τοῦ μετέπειτα Μητροπολίτη Δράμας Γεωργίου. Στὴν τρίτη εἰσήγηση, ἡ Μοναχὴ Εὐδοκία, Καθηγουμένη τῆς Ἱ. Μ. Μεταμορφώσεως Νικητῶν Νέστου καὶ τ. Καθηγήτρια φιλολογίας, ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Ἡ συμβολὴ τοῦ γυναικείου μοναχισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου: προσωπικὲς μαρτυρίες», ἀναφέροντας ὅχι μόνον ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς δύο γυναικεῖες Μονὲς τῆς Μητροπόλεως, στὴ Θάσο καὶ στὸν Νέστο, ἀλλὰ κυρίως γιὰ ὅσα προσέφεραν στοὺς χριστιανοὺς μὲ τὴν προσευχή, τὴν πνευματικότητά τους, καθὼς καὶ μὲ τὰ διάφορα διακονήματά τους. Ἡ ἐπόμενη ἀνακοίνωση εἶχε τίτλο: «Ἡ ἐνσωμάτωση τῆς Θάσου τὸ 1953 στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως» καὶ παρουσιάσθηκε ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Χιόνη, καθηγητὴ ἱστορίας καὶ πρ. ἐκπαιδευτικό, ὁ ὁποῖος ἐμβάθυνε κυρίως σὲ ὅσα προηγήθηκαν, προκειμένου νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ προσάρτηση τῆς νήσου στὴν Ι.Μ.Φ.Ν.Θ., καθὼς καὶ στὴν ἀνδρημὴ ὑποδοχὴ τοῦ Μητροπολίτη Χρυσοστόμου στὴ νῆσο, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐνσωμάτωσή της. Ἡ πέμπτη εἰσήγηση ἦταν τοῦ Κωνσταντίνου Γεωργιάδη, δρ. Θεολογίας καὶ Μ.Α. Νομικῆς, Διευθυντῆ τοῦ Ἰου Λυκείου Καβάλας, μὲ θέμα: «Ἀρχεῖον Ἱεροκληρύκων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου 1924-2024. Μελέτη περίπτωσης: Ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος Σαχαρίδης», κατὰ τὴν ὁποία παρουσιάσθηκε, στὸ πρῶτο της μέρος, πρόταση καὶ προσχέδιο ἡλεκτρονικοῦ ἀρχείου μὲ ἀντικείμενο τὴν προσωπικότητα, τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο ὄλων τῶν ἱεροκληρύκων τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ.,

ἐνῶ στὸ δευτέρό της μέρος στοιχειωδῶς ὕλικό γιὰ τὸ πρόσωπο, τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Σακαρίδη (1933-2023). Στὴν τελευταία εἰσήγηση, μὲ τίτλο: «Ἡ συμβολὴ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου στὴν Ἑξωτερικὴ Ἱεραποστολή», ὁ ἀρχιμ. Χερουβεῖμ Γούπα, Ἱεροκλήρυκας τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ., ἀναφέρθηκε στὴν παρουσία καὶ μαρτυρία τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας στὸ ἱεραποστολικό ἔργο, ἀπὸ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1960 μέχρι σήμερα, τακτικὰ στὴν Οὐγκάντα τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς, ἐκτάκτως δὲ καὶ στὶς χειμαζόμενες Ἐκκλησίες Σερβίας, Βουλγαρίας καὶ Πολωνίας.

Ἡ ἐνότητα αὐτὴ ἐπισημασθήκε μὲ τὴν πρώτη προβολὴ τοῦ ἱστορικοῦ ντοκιμαντέρ: «Ἀπὸ τὸ 1924 ἕως σήμερα – ἓνα ταξίδι στὴν ἱστορία τῆς Ἀποστολικῆς Μητροπόλεως τῶν Φιλίππων» μία δημιουργία τῆς Ἀπαρχῆς, μὲ ἀφορμὴ τὴν ἐπέτειο τῶν 100 χρόνων τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ., στὴν ὁποία παρουσιάζεται κυρίως ἡ ἀφήγηση αὐτοπτῶν μαρτύρων τῆς πορείας τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Στὴν Ζ' Θεματικὴ Παράγραφο, μὲ τίτλο: «Ἐκκλησιαστικὴ τέχνη καὶ πολιτισμός», κατὰ τὴν ὁποία προήδρευσε ὁ Δανιὴλ Ἑμμανουηλίδης, Ἐπιστημονικὸς Συνεργάτης Δ.Π.Θ. καὶ Διευθυντὴς τῆς Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης Π.Ε. Καβάλας, ἀναπτύχθηκαν πέντε ἀνακοινώσεις. Ἡ πρώτη εἰσήγηση, μὲ θέμα: «Ἡ Καβάλα καὶ οἱ ναοὶ τῆς ἐπὶ Μητροπολίτου Χρυσοστόμου (21/12/1924-14/2/1962)», ἀπὸ τὴ Σαφῶ Ἀγγελούδη-Ζαρκάδα, δρ. Ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Α.Π.Θ., ἐπικεντρώθηκε στοὺς νέους ναοὺς ποὺ τέθηκαν στὴ Θεία Λατρεία, κατὰ τὴν ποιμαντορία τοῦ πρώτου Μητροπολίτη, κατασκευασμένους σὲ δύο περιόδους: Κατὰ τὴν πρώτη δύσκολη περίοδο (1924-1941) ἐκτίσθησαν ναῦδρια, γιὰ νὰ

καλύψουν στοιχειωδῶς τὶς λατρευτικὲς ἀνάγκες· ἐπίσης δύο τζαμιά καθιερώθηκαν σὲ ναοὺς, ἐνῶ ἐγκαινιάσθηκαν οἱ δύο μεγάλοι ἐνοριακοὶ ναοὶ Ἀποστόλου Παύλου καὶ Ἀγίας Βαρβάρας. Κατὰ τὴ δεύτερη περίοδο (1945-1962) ἀνοικοδομήθηκαν μεγαλύτεροι ναοὶ τῆς πρώτης περιόδου ὡς ἐνοριακοὶ καὶ κατασκευάσθηκαν βυζαντινὰ παρεκκλήσια. Στὴν ἐπόμενη εἰσήγηση, τοῦ Παύλου Ζδρατσίδη, Ἀγρονόμου Τοπογράφου Μηχανικοῦ καὶ Μ.Α. Πολ., μὲ τίτλο: «Ἐκτὸς τὸν Οἶκον στερέωσον Κύριε»: Ναοὶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου σὲ Καβάλα καὶ Νέστο ἀνεγερθέντες μετὰ τὸ 1965», ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καταγραφὴ τῶν ναῶν καὶ τῶν καθολικῶν ποὺ ἀνηγέρθησαν μέχρι τὶς ἡμέρες μας, παρουσιάσθηκαν ἐπιλεκτικὰ ὁρισμένα ἀρχιτεκτονικὰ τοὺς σχέδια, μὲ σκοπὸ νὰ καταφανεῖ ἡ οἰκοδομικὴ δραστηριότητα τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰ τελευταία ἐξήντα περίπου χρόνια, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ ἀρχιτεκτονικοὶ τύποι τῶν ναῶν, τοὺς ὁποίους ἐνέκρινε γιὰ ἀνέγερση τὸ ἐκάστοτε μητροπολιτικὸ ἐκκλησιαστικὸ συμβούλιο. Στὴν τρίτη εἰσήγηση, μὲ θέμα: «Μορφὲς ἀγιογράφων σὲ Καβάλα καὶ Νέστο: Ἡ περίπτωση τοῦ Ἀχιλλέα Δ. Ζωγράφου», τοῦ Γεωργίου Μιχαηλίδη, συντηρητῆ ἔργων τέχνης, ἀναδείχθηκε ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἀγιογράφου Ἀχιλλέα Ζωγράφου, ποὺ ἀπὸ τὸ 1921 καὶ ἐπὶ 56 συναπτὰ ἔτη ὑπηρέτησε στὴν Καβάλα καὶ τὴν εὐρύτερη περιοχὴ, συμβάλλοντας τὰ μέγιστα στὴν πλήρωση τῶν ἀναγκῶν τῶν τοπικῶν ναῶν σὲ φορητὲς εἰκόνες καὶ τοιχογραφίες. Στὴν τέταρτη ἀνακοίνωση, ὁ πρωτοπρ. Ἀδαμάντιος Ἀσλανίδης, Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Νέστου τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ., μὲ τίτλο: «Ἡ ψαλτικὴ παράδοση στὶς ἐπαρχίες Καβάλας καὶ Νέστου κατὰ τὴν ἑκατονταετία 1924-2024», ἐμβάθυνε ἀρχικὰ στὴν προϋπάρχουσα ψαλτικὴ

παράδοση της περιοχής, τις επιδράσεις που δέχθηκαν οι επιχώριοι ιεροψάλτες και τη μουσική παράδοση που μετέφεραν από τις αλγερμόνητες Πατρίδες οι πρώτοι πρόσφυγες διάκονοι των αναλογιών, ενώ στη συνέχεια αναφέρθηκε στους καλλι- κέλαδους ψάλτες της ψαλτομάνας Καβάλας· τέλος, μνημόνευσε τις προσπάθειες προς εκμάθηση της Βυζαντινής Μουσικής στην Ι.Μ.Φ.Ν.Θ. Στην τελευταία εισήγηση, με θέμα: «Μεταβυζαντινή τέχνη και αγιο- γραφική παράδοση στο νησί της Θάσου τον τελευταίο αιώνα», ο Φίλιππος Παπα- φιλίππου, Καθηγητής φιλολογίας και τ. εκπαιδευτικός, μέσα από μαρτυρίες και προσωπικά του βιώματα, σκιαγράφησε τη ζωή και το έργο των αγιογράφων Μιχαήλ Ευαγγελίδη και Ιωάννη Δημητρίου Ζωγράφου, τις σχέσεις τους με το Άγιον Όρος και πώς επηρεάστηκαν ως προς την τεχνοτροπία –ναζαρινή σχολή–, καθώς και τη δράση τους στη νήσο Θάσο.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης Θεμα- τικής Παραγράφου εντάσσονται και δύο παράλληλες εκδηλώσεις, οι οποίες έλαβαν χώρα παρουσία του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου. Η πρώτη ήταν τα εγκαίνια της περιοδικής έκθεσης «Λόγος Κυρίου, από την απο- στολική Εκκλησία του Παύλου στην Ί. Μητρόπολη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου», που φιλοξενήθηκε από την Έφορεία Αρχαιοτήτων Καβάλας· μία διαδρομή και τεκμηρίωση μέσω των αρχαιολογικών εύρημάτων, των κειμένων και των ιστορικών αποδεικτικών στοιχείων της παλαιохριστιανικής περιόδου και της σύγχρονης εκκλησιαστικής ιστορίας και δράσεως της Αποστολικής Παυλείου Εκκλησίας και της παροικίας των Φιλ- ίππων, της Νεαπόλεως, του Νέστου και της Θάσου. Η δεύτερη εκδήλωση ήταν η παρουσίαση της εφαρμογής της έγκε- κριμένης μελέτης και των συναφών τεχνι-

κών στοιχείων της οικοδομικής άδειας του υπό δημιουργία Κειμηλιαρχείου της Ίερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου από τον κ. Παναγιώτη Τζώνο, αρχιτέκτονα μηχανικό και Όμ. Καθηγ. του Α.Π.Θ.

Η Η' Θεματική Παράγραφος, με θέμα: «Φίλιπποι, ή Μητρόπολη του Χριστι- ανισμού» –αφού στους Φιλίππους υπάρχει ο πρώτος και με ασφάλεια χρονολογούμενος χριστιανικός ναός επί ελλαδικού εδάφους–, περιελάμβανε τρεις εισηγήσεις· σε αυτήν προήδρευσε ο Στρατής Παπαδόπουλος, δρ. Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ. και Επίτιμος Διευθυντής Αρχαιοτήτων ΥΠ.Π.Ο. Η πρώτη ανακοίνωση ήταν της Σταυρούλας Δαδάκη, Αρχαιολόγου και Προϊσταμένης της Έφορείας Αρχαιοτήτων της Καβάλας, με τίτλο: «Ένας αιώνας διάσωσης και ανάδειξης των χριστιανικών μνημείων σε Φιλίππους, Νεάπολη και Θάσο». Η εισηγήτρια, στη συνοπτική πλὴν κατα- τοπιστική σύνθεσή της επικεντρώθηκε κυρίως στις βυζαντινές Βασιλικές που βρίσκονται διάσπαρτες στα όρια της Τοπικής Εκκλησίας, ενώ κατά τη διάρκεια της συζήτησης προέβη και στην πρόδρομη ανακοίνωση από τις πολυετείς έρευνές της στη νήσο Θάσο, αποκαλύπτοντας ότι ή Βασιλική στη θέση Άγιος Βασίλειος του Λιμένα ανοικοδομήθηκε επάνω σε πρωτοχριστιανικό μαρτύριον, γεγονός το οποίο φανερώνει την ύπαρξη ενός ακόμη τοπικού Άγιου της νήσου, αγνώστου μέχρι σήμερα. Η επόμενη εισ- ήγηση, με θέμα: «Τὸ Βαπτιστήριον της Αγίας Λυδίας: ιστορία και τέχνη», του πρωτοπρ. Ἐλευθερίου Κωνσταντινίδου, Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Φιλίππων της Ι.Μ.Φ.Ν.Θ. και τ. εκπαιδευτικοῦ, πα- ρουσίασε την ιστορία του ιεροῦ χώρου ἀπὸ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους μέχρι σήμερα, τὴ θεμελίωση τοῦ Προσκυνήματος ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ἀλέξανδρο και

τὴν ἀνάδειξή του ἀπὸ τὸν διάδοχό του Προκόπιο, τὴν ἀρχιτεκτονική του, τὰ βιτρό, τὰ ψηφιδωτὰ καὶ τὶς ἀγιογραφίες, τὸ ὑπαίθριο Βαπτιστήριο στὸν ποταμὸ Ζυγάκτη καὶ τὴ χρήση του, καὶ τέλος τὴ σύγχρονη διεθνὴ ἀκτινοβολία τοῦ ἱεροῦ χώρου. Τρίτη καὶ τελευταία ἀνακοίνωση τῆς Θεματικῆς Παραγράφου ἦταν ἡ ἀπὸ κοινοῦ παρουσίαση τῶν Χαριλάου Μιχαλοπούλου, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Δ.Π.Θ., καὶ Ἀρτεμισίας Ἀρχοντογεώργη, δρ. Λατινικῆς Φιλολογίας, τοῦ θέματος: «Ἀπὸ τὴν ἀρχαία λατρεία στὸν σύγχρονο Θρησκευτικὸ Τουρισμό: Μνημεῖα πίστες στὴν περιοχὴ τῶν Φιλίππων» χρησιμοποιοῦντας τὸ πλούσιο πολυμεσικὸ καὶ πολυτροπικὸ ὕλικὸ τοῦ ιστότοπου τῆς *Μυθοτοπίας* (<https://mythotopia.eu/>), ἐπεσήμαναν τὶς πολιτισμικὲς διαδρομὲς ποὺ ἀναδεικνύουν τὴν πολιτιστικὴ ἰδιομορφία τῆς περιοχῆς, ἀναπτύσσοντας ταυτόχρονα καὶ τὴν ἐκπαιδευτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ τουριστικοῦ ὕλικου, μὲ στόχο τὴν τουριστικὴ ἀξιοποίηση τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτιστικῆς κληρονομίας τῶν Φιλίππων.

Ἄμεση συνάρτηση μὲ τὴν Η' Θεματικὴ Παράγραφο εἶχαν καὶ τέσσερις ἀπὸ τὶς παράλληλες ἐκδηλώσεις τοῦ Συνεδρίου: Τὸ προσκύνημα τῶν συμμετεχόντων στὸ Βαπτιστήριο τῆς Ἁγίας Λυδίας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμο καὶ ὁδηγὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Φ.Ν.Θ. κ. Στέφανο, προσκύνημα τὸ ὁποῖο ἀνέδειξε πῶς τὰ νέα κτίσματα στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Ζυγάκτη δὲν θυμίζουν ἀπλῶς τὰ περασμένα γεγονότα, ἀλλὰ μαρτυροῦν τὶς ἀποστολικὲς ρίζες τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας τῶν Φιλίππων καὶ τὴ διαχρονικὴ προσφορά τῆς σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Δεύτερη παράλληλη ἐκδήλωση ἡ ξενάγηση τῶν συνέδρων στὸν ἀρχαιολογικὸ χῶρο τῶν

Φιλίππων, ἀπὸ τὴν Προϊσταμένη τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Καβάλας ἀρχαιολόγο Σταυρούλα Δαδάκη, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁποίας καταδείχθηκε πῶς ἡ Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων, εὐθὺς μετὰ τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, ἔγινε κέντρο τιμῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, μὲ πλῆθος ἐπιβλητικῶν καὶ περίτεχνων ναῶν, ποὺ κόσμησαν τὸ κέντρο τῆς πόλεως. Τρίτη καὶ τέταρτη ἐκδήλωση, ἡ ἀναγόρευση σὲ ἐπίτιμο Δημότη Καβάλας τοῦ διεθνoῦς φήμης Καθηγητοῦ καὶ ἀρχαιολόγου Pierre Ducrey, καθὼς καὶ τὰ ἐγκαίνια ἀπὸ τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς ἀναμνηστικῆς Ἐκθεσης «Φίλιπποι 1914-2014: Ἐκατὸ χρόνια ἐρευνῶν τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν», ἡ ὁποία συγκροτήθηκε, μελετήθηκε καὶ ὁργανώθηκε ἀπὸ τὸν προναφερθέντα κ. Pierre Ducrey, ἐπίτιμο προσκεκλημένο καὶ τιμώμενο πρόσωπο τῆς Ι.Μ.Φ.Ν.Θ. Ἡ ἔκθεση περιλαμβάνει πλούσιο φωτογραφικὸ ὕλικό, σχέδια καὶ μακέτες κυρίως ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ποὺ ἀφοροῦν τὶς ἀνασκαφὲς τῶν Φιλίππων, ἐστιάζοντας ἰδιαίτερως στὰ εὐρήματα τῶν βυζαντινῶν χρόνων.

Στὴν Θ' –καὶ τελευταία– Θεματικὴ Παράγραφο, μὲ τίτλο: «Τοπικὴ Ἐκκλησία & πολυπολιτισμικὴ πραγματικότητα», κατὰ τὴν ὁποία προήδρευσε –τιμῆς ἕνεκα– ὁ Ἀντιπεριφερειάρχης Καβάλας κ. Θεόδωρος Μαρκόπουλος, διδάκτωρ τοῦ Δ.Π.Θ., ἀναπτύχθηκαν τρεῖς εἰσηγήσεις. Ἡ πρώτη ἀνακοίνωση ἦταν τῆς Φωτεινῆς Κεσχεσιάδου, διδασκούσης τῶν Σχολῶν Ἀνώτερης Ἐπαγγελματικῆς Κατάρτισης Καβάλας, ἡ ὁποία, ἀναπτύσσοντας τὸ θέμα: «Πρόγραμμα συνεχιζόμενης ἐπαγγελματικῆς κατάρτισης (πρώην Ι.Ε.Κ.) Σ.Α.Ε.Κ. στὴν εἰδικότητα Ἐιδικὸς θρησκευτικοῦ τουρισμοῦ & προσκυνηματικῶν περιηγήσεων», ἐξήγησε πῶς οἱ σπου-

δαστὲς τοῦ προγράμματος ἀποκτοῦν τὶς ἀναγκαῖες γνώσεις, δεξιότητες καὶ ἱκανότητες γιὰ τὴν ἀσκήση τῆς εἰδικότητάς τους καὶ σὲ τοπικὸ ἐπίπεδο, ὥστε νὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἀντεπεξέρχονται σὲ ὅλες τὶς δραστηριότητες ποὺ διενεργοῦνται μὲ κίνητρο τὸ προσκύνημα καὶ γενικώτερα τὴν ἔκφραση τῆς λατρευτικῆς πίστεως. Στὴ δευτέρα εἰσήγηση, ὁ Χρῆστος Τσιρώνης, Καθηγητὴς τοῦ Α.Π.Θ., μὲ θέμα: «Βιώσιμη ἀνάπτυξη καὶ θρησκευτικὸς τουρισμός. Τὸ παράδειγμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου», ἀφοῦ ἀρχικὰ ἀνέδειξε τὸν σημαίνοντα ρόλο γιὰ τὸν τόπο καὶ τὴ δυναμικὴ συσχέτιση τῆς πολιτιστικῆς καὶ θρησκευτικῆς κληρονομιάς τῆς περιοχῆς, πρότεινε ὁρισμένες βάσεις γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς βιωσιμότητας τοῦ τοπικοῦ θρησκευτικοῦ τουρισμοῦ, ὥστε νὰ γίνεи σημείο θετικῆς ἀναφορᾶς τῶν ἐπισκεπτῶν, μέσῳ τῆς σωστῆς ὁργάνωσης τόσο τοῦ προσκυνηματοῦ καὶ τῆς περιήγησης, ὅσο καὶ τῆς φιλοξενίας τους. Ἡ τελευταία ἀνακοίνωση τῆς Θεματικῆς Παραγράφου καὶ τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου, μὲ τίτλο: «Τὸ μνημεῖο ἀφίξεως καὶ ἡ ὀνοματοδοσία τοῦ λιμανιοῦ τῆς Καβάλας Ἀπόστολος Παῦλος»: ἡ γεωπολιτικὴ τους σημασία», τοῦ Θεοδώρου Σπανέλη, δημοσιογράφου καὶ ἐκδότῃ ἐφημερίδας, ὑπογράμμισε πῶς τὰ δύο συγκεκριμένα τοπία – ἱστορικὰ σημεία τῆς εὐρύτηρος περιοχῆς δηλώνουν ἅφ’ ἑνὸς μὲν τὸν ρόλο τῆς πύλης εἰσόδου-ἐξόδου ποὺ ἔχει διαχρονικὰ ὁ χώρος στὴν πορεία ἀπὸ Ἀνατολὴ πρὸς Δύση καὶ τὰνὰπαλιν, ἅφ’ ἑτέρου δὲ συγκεκριμένους γεωπολιτικὰς προεκτάσεις, σημαντικὰς γιὰ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριο τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἐπαναπροσδιορίσει τὴν ταυτότητά της.

Ἀναμφίβολα, οἱ ἀνακοινώσεις ποὺ παρουσιάσθηκαν καὶ ἤδη ἐτοιμάζονται,

ὥστε νὰ ἐκδοθοῦν στὸν σχετικὸ Τόμο, σὲ ἐντυπὴ καὶ ἡλεκτρονικὴ μορφή, δὲν ἐξαντλοῦν τὴν ἔρευνα γιὰ τὸ πρωτότυπο θέμα τοῦ Συνεδρίου· ὥστόσο, τὸ πλῆθος καὶ ἡ ποιότητα τῶν εἰσηγήσεων ποὺ εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας βοήθησαν σημαντικὰ σὲ μιὰ πρώτη κατανόηση καὶ ἐκτίμηση τοῦ θέματος. Ὅφειλουμε νὰ ἀναγνωρίσουμε πῶς ἡ ἐπιτυχία τοῦ Α’ αὐτοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου ὀφείλεται σὲ μιὰ σειρά προσώπων ποὺ μὲ θερμὴ τὸ ἀγκάλιασαν, καθένας ἀπὸ τὴν πλευρά του: στὸν ἐμπνευστὴ του καὶ ρυθμιστὴ του, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Στέφανο, μὲ τοὺς ἀκάματους συνεργάτες του, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς· στὴν Περιφέρεια Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἡ ὁποία κατανόησε τὴν ιδιαίτερη σημασία τοῦ ἐγχειρήματος καὶ συνεργάσθηκε ἄριστα μὲ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολιν· στὰ μέλη τῆς ἐπιστημονικῆς-ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς, στοὺς συντελεστὲς τῶν παράλληλων ἐκδηλώσεων, στὴ γραμματεία, καθὼς βεβαίως καὶ στοὺς τεχνικοὺς καὶ τοὺς ὑπευθύνους τῶν μεταφράσεων καὶ τῶν ἀπευθείας ἀναμεταδόσεων στὸ κανάλι youtube τῆς Μητροπόλεως, ποὺ ἐργάσθηκαν μὲ μεθοδικότητα καὶ ὁμοψυχία· στοὺς εἰσηγητὲς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ποὺ μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν τους, τὸν ἐρευνητικὸν τους ζῆλον καὶ συχνὰ μὲ τὴν ἀξιοποίηση τῆς σύγχρονης τεχνολογίας, παρουσίασαν εἰσηγήσεις πολὺ ἐνδιαφέρουσες καὶ πλήρως τεκμηριωμένες σὲ πορίσματα ἐρευνῶν καὶ μελετῶν· καί, τέλος, σὲ ὅλους ὅσοι παρακολούθησαν τὸ Συνέδριον καὶ τὶς παράλληλες ἐκδηλώσεις, ἀγκυλιάζοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὴν ὅλη προσπάθεια, ιδιαίτερα δὲ στοὺς συμμετέχοντες σὲ συζητήσεις τῶν θεματικῶν παραγράφων, οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν ιδιαίτερη ἀξία καὶ

νόημα στις εργασίες, εστιάζοντας στα κύρια μηνύματα του Συνεδρίου και εμπνέοντας την επιστημονική επιτροπή για τη θεματολογία του επόμενου Συνεδρίου.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

«*Ἀρχαῖοι Ἀνατολικοὶ Χριστιανοί – Παρελθὸν καὶ Παρόν*»

Τὸ Ἐργαστήριο Μελέτης Ἀρχαίου Ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διοργάνωσε μεταξύ 17 καὶ 18 Ὀκτωβρίου 2024 στὴν Ἀθήνα Διημερίδα μὲ θέμα: «Ἀρχαῖοι Ἀνατολικοὶ Χριστιανοί – Παρελθὸν καὶ Παρόν».

Οἱ δύο συνεδρίες τῆς Διημερίδας πραγματοποιήθηκαν στὸ κτήριο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ εἶχαν ὡς θεματικὲς ἐνότητες: α) «ὁ χριστιανισμὸς στὴ Μέση Ἀνατολή» καὶ β) «ὁ ἀρχαῖος χριστιανισμὸς στὶς ἐσχατίες: Καύκασος καὶ Ἀφρική – ἐπαφὴ καὶ διάλογος μὲ τὴν Χαλκηδόνεια Ὁρθόδοξία». Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 13 διακεκριμένοι ἐπιστήμονες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικό, οἱ ὁποῖοι παρουσίασαν μέρος τῶν ἐρευνῶν τους σχετικὰ μὲ τὴν ἱστορία καὶ τὴ θεολογία τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἕως σήμερα.

Οἱ ἐργασίες τῆς Διημερίδας ἀνοιξαν μὲ τοὺς χαιρετισμοὺς τοῦ Χρήστου Καραγιάννη, ἀντιπρύτανη Ἑρευνας, Καινοτομίας καὶ Διὰ Βίου Μάθησης τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Τμήματος Θεολογίας, τοῦ Κυριάκου Μπατσιάρα, ἐκ μέρους τῆς Πανελληνίας Ἑνώσεως Ἀσσυρίων καὶ τὸν διαδικοτυακὸ χαιρετισμὸ τοῦ Μητροπολίτη Χαλκηδόνος κ. Ἑμμανουὴλ (Αδαμάκη), συμπροέδρου

τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ἀκολούθως, ὁ Καθηγ. Δημήτριος Μόσχος, διευθυντὴς τοῦ Ἐργαστηρίου καὶ πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας, παρουσίασε διεξοδικὰ τὸ ἔργο καὶ τὶς δραστηριότητες τοῦ Ἐργαστηρίου ἐπισημαίνοντας ὅτι σκοπὸς του εἶναι ἡ μελέτη τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ζωῆς τῶν κοινοτήτων τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν στὶς ἱστορικές τους κοιτίδες (Ἀσία, Ἀφρική) ἀλλὰ καὶ στὴ διασπορὰ δίνοντας ἔμφαση στὴν ἀλληλεπίδρασή τους μὲ τὸν Ὁρθόδοξο Χριστιανισμό, τὸν ἑλληνορωμαϊκὸ πολιτισμὸ καὶ τὰ εὐρύτερα θρησκευτικὰ ρεύματα τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου.

Κεντρικὸς ὁμιλητὴς τῆς πρώτης συνεδρίας ἦταν ὁ δρ. Θεολογίας Νέστωρ Καββαδάς, ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τοῦ International Center of Comparative Theology and Social Issues του Universität Bonn (Γερμανία), μὲ θέμα διάλεξης: «Ἡ διαδρομὴ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου στὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῆς ἐποχῆς του», ἐνῶ στὴ δεύτερη, ὁ Andreas Müller, Καθηγητὴς Ἀρχαίας καὶ Μεσαιωνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας στὸ Christian-Albrechts-Universität zu Kiel (Γερμανία), μὲ θέμα: «Ἀμφισβητούμενη κληρονομιά – ἡ τρέχουσα διαμάχη γιὰ τὴν πολιτιστικὴ κληρονομιά τοῦ Ἀρτσάχ/Ὀρεινὸ Καραμπάχ».

Ἡ Διημερίδα ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν παρουσίαση τῶν βιβλίων: α) τοῦ Gevorg Kazaryan, Δρ. Θεολογίας, *Οἱ ἀρμενο-βυζαντινὲς ἐκκλησιαστικὲς σχέσεις κατὰ τὸν Ι'-ΙΑ' αἰῶνα*, Ἀθήνα 2022 καὶ β) τῆς Μαρίας Κ. Κουμαριανοῦ, *Ἡ Ἐκκλησία τῶν Μαρωνιτῶν. Παρελθὸν καὶ παρόν*, ἐκδ. Ἡρόδοτος, Ἀθήνα 2024. Τὸ πρῶτο βιβλίον παρουσιάσθηκε ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Ταχιρτάκογλου, Ἐπίκ.

Καθηγ. Βυζαντινῆς Ἱστορίας τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Α.Π.Θ. καὶ τὸ δεύτερο ἀπὸ τὸν Ἀθανάσιο Παπαθανασίου, Ἀναπλ. Καθηγητῇ Ἱεραποστολικῆς, Διαπολιτισμικῆς Χριστιανικῆς Μαρτυρίας καὶ Διαλόγου τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάσθηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Ἑμμανουὴλ Γεωργουδάκη, ὑπ. δρ. Ἀραβικῶν Σπουδῶν τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: «Ἡ παρακμὴ τῆς Ἀσσυριακῆς (Νεστοριανικῆς) Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς στὰ Ἱεροσόλυμα», τοῦ Διονύσιου Σκλήρη, δρ. Ἑλληνικῶν Σπουδῶν (Πατρολογία) τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σορβόνης-Paris IV, μὲ θέμα: «Ἡ σκέψη τοῦ Ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ μεταξὺ Ἀντιοχείανης καὶ Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς», τῆς Χριστίνας Κούνα, ὑπ. δρ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: «Τὸ Ψαλτήρι τοῦ Τουρφὰν στὴν Παχλαβί: Ἡ Χριστιανικὴ γραμματεία στὴν Μέση Περσικὴ (Παχλαβί) γλῶσσα» καὶ τοῦ Παντελεῆ Λεβάκου, ὑπ. δρ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ ἰδίου Τμήματος, μὲ θέμα: «Ὁ ἀρχαῖος Ἀνατολικὸς Χριστιανισμὸς στὸ Συνοδικὸ τῆς Ὁρθοδόξιας».

«Ἡ κληρονομιά τῶν προσφύγων καὶ ἡ νεοελληνικὴ κοινωνία τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

*Θρησκευτικὲς παραδόσεις,
συγγραφεῖς, τέχνη, σωματεία,
διαφύλαξη τῆς Μνήμης»*

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος διοργάνωσε ὕβριδικὰ μεταξὺ 18 καὶ 19 Ὀκτωβρίου 2024 στὴν Ἀθήνα τὸ Γ' Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο Μνήμης Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ θέμα: «Ἡ κληρονομιά τῶν προσφύγων καὶ ἡ νεο-

ελληνικὴ κοινωνία τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Θρησκευτικὲς παραδόσεις, συγγραφεῖς, τέχνη, σωματεία, διαφύλαξη τῆς Μνήμης».

Οἱ ἑπτὰ συνεδρίες τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὸ Συνοδικὸ Μεγάρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ διαδικτυακά. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 31 ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητές, διαφόρων εἰδικοτήτων ποὺ παρουσίασαν θέματα γύρω ἀπὸ τὴν ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων καὶ τὴν ἵδρυση τῶν προσφυγικῶν συνοικισμῶν, τὴν προσφυγοποίηση τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ ἀφετηρία τρεῖς χαρακτηριστικὲς περιπτώσεις, τίς θρησκευτικὲς παραδόσεις καὶ τὰ ἱερὰ κειμήλια τῶν προσφύγων τῆς Μ. Ἀσίας, τοῦ Πόντου καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, τοὺς τουρκόφωνους Ὁρθοδόξους καὶ τὴν προσπάθεια τοῦ Κεμάλ νὰ ἱδρύσει Τουρκορθόδοξο Πατριαχεῖο, τὴ συμβολὴ τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου στὴ Λογοτεχνία, τὴν Τέχνη καὶ τὴν Οἰκονομία καὶ τίς προσφυγικὲς συσσωματώσεις ὡς κινητήριον δύναμη γιὰ τὴν διαφύλαξη τῆς Ἱστορικῆς Μνήμης.

Ἐνδεικτικὰ, ἀναφέρονται ὁρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ Νίκου Τόμπρου, Ἀναπλ. Καθηγ. τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Εὐελπίδων καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μὲ θέμα: «Προκαταλήψεις καὶ στερεότυπα μεταξὺ Μικρασιατῶν καὶ γηγενῶν στὴ Μεσοπολεμικὴ Ἑλλάδα», τοῦ Μητροπολίτου Μαρωεῖας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμονος (Μουτάφη), δρ. Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: «Πτυχὲς τῆς ὁργάνωσης τῆς Ἑλληνικῆς Κρατικῆς Διοίκησης στὴν Ἀνατολικὴ Θράκη (1920-1922) σύμφωνα μὲ τὸν Κωνσταντῖνο Γεραγᾶ», τῆς Δέσποινας Μιχάλαγα, Ἀναπλ. Καθηγήτριας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: «Ἱερὰ Λείψανα καὶ ἐκκλησιαστικὰ κειμήλια ἀπὸ τίς Ἀλησμόνητες Πατρίδες στὸν ἐλλαδικόν

χώρο», τοῦ Κωνσταντίνου Γκίνιου, δι-
εθνολόγου καὶ ὑπ. δρ. τοῦ Παντείου Παν-
επιστημίου, μὲ τίτλο: «Ἡ δημιουργία τῆς
Τουρκορθόδοξης Ἐκκλησίας μέσα ἀπὸ
τὰ τηλεγραφήματα τῆς τουρκικῆς ἀντι-
προσωπείας μὲ τὴν κυβέρνησι τῆς Ἀγκυ-
ρας κατὰ τὴ Συνδιάσκεψιν τῆς Λωζάννης»
καὶ τοῦ Γεωργίου Κούζα, Ἐπίτ. Καθηγ.
τοῦ Τμήματος Φιλολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
μὲ θέμα: «Ἀπὸ τὴν τεχνογνωσία τῆς
ἐπιβίωσης στὴ σύγχρονη ἐπιχειρηματικὴ
δραστηριότητα. Συγκρότηση ἐπιχειρήσεων
Μικρασιατῶν προσφύγων στὴν Ἀθήνα
κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Μεσοπολέμου. Τὸ
παράδειγμα τῶν ἀλλαντοπωλείων στὸ
κέντρο τῆς Ἀθήνας».

Τὸ Συνέδριο ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν
παρουσίαση τῶν Συμπερασμάτων ἀπὸ
τὸν πρόεδρο τῆς Ἐπιστ. Ἐπιτροπῆς Ἑμ-
μανουὴλ Βαρβούνη, Καθηγ. Λαογραφίας
τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας
καὶ κοσμήτορα τῆς Σχολῆς Κλασικῶν καὶ
Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τοῦ Δ.Π.Θ. Ὁ
Ἑμμ. Βαρβούνης κλείνοντας ἐπεσήμανε
ὅτι μὲ τὸ παρὸν Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο
Μνήμης Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ
ὁλοκληρώνεται ἡ «ἐπιστημονικὴ προσ-
έγγιση τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς
Ἀσίας, ἐνῶ ταυτόχρονα τίθεται καὶ τὸ
πλαίσιο τῶν θεματικῶν μέσῳ τῶν ὁποίων
μποροῦμε νὰ ἐρμηνεύσουμε αὐτὸ ποῦ
λέμε ἑλληνορθόδοξη παράδοση καὶ Ἑλ-
ληνορθόδοξη Μικρὰ Ἀσία».

Ἡ ἔκδοσις τῶν *Πρακτικῶν* σὲ τόμο θὰ
πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὴν Εἰδικὴ Συνοδικὴ
Ἐπιτροπὴ Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, ἐνῶ
ἔχει ἤδη τεθεῖ σὲ κυκλοφορία ὁ τόμος
τοῦ Β' Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου Μνήμη
Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποῦ ἔλαβε
χώρα τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 2023, μὲ θέμα:
«Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία στὴ Μικρὰ Ἀσία,
τὸν Πόντο καὶ τὴν Ἀνατολικὴ Θράκη»
ἀπὸ τὶς ἐκδ. Ἀρχονταρίκι.

*«1974-2024: ἡ πολιτιστικὴ κληρονομιά
τῆς Κύπρου στὰ Κατεχόμενα ἐν διωγμῷ.
Ἕνας ἀπολογισμὸς 50 χρόνων κατοχῆς»*

Τὸ Παγκόσμιο Βῆμα Θρησκειῶν καὶ
Πολιτισμῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου
(Κύπρος) διοργάνωσε μεταξὺ 18 καὶ
19 Ὀκτωβρίου 2024 στὴ Λακατάμεια
Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο μὲ θέμα:
«1974-2024: ἡ πολιτιστικὴ κληρονομιά
τῆς Κύπρου στὰ Κατεχόμενα ἐν διωγμῷ.
Ἕνας ἀπολογισμὸς 50 χρόνων κατοχῆς».

Οἱ τρεῖς συνεδρίες τοῦ Ἐπιστημονικοῦ
Συμποσίου πραγματοποιήθηκαν στὸ Πολι-
τιστικὸ Κέντρο Ἀρχάγγελος καὶ εἶχαν ὡς
θεματικὲς ἐνότητες: α) «Ἡ Ἐκκλησία τῆς
Κύπρου στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν προστασία
τῶν μνημείων, τὸν ἐπαναπατρισμὸ τῶν
κειμηλίων καὶ τὴ λειτουργικὴ συνέχεια»,
β) «Ἐπαναπατρισμοὶ ἱερῶν κειμηλίων
καὶ συντηρήσεις ἱερῶν ναῶν καὶ μονῶν
στὰ Κατεχόμενα» καὶ γ) «Καλὲς Πρα-
κτικὲς καὶ μέθοδοι ἐπαναπατρισμῶν
καὶ ἀνακαινίσεων μνημείων». Σὲ αὐτὰς
συμμετείχαν 13 ὁμιλητές, μεταξὺ τῶν
ὁποίων καὶ πέντε ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Κύπρου μὲ ἐκκλησιαστικὲς περιφέρειες
στὰ Κατεχόμενα. Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ
διημέρου Συμποσίου ἦταν νὰ καταγραφεῖ
τὸ σημερινὸ στίγμα τῆς θρησκευτικῆς
καὶ πολιτιστικῆς κληρονομιάς στὰ Κα-
τεχόμενα, ἀνεξαρτήτως δόγματος καὶ
θρησκείας, ὥστε νὰ παρουσιασθοῦν οἱ
δυσκολίες, οἱ προοπτικὲς ἀλλὰ καὶ οἱ
δυνατότητες δράσεως καὶ συντονισμοῦ
διαφόρων κρατικῶν καὶ ἰδιωτικῶν φορέων
γιὰ τὴν περαιτέρω εὐαισθητοποίηση
τοῦ κοινοῦ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Κύπρου
στὸν ἐπαναπατρισμὸ κειμηλίων καὶ τὶς
ἐπισκευὲς καὶ ἀνασθηλώσεις μνημείων.

Ἡ τελετὴ ἑναρξῆς τῶν ἐργασιῶν τοῦ
Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου
ἔγινε στίς 18 Ὀκτωβρίου μὲ τὴν παρου-

σίαση τοῦ προγράμματος ἀπὸ τὸν Λουκά Παναγιώτου, ὑπ. δρ. καὶ γενικὸ Γραμματέα τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λευκωσίας (Κύπρος) καὶ μὲ καλωσόρισμα τοῦ δρ. Χαράλαμπου Χοτζάκογλου, Γενικοῦ Διευθυντῆ τοῦ Παγκοσμίου Βήματος Θρησκειῶν καὶ Πολιτισμῶν τῆς Ἱ. Μονῆς Κύκκου (Κύπρος). Κεντρικὸς ὁμιλητὴς ὑπῆρξε ὁ Μητροπολίτης Κύκκου καὶ Τηλυρίας κ. Νικηφόρος (Ἀθανασίου), μὲ θέμα διάλεξης: «Ἡ καταστροφή τῆς θρησκευτικῆς, πολιτιστικῆς κληρονομιάς ὡς συνέπεια τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς: οἱ πρωτοβουλίες καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου».

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Ἐπισκ. Καρπασίας κ. Χριστοφόρου (Τσιάνκα), μὲ θέμα: «Καρπασία, Χερσόνηρος ἀγίων: 50 χρόνια πολιτιστικοῦ-ἐκκλησιαστικοῦ διαγωγμοῦ», τοῦ Νικήτα Χατζημιχαήλ, Καθηγητοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου καὶ Ἱστορίας τοῦ Δικαίου τοῦ Τμήματος Νομικῆς καὶ Ἀναπλ. Κοσμήτορα τῆς Σχολῆς Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν καὶ Ἐπιστημῶν τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Παν. Κύπρου, μὲ τίτλο: «Ἡ προστασία τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιάς σύμφωνα μὲ τὸ ἰδιωτικὸ διεθνὲς δίκαιο: 50 χρόνια δικαστικοῦ καὶ ἐξωδικαστικοῦ ἀγώνα» καὶ τῆς δρ. Αἰκατερίνης Χατζηστυλλῆ, ἀρχαιολόγου-βυζαντινολόγου καὶ διευθύντριας τοῦ Ἰδρύματος Universitas, μὲ θέμα: «Ἐπαναπατρισμοὶ κυπριακῶν ἀρχαιοτήτων: ἡ περίπτωσις τῆς “Ὑπόθεσις Μονάχου”».

Τὸ Συμπόσιο ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν παρουσίαση τῶν Συμπερασμάτων ἀπὸ τὸν Χρῆστο Οἰκονόμου, Καθηγ. καὶ πρόεδρο τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Παν. τῆς Λευκωσίας. Ἡ ἔκδοσις τῶν Πρακτικῶν σὲ τόμο θὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὸ Παγκόσμιο Βῆμα Θρησκειῶν καὶ Πολιτισμῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου.

«“Ἐν Γορτύνῃ καὶ Ἀρκαδίᾳ ἐγένετο...”.
Ἡ διασπορά τῶν κρητικῶν εἰκόνων»

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας (Ἐκκλησία τῆς Κρήτης) σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἀναπτυξιακὴ Ἡρακλείου Α.Ε. καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτο Μεσογειακῶν Σπουδῶν τοῦ Ἰδρύματος Τεχνολογίας καὶ Ἑρευνας συνδιοργάνωσαν μεταξὺ 18 καὶ 20 Ὀκτωβρίου 2024 στὶς Μοῖρες τὸ 4ο Διεθνὲς Συνέδριο Γόρτυνας μὲ θέμα: «“Ἐν Γορτύνῃ καὶ Ἀρκαδίᾳ ἐγένετο...”». Ἡ διασπορά τῶν κρητικῶν εἰκόνων».

Οἱ τρεῖς συνεδρίες τοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας στὶς Μοῖρες Ἡρακλείου. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 15 ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητὲς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ (Ἑλβετία, Κύπρος, Ἰταλία, Η.Π.Α. καὶ Γερμανία), ποὺ παρουσίασαν θέματα γύρω ἀπὸ τὴ διάδοσις εἰκόνων ἐκτὸς Κρήτης, ἔργα κρητικῶν ζωγράφων, ἀπὸ τὸν 15ο ἕως καὶ τὸν 17ο αἰῶνα. Στὴν προσπάθεια χαρτογράφησης αὐτοῦ τοῦ πολλαπλῶς σημαντικοῦ καὶ πολυεπίπεδου ζητήματος διερευνήθησαν ἐνότητες ποὺ καλύπτουν τὶς αἰτίες τῆς ζήτησης τῶν κρητικῶν εἰκόνων, τοὺς τόπους, τοὺς τρόπους καὶ τοὺς χρόνους τῆς διασπορᾶς τους, τὶς μετακινήσεις τῶν δημιουργῶν, τὸ συλλεκτικὸ καὶ ἐκθεσιακὸ ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ καὶ τὰ συναφῆ ιστοριογραφικὰ προβλήματα.

Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τῆς Βίκυς Φωσκόλου, Ἀναπλ. Καθηγ. Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Παν. Κρήτης, μὲ τίτλο: «Εἰκονογραφικοὶ νεωτερισμοὶ *a la latina* καὶ ἡ διάχυσις τῶν κρητικῶν εἰκόνων: Ἡ περίπτωσις τοῦ *Μῆμου ἄπτου*», τῆς Μαρίας Καζανάκη-Λάππα, ἱστορικοῦ τῆς Μεταβυζαντινῆς Τέχνης,

μὲ θέμα: «Ὅκτὼ πίνακες μὲ θέματα ἀπὸ τῆ Γένεση στὸ Museo Bellomo τῶν Συρακουσῶν, ἔργο κρητικοῦ ζωγράφου τῶν ἀρχῶν τοῦ 17ου αἰῶνα», τοῦ Fabrizio Biferali, ἐπιμελητῇ τοῦ Department of XV-XVI Century Art τοῦ Musei Vaticani (Βατικανό, Ἰταλία), μὲ τίτλο: “The Icon of St George Killing the Dragon by Angelos Pitzamanos in the Vatican Museums” καὶ τοῦ ἀρχιμ. Διονυσίου Λυκογιάννη, δρ. Χριστιανικῆς καὶ Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: «Ἡ καλλιτεχνικὴ παρουσία Κρητῶν στὴ Ζάκυνθο».

*«Le chant liturgique de Chypre
(XVe-XVIe siècles): données et perspectives»*

Ἡ École Française d’Athènes στὸ πλαίσιο τοῦ ἐρευνητικοῦ προγράμματος «Chant liturgique à Chypre (XVe-XVIe siècles): traditions byzantines et pratiques cantorales sous la domination franque et vénitienne» διοργάνωσε στὶς 25 Ὀκτωβρίου 2024 στὴν Ἀθήνα Ἡμερίδα μὲ θέμα: «Le chant liturgique de Chypre (XVe-XVIe siècles): données et perspectives». Ὑπεύθυνοι τῆς διοργάνωσης ἦταν οἱ Φλώρα Κρητικοῦ, Ἀναπλ. Καθηγήτρια τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ ἡ Βάσσα Κοντουμᾶ, Διευθύντρια τοῦ Τμήματος Ὁρησκευτικῶν Σπουδῶν τῆς École Pratique des Hautes Études (E.P.H.E.) καὶ πρόεδρος τοῦ Institut Français d’Études Byzantines (Παρίσι, Γαλλία). Ἡ Ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε στὴν École Française d’Athènes μὲ τὴ συμμετοχὴ ἑξὶ ὁμιλητῶν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Κύπρου, τὸ Ε.Κ.Π.Α., τὸ Sorbonne Université (Παρίσι, Γαλλία) καὶ τὸ Α.Π.Θ.

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τῆς Θεοδώρας Ψυχογιοῦ, Καθηγήτριας τοῦ Τμήματος Μουσικῆς καὶ Μουσικολογίας

τοῦ Sorbonne Université (Γαλλία), μὲ τίτλο: «De la nécessité des caractères de la musique des Grecs par Hieronymus Tragodistes, un projet atypique entre Est et Ouest à la fin de la Renaissance: enjeux musicaux, sémiotiques et interculturels», τοῦ Τάσου Κολυδά, μέλους Ε.ΔΙ.Π. τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: “Designing an online research tool for the documentation and analysis of the Cretan liturgical repertory” καὶ τοῦ Μανώλη Γιαννόπουλου, Ἀναπλ. Καθηγητῇ τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: “Outstanding Cypriot musicians in the Psaltic Art manuscripts”.

NOEMBPIOΣ

*“Theological Legacy and Ecumenical Vision:
A Conference in Memory of Metropolitan
John D. Zizioulas of Pergamon”*

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ τὸ Orthodox Christian Studies Center τοῦ Fordham University (Η.Π.Α.), ὑπὸ τὴν εὐλογία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, διοργάνωσε μεταξὺ 5 καὶ 7 Νοεμβρίου 2024 στὴν Κωνσταντινούπολη (Τουρκία) Συνέδριον εἰς μνήμην τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου Δ. Ζηζιούλα μὲ θέμα: “Theological Legacy and Ecumenical Vision”.

Οἱ ἐννέα συνεδρίες τοῦ Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὸ ξενοδοχεῖο Grand Hyatt Istanbul, στὴν πόλη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μὲ τὴ συμμετοχὴ 23 ὁμιλητῶν ἀπὸ τὴν Τουρκία, τὴν Ἑλλάδα, τὸ Ἡνωμένο Βασίλειο, τὴ Σερβία, τὶς Η.Π.Α. καὶ τὴ Γερμανία. Στόχος αὐτοῦ τοῦ τριήμερου Συνεδρίου ἦταν νὰ ἀναδείξει τὴν πολυδιάστατη προσφορὰ

τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὴν Μητέρα Ἐκκλησία, καὶ τὴν Ὁρθόδοξη Θεολογία. Τὰ θέματα ποὺ παρουσιάσθηκαν κινήθηκαν γύρω ἀπὸ τὶς ἐξῆς ἐνότητες: α) «Ἡ προσωπικὴ, θεολογικὴ καὶ πνευματικὴ διαδρομὴ τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου Ζηζιούλα», β) «Ἡ θεολογία ἐν διαλόγῳ μετὰ τῆς συγχρόνου φιλοσοφίας καὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κόσμου», γ) «Σύγχρονες θεολογικὲς προκλήσεις εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου Ζηζιούλα», δ) «Τὸ βιβλικὸν καὶ πατερικὸν ὑπόβαθρον τῆς θεολογικῆς σκέψεως τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου», ε) «Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον σήμερα καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου», στ) «Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου εἰς τοὺς διαχριστιανικοὺς διαλόγους», ζ) «Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν», η) «Οἱ θεολογικοὶ ἄξονες τῆς σκέψεως τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου: Ἁγία Τριάς, Πρόσωπον, Εὐχαριστία καὶ Ἑσχατο» καὶ θ) «Ἐκκλησία καὶ Κόσμος ἐν διαλόγῳ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου».

Ἡ τελετὴ ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στίς 5 Νοεμβρίου ἀπὸ τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, ὁ ὁποῖος ἐξεφώνησε καὶ τὴν κεντρικὴν ὁμιλίαν, μὲ θέμα: «Ἡ θεολογικὴ παρακαταθήκη τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου Δ. Ζηζιούλα».

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάσθηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ δρ. ἱερομ. Νικόλαου Σαχάρωφ ἀπὸ τὴν Ἱ. Μ. Τιμίου Προδρόμου (Ἑσσεξ, Ἡνωμένο Βασίλειο), μὲ τίτλο: “St. Sophrony of Essex and Metropolitan John of Pergamon”, τοῦ Ἀριστοτέλους Παπανικολάου, Καθηγ. Θεολογίας καὶ συνιδρυτῆ διευθυντῆ τοῦ Κέντρου Ὁρθόδοξων Χριστιανικῶν Σπου-

δῶν τοῦ Fordham University (Η.Π.Α.), μὲ θέμα: “A Personal Ethics: Metropolitan John Zizioulas’ theology as the axis of the document ‘For the life of the world’”, τῆς Αἰκατερίνης Τσαλαμπούνη, Καθηγήτριας Καινῆς Διαθήκης (Ἑρμηνεία, Θεολογία καὶ Ἱστορία Χρόνων) τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: “The biblical background of Metropolitan John Zizioulas’ theology”, τοῦ Christopher Hill, ἐπίτιμου βοηθοῦ ἐπισκόπου στὴν Ἐπισκοπὴ τοῦ Gloucester στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας (Ἡνωμένο Βασίλειο), μὲ θέμα: “Metropolitan John and the Anglican Communion: Lambeth Conference, the Anglican – Orthodox Dialogue and its documents”, τοῦ Σταύρου Γιαγκάζογλου, Καθηγ. Δογματικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: “The Holy Trinity and the theology of personhood in the work of the Metropolitan of Pergamon John Zizioulas” καὶ τοῦ δρ. Πέτρου Παπασαραντόπουλου, συγγραφέα καὶ ἐκδότη, μὲ θέμα: “A secular view of John Zizioulas’ work”.

«Μετανθρωπισμὸς καὶ Τεχνητὴ Νοημοσύνη (PHAICON 2024)»

Τὸ Ἰνστιτοῦτο «Ἅγιος Μάξιμος ὁ Γραικός» σὲ συνεργασία μὲ τὸ Γραφεῖο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσὴ συνδιοργάνωσαν μεταξὺ 18 μὲ 21 Νοεμβρίου 2024 στὴν Ἀθήνα Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸν Συνέδριον μὲ θέμα: «Μετανθρωπισμὸς καὶ Τεχνητὴ Νοημοσύνη (PHAICON 2024)». Ἀφορμὴ γιὰ τὴ θεματικὴ τοῦ Συνεδρίου ἀποτελέσσει τὸ ἔσχατο ἐπίτευγμα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐφαρμογῶν, ἡ Τεχνητὴ Νοημοσύνη, ἡ ὁποία ἤδη καλύπτει ἕνα μεγάλο μέρος τῆς καθημερινότητος ὑπηρετώντας τὶς ἀνθρώπινες ἀνάγκες μέσα ἀπὸ τὸ ψηφιακὸ

οικοσύστημα και τους αυτόματισμούς, αλλά και ή κουλτούρα της αφύπνισης – “wokeism”, ενός αποδομητικού και επιθετικού δικαιωματισμού, ενός φαινομένου που αλλάζει τις έννοιες της ανθρωπολογίας, του κοινωνικά αποδεκτού και του πολιτικά ὀρθού καταργώντας κάθε καθολικό κριτήριο ὀρθότητας· ενός φαινομένου που μπορεί νὰ προκαλέσει ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐὰν καταστεί ἡ ἀνθρωπολογικὴ βάση πάνω στὴν ὁποία θὰ θεμελιωθεῖ ἡ πρόσληψη τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης καὶ ὅ,τι χαρακτηρίζεται ὡς μετ-ανθρωπισμός.

Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ τετραήμερου Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου, ποὺ ἐκτάθηκε συνολικὰ σὲ 34 συνεδρίες καὶ δύο Στρογγυλὲς Τράπεζες, ἦταν νὰ καταδείξει ὅτι ἡ κουλτούρα τῆς αφύπνισης ἀποτελεῖ γιὰ τὴν Θεολογία ἴσως τὴν πιὸ ἐπίκαιρη «ἀρχή», ἀφοῦ ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία ἀποβλέπει στὴν πλήρη ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου, γεγονός ποὺ κατορθώνεται μὲ τὴν ὑποταγή του στὸ θέλημα τοῦ Σαρκωμένου Λόγου, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν ἴδια τὴν κουλτούρα τῆς αφύπνισης ποὺ ἀποσκοπεῖ στὴν ἀπελευθέρωση τοῦ μετανεωτερικοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ὅλους τοὺς φυσικοὺς, ἀνθρωπολογικοὺς καὶ κοινωνικοὺς περιορισμοὺς μέσῳ τῆς κατὰλυσής τους καὶ τῆς κατάφασης στὴν πλήρη ἀντινομία καὶ ἀσυδοσία. Μὲ ἀφετηρία τὴ θέση αὐτὴ καὶ τὴ συνθήκη ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία δὲν ἔχει ὡς κύριο θέμα της τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἀλλὰ τὰ δικαιώματα τοῦ Θεοῦ, οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι μιλοῦν γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ἐπιφέροντας ὀρισμένες βελτιώσεις ἢ συμπληρώσεις στὶς ὑπάρχουσες θεωρήσεις μὲ τρόπο ποὺ καταδεικνύεται ὅτι ἡ κουλτούρα τοῦ “wokeism” ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὴν ἀνθρωπιά του, ὀδηγώντας τον στὴν αὐτοκτονία καὶ

στὴν ἀποδόμηση τῆς κοινωνίας. Γι’ αὐτὸ ἄλλωστε, ἡ προσήλωση στὸ θέλημα τοῦ Σαρκωμένου Λόγου, ἂν καὶ προσεγγίζεται δύσκολα καὶ μὲ καθημερινὴ θυσία, εἶναι ἡ μόνη ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ὄντως ἀπόλυτη ἐλευθερία, στὴν ἐλευθερία τοῦ Θεοῦ – μία ἐλευθερία ποὺ ἀδυνατεῖ νὰ κάνει κακὸ καθὼς εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἐλευθερία τῆς Θέωσης.

Μέσα σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο, στόχος τοῦ Συνεδρίου ἦταν νὰ τονισθεῖ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὡς εἰκόνα τοῦ ἀπόλυτου προσωπικοῦ Θεοῦ ἀσφυκτιᾷ στοὺς περιορισμοὺς τῆς κτιστῆς του φύσεως, μιᾶς φύσεως ποὺ ἀπώλεσε τὴν ἐνότητά της, ἀλλοτριώθηκε καὶ διασπάσθηκε. Γι’ αὐτὸ καὶ ἀναζητεῖ τὴν ἀπόλυτη ἐλευθερία ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμον ἐλπίζοντας νὰ λυτρωθεῖ μὲ τὴ γνώση καὶ τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ κόσμου ποὺ τὸν περιβάλλει, γνωρίζοντας ὅτι δὲν εἶναι αἷτιος τῆς ὑπαρξῆς του, ἀλλὰ δημιουργημὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πρόνοιᾶς τοῦ Θεοῦ. Σὲ αὐτὴ τὴ διερεύνηση ἐπικεντρώθηκαν ἑκατὸν δεκαπέντε εἰδικοὶ ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητὲς ποὺ μεταξὺ ἄλλων παρουσίασαν θέματα γύρω ἀπὸ τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ κοινωνικοοικονομικὰ δεδομένα καὶ ἐπιτεύγματα τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης, τὴ φιλοσοφικὴ καὶ θεολογικὴ της θεώρηση, τὴν ἠθικὴ καὶ τὴν δεοντολογία, τὶς πολιτικὲς καὶ νομοθετικὲς ρυθμίσεις, τὶς θεωρίες τοῦ δι-ανθρωπισμοῦ καὶ τοῦ μετ-ανθρωπισμοῦ σὲ σχέση μὲ τὴν θεολογία καὶ τὴν ἀνθρωπολογία, τὸν ἀποδομητικὸ δικαιωματισμὸ (“wokeism” – κουλτούρα τῆς αφύπνισης), τὴν ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία καὶ ποιμαντικὴ σὲ σχέση μὲ τὴν τεχνητὴ νοημοσύνη, τὸν μετ-ανθρωπισμὸ καὶ τὰ ἀνθρώπινα

δικαιώματα, τις σχέσεις Θεολογίας και έπιστήμης, αλλά και της όρθόδοξης ποιμαντικής προσέγγισης της Έκκλησίας συγκριτικά με την κουλτούρα της άφύπνισης.

Η τελετή έναρξης των έργασιών του Διεθνούς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο Divani Caravel στις 18 Νοεμβρίου από τον Μητροπολίτη Καισαριανής, Βύρωνος και Ύμηττου κ. Δανιήλ. Ο Όμोट. Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α. Απόστολος Νικολαΐδης έδωσε την κεντρική διάλεξη με θέμα: «Από τον φυσικό άνθρωπο των όρίων στον έκτος όρίων τεχνητό μετα-άνθρωπο».

Από τις 19 έως και τις 20 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκαν 14 κύριες συνεδρίες στην Αΐθουσα Olympia και 14 παράλληλες συνεδρίες στην Αΐθουσα Athens View του ξενοδοχείου Divani Caravel. Στις 20 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε Στρογγυλή Τράπεζα Τεχνητής Νοημοσύνης υπό την προεδρία του Εύάγγελου Πρωτοπαπαδάκη, Καθηγ. Έφαρμοσμένης Ήθικης του Τμήματος Φιλοσοφίας του Ε.Κ.Π.Α. Σε αυτήν συμμετείχαν ό Στυλιανός Άντωνάρακης, Όμोट. Καθηγητής της Ίατρικης Σχολής του Université de Genève (Έλβετία), ό Ziad Kobti, Καθηγητής και διευθυντής της Σχολής Έπιστήμης Υπολογιστών του University of Windsor (Καναδάς), ό Εύθύμιος Νικολαΐδης, Όμोट. διευθυντής του Ίνστιτούτου Ίστορικών Έρευνών του Έθνικού Ίδρύματος Έρευνών, ό Ίωάννης Άντωνίου, Καθηγητής του Τμήματος Μαθηματικών του Α.Π.Θ. και ό Mihai Maftai, M.A. – έρευνητής επί της ήθικης και της υπεύθυνης ανάπτυξης των συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης.

Στις 21 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκαν τέσσερεις κύριες συνεδρίες στην Αΐθου-

σα Olympia και δύο παράλληλες συνεδρίες στην Αΐθουσα Athens View. Έν συνεχεία, άκολούθησε ή Στρογγυλή Τράπεζα Μετανθρωπισμού, υπό την προεδρία του Adrian Lemeni, Καθηγ. στη Σχολή Όρθόδοξης Θεολογίας του Bucharest University (Ρουμανία). Σε αυτή συμμετείχαν ό Jay Richards, διευθυντής του Richard and Helen DeVos Center for Life, Religion, and Family και άνώτερος έρευνητικός συνεργάτης για τις άμερικανικές άρχες και τη δημόσια πολιτική στο The Heritage Foundation (Ούάσινγκτον, Η.Π.Α.), ό άρχιμ. Έφραίμ, καθηγούμενος της Ίερās Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου Άγίου Όρους, ό άρχιμ. Πέτρος, καθηγούμενος της Ί. Μονής Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ (Άγγλία), ό π. Νικόλαος Λουδοβίκος, Καθηγητής Θρησκειολογίας – Διδακτικής των Θρησκευτικών του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Ίωαννίνων και ό David Bradshaw, Καθηγητής του Τμήματος Φιλοσοφίας στο University of Kentucky (Λέξινγκτον, Η.Π.Α.).

Πρίν από την λήξη των έργασιών του Συνεδρίου και την παρουσίαση των Πορισμάτων από τον άρχιμ. Έφραίμ έλαβε χώρα ή παρουσίαση δύο νέων βιβλίων της Ίερās Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου: α) του Jean-Claude Larchet, *Ένώπιον της θεωρίας του κοινωνικού φύλου*, έκδ. Ίερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 2024 και β) του πρωτοπρ. Bassam Antoine Nassif, *Τό μυστήριο του γάμου έν μέσω αποδόμησης*, έκδ. Ίερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 2024. Τό πρώτο βιβλίό παρουσιάσθηκε από τον Χρήστο Άραμπατζή, Καθηγ. Πατρολογίας του Τμήματος Θεολογίας του Α.Π.Θ. και τό δεύτερο από τον π. Άθανάσιο Γκίκα, Καθηγ. Ποιμαντικής και Έξομολογητικής του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας

καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου καὶ Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Κωνσταντίνου Κορναράκη, Καθηγ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα «Ὁρθόδοξη Θεολογία καὶ metaverse: Σύγχρονες ποιμαντικὲς προκλήσεις καὶ προοπτικὲς», τοῦ Δημητρίου Βασιλάκη, Ἐπίκ. Καθηγητῆ τοῦ Τμήματος Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, μὲ τίτλο: «Ὁ “μετανθρωπισμὸς ὡς θε-ανθρωπισμὸς”: γιὰ τὴ διαλεκτικὴ δύο ἐκδοχῶν τοῦ θείου καὶ ἀνθρωπίνου ἔρωτα», τοῦ Rev. Vadim Dudkin, Ἐπίκ. Καθηγ. στὸ International Institute of Management and Business (Μίνσκ, Λευκορωσία), μὲ τίτλο: «Ὁρθόδοξη Ἀνθρωπολογία καὶ Διανθρωπισμός», τῆς Ἰωάννας Κομνηνοῦ, Ἐπίκ. Καθηγήτριας τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: «Ἡ Κουλτούρα τῆς ἀφύπνισης στὴ σχολικὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή», τοῦ Κώστα Τσιαντῆ, Ὁμότ. Καθηγ. τοῦ Παν. Δυτικῆς Ἀττικῆς, μὲ τίτλο: «Φιλοσοφικὴ παιδεία καὶ Δημοκρατία ὡς ἀναγκαῖοι ὅροι γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης καὶ τῶν συστημάτων της», τῆς Alexandra Ștefania Nadane, δρ. Κοινωνιολογίας τοῦ Alexandru Ioan Cuza University of Iași (Ρουμανία), μὲ θέμα: «Τί μᾶς λένε τὰ chatbots ἀμβλώσεων τὸ 2024 καὶ γιατί;», τοῦ Βασίλη Κωνσταντούδη, κύριου ἐρευνητῆ τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Ἑρευνας Φυσικῶν Ἐπιστημῶν «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ», μὲ τίτλο: «Ἡ συμβολὴ τῆς ΤΝ στὸν διάλογο ἐπιστήμης καὶ θεολογίας» καὶ τοῦ Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, Καθηγητῆ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: «Δικαιωματισμὸς καὶ Ἀνθρώπινα δικαιώματα στὸ πλαίσιο τῆς Πατερικῆς ἀνθρωπολογίας».

«Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία στὸν 21ο αἰῶνα. Προκλήσεις καὶ προοπτικὲς»

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (Ε.Κ.Π.Α.) διοργάνωσε με-ταξὺ 24 καὶ 28 Νοεμβρίου 2024 στὴν Ἀθήνα, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα: «Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία στὸν 21ο αἰῶνα. Προκλήσεις καὶ προοπτικὲς». Ἀφορμὴ γιὰ τὴ θεματικὴ τοῦ Συνεδρίου, ποὺ ἐντάσσεται στὴ σειρὰ τῶν Διεθνῶν Θεολογικῶν Συνεδρίων ποὺ πραγματοποιήθηκαν στὴν Ἀθήνα στὴ διάρκεια τοῦ 20οῦ αἰῶνα (1936 καὶ 1976), ἦταν ἡ ἀνάδειξη, ἡ διερεύνηση καὶ ἡ συμβολὴ σὲ καίρια ζητήματα καὶ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν Ὁρθόδοξη Θεολογία σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο κατὰ τὸν 21ο αἰῶνα.

Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ πενθήμερου Διεθνoῦς Συνεδρίου, ποὺ ἐκτάθηκε σὲ ὀκτῶ θεματικὲς Ἑνότητες, μία θεματικὴ Τράπεζα Λόγου καὶ 15 Παράλληλα Ἑργαστήρια, μὲ τὴ συμμετοχὴ 150 ὁμιλητῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ (Εὐρώπη, Ἀμερικὴ, Ἀφρικὴ, Ἀσία καὶ Αὐστραλία), ἦταν ἡ εἰς βάθος ἐξέταση τῆς θέσης καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ Θεολογίας στὶς νέες ἱστορικὲς, γεωπολιτικὲς, κοινωνικὲς καὶ πολιτισμικὲς συνθῆκες, προκειμένου νὰ ἐκφράσει ἐκ νέου τὴν πλούσια κληρονομιά, τὴν ἔμπρακτη διακονία, τὴν προφητικὴ μαρτυρία καὶ τὴ λειτουργία της στὸν σύγχρονο κόσμο. Εἰδικώτερα, οἱ θεματικὲς ἐνότητες ποὺ ἀπασχόλησαν τὸ Συνέδριο ἀφοροῦσαν τὴ σπουδὴ καὶ τὴν κριτικὴ τοποθέτηση τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας, ἐν πρώτοις σὲ σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ πανεπιστήμιο, τὴν κοινωνία, τὸν πολιτισμὸ καὶ τὰ σύγ-

χρονα θεολογικά ρεύματα και ἀκολουθῶς μὲ τὸν διεπιστημονικὸν διάλογον, τίς ἐπιστῆμες καὶ τὴν τεχνολογίαν· τὴν σχέσιν τῆς Θεολογίας μὲ τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ 21ου αἰῶνα, ὅπως ἡ κλιματικὴ ἀλλαγὴ, τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα, ἡ οἰκονομικὴ κρίσις καὶ ἡ ἀνεργία, ἀλλὰ καὶ ἡ διερεύνησις τῶν ζητημάτων: ἐθνικισμὸς καὶ ἐκκλησιολογία, ἡ σχέση τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας μὲ τὸν διαχριστιανικὸν διάλογον (1948-2024) καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς Ποιμαντικῆς Θεολογίας ἐνώπιον σύγχρονων προκλήσεων (π.χ. ἡ ὁρθοτόμησις καὶ ἡ προοπτικὴ τῆς καινοτόμησις).

Ἡ τελετὴ ἑναρξῆς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στίς 24 Νοεμβρίου στῇ Μεγάλῃ Αἴθυσσᾳ τοῦ κεντρικοῦ κτηρίου τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸν Ἑμμανουὴλ Καραγεωργίου, Καθηγητὴ καὶ κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὴ θεματολογία καὶ τὴ στοχοθεσίαν τοῦ Συνεδρίου ἐνώπιον τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, τῆς Α.Ε. τῆς Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας Κατερίνας Σακελλαροπούλου, μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀντιπροσώπων Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, καθὼς καὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ προσωπικοῦ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Κεντρικὸς ὁμιλητὴς ὑπῆρξε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος μὲ θέμα διάλεξης: «Ἡ ἀποστολὴ καὶ τὸ ἔργο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ Θεολογίας στὸν 21ο αἰῶνα».

Ἀπὸ τίς 25 ἕως καὶ τίς 28 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκαν 12 συνεδρίες στὸ Ἀμφιθέατρο «Ἑλκῆς Ἀργυριάδης» τοῦ

κεντρικοῦ κτηρίου τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ μία συνεδρία στὴν Αἴθουσα τῆς Γερουσίας στῇ Βουλῇ τῶν Ἑλλήνων. Τὰ Παράλληλα Ἑργαστήρια ἔλαβαν χώρα στὸ φουαγιέ τοῦ Ἀμφιθεάτρου «Ἰωάννης Δρακόπουλος» τοῦ κεντρικοῦ κτηρίου τοῦ Ε.Κ.Π.Α., στὸ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου, στὸ Κέντρο Πολιτισμοῦ «Κωστῆς Παλαμᾶς» καὶ στὴν Αἴθουσα 3 τοῦ κτηρίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Πρὶν ἀπὸ τὴν ὁλοκληρῶση τῶν ἐργασιῶν καὶ τὴν παρουσίασιν τῶν Συμπερασμάτων, στίς 28 Νοεμβρίου, πραγματοποιήθηκε ἡ Θεματικὴ Τράπεζα Λόγου «Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ Γεωπολιτικὴ σήμερα». Σὲ αὐτὴ συμμετείχαν ὁ Ἄγγελος Συρίγος, Καθηγ. Διεθνoῦς Δικαίου καὶ Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς τοῦ Τμήματος Διεθνῶν, Εὐρωπαϊκῶν καὶ Περιφερειακῶν Σπουδῶν τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου, ὁ Εὐάγγελος Βενιζέλος, Καθηγητὴς Συνταγματικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., ὁ Ἑμμανουὴλ Καραγεωργίου, Καθηγητὴς καὶ Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὁ Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Ἑμμανουὴλ (Ἀδαμάκης), ὁ Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος (Σαββάτος), Καθηγητὴς Ἱστορίας Δογμάτων καὶ Συμβολικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὁ Μητροπολίτης Κωνσταντίας καὶ Ἀμμοχώστου κ. Βασίλειος (Καραγιάννης), διδάσκων στῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ πρόεδρος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων, ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Γρηγόριος (Παπαθωμᾶς), Καθηγ. Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὁ π. Ἰωάννης Χρυσανγῆς, Καθηγητὴς Θεολογίας καὶ ἐκτελεστικὸς διευθυντὴς τοῦ Huffington Ecumenical Institute τοῦ Hellenic College Holly Cross (Βοστώνη, Η.Π.Α.) καὶ ὁ Svetoslav Ribolov, Ἀναπλ. Καθηγητὴς

Παλαιοχριστιανικής Λογοτεχνίας και Ἑβραϊκῆς Ἑλληνιστικῆς Λογοτεχνίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς “St. Kliment Ohridski” τοῦ Sofia University (Σόφια, Βουλγαρία).

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Συμμεῶν Πασχαλίδη, Καθηγ. Πατρολογίας-Ἀγιολογίας τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ. καὶ διευθυντῆ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν, μὲ τίτλο: «Διαπιστώσεις καὶ προτεραιότητες γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Θεολογία στὴ χώρα μας τὸν 21ο αἰῶνα», τοῦ Paul Gavriluyk, Καθηγ. τῆς ἑδρας τῆς Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ University of St. Thomas (Σάιντ Πῶλ, Μινεσότα, Η.Π.Α.) καὶ προέδρου τῆς International Orthodox Theological Association (IOTA), μὲ θέμα: “Serving the Church and the Academy: The Work of the International Orthodox Theological Association”, τοῦ Κωνσταντίνου Ζάρρα, Καθηγ. Ἰουδαϊσμοῦ – Ἱστορίας τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: «Νευρο-θεολογία, συλλογικὸ φαντασιακό, καὶ πλανητικὴ συνειδητότητα: Ὁράματα, στοχασμοὶ καὶ προτάγματα μέσα ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη ἐμπειρία», τῆς Elizabeth Theokritoff, Λέκτορα στὸ Institute for Orthodox Christian Studies (Κείμεπριτζ, Ἀγγλία), μὲ τίτλο: “The voice of the Lord on the (rising) waters: the task of Orthodox theology in a ‘climate emergency’”, τοῦ ἀρχιμ. Ἰσίδωρου-Χαράλαμπου Κάτσου, Ἐπίκ. Καθηγ. Θεολογικῆς Ἐπιστημολογίας καὶ Φιλοσοφίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: «Ὑπάρχει ἡ ἔννοια τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας στὴ διδασκαλία τῶν Πατέρων;», τῆς Εἰρήνης Κασάπη, Ἐπίκ. Καθηγήτριας Ἱστορίας Ὁρθόδοξων Εὐρασιατικῶν Ἐκκλησιῶν

τοῦ ἰδίου Τμήματος, μὲ τίτλο: «Ἡ ἔννοια τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ στὴ σύγχρονη ρωσικὴ θεολογία» καὶ τοῦ ἐπισκόπου Λὸς Ἀντζελες καὶ Δυτικῆς Ἀμερικῆς κ. Μαξίμου (Vasiljević), Καθηγ. στὴ Holly Cross Greek Orthodox School of Theology (Βοστώνη, Η.Π.Α.), μὲ θέμα: “The Liturgical Lens: An Existential Exploration of Dogmatics”.

«Τεχνητὴ Νοημοσύνη καὶ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία»

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο διὰ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς διοργάνωσε μεταξὺ 29 Νοεμβρίου καὶ 1 Δεκεμβρίου 2024 στὸ Ρέθυμνο, τὸ Β' Θεολογικὸ Συνέδριο Βιοηθικῆς μὲ θέμα: «Τεχνητὴ Νοημοσύνη καὶ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία». Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ τριήμερου Συνεδρίου ἦταν ἡ ἀνάλυση καὶ ἡ διερεύνηση τῶν σύγχρονων ζητημάτων ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνίσχυση τοῦ διαλόγου μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ πίστεως.

Ἡ τελετὴ ἑναρξῆς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Β' Συνεδρίου Βιοηθικῆς πραγματοποιήθηκε στὸ Κέντρο Κοινωνικῆς καὶ Πολιτισμικῆς Διακονίας «ΘΕΟΜΗΤΩΡ», τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου, στίς 29 Νοεμβρίου ἀπὸ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Αὐστραλίας κ. Μακάριο, ὁ ὁποῖος ὡς πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Βιοηθικῆς ἐκφώνησε καὶ τὴν κεντρικὴ ὁμιλία μὲ θέμα: «Τεχνητὴ Νοημοσύνη καὶ Ὁρθόδοξη Θεολογία».

Ἀπὸ τίς 30 Νοεμβρίου ἕως καὶ τὴν 1η Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκαν τρεῖς συνεδρίες στὸ ὁμώνυμο Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου

στήν πόλη του Ρεθύμνου. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν ὁκτὼ ὁμιλητὲς διαφόρων εἰδικότητων ποὺ παρουσίασαν θέματα γύρω ἀπὸ τὶς ἐξῆς ἐνότητες: α) «Τεχνητὴ Νοημοσύνη καὶ Ὁρθόδοξη Θεολογία», β) «Τεχνητὴ Νοημοσύνη: Κοινωνιολογικὲς καὶ Φιλοσοφικὲς προσεγγίσεις» καὶ γ) «Τεχνητὴ Νοημοσύνη: Μιὰ εὐρύτερη πρόκληση».

Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως αὐτὴ τοῦ Μητροπολίτη Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικολάου, μὲ θέμα: «Τεχνητὴ Εὐφυΐα καὶ Πνευματικὴ Νοημοσύνη», τῆς Nino Sadzaglishvili, ὑπ. δρ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (Πατριαρχεῖο Γεωργίας), μὲ τίτλο: «Ἡ σύγχρονη φιλοσοφία τοῦ μετανθρωπισμοῦ: Ἀπὸ τὸν *Homo sapiens* στὸν *Homo Deus*; Ὁρθόδοξη Θεολογικὴ προσέγγιση», τοῦ Ὁμ. Καθηγ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου, Κωνσταντίνου Δεληκωνσταντῆ, μὲ θέμα: «Τεχνητὴ Νοημοσύνη: Θρησκευτοφιλοσοφικὲς καὶ Θεολογικὲς Προσεγγίσεις», τοῦ Κωνσταντίνου Κωτσιόπουλου, Καθηγ. τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: «Τεχνητὴ Νοημοσύνη: Κοινωνιολογικὴ καὶ Θεολογικὴ Θεώρηση» καὶ τοῦ Ἀθανασίου Κεχαγιόγλου, ποινικολόγου καὶ ἄρχοντος δικαιοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, μὲ θέμα: «Τεχνητὴ Νοημοσύνη καὶ Δίκαιο».

Τὸ Συνέδριο ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν παρουσίαση τῶν Πορισμάτων ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Συμπερασμάτων. Ὁ Μητροπολίτης Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Πρόδρομος ὡς πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπεσήμανε ὅτι «ἡ Τεχνητὴ Νοημοσύνη ἀποτελεῖ τὸ κορυφαῖο σύγχρονο τεχνολογικὸ ἐπίτευγμα, οἱ ἐφαρμογὲς τοῦ ὁποῖου ἀγγίζουν σχεδὸν ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τοῦ ἀνθρώπινου βίου καὶ πολιτισμοῦ, τὴν

ἴδια στιγμή ποὺ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία προειδοποιεῖ γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ ὑποκρύπτονται ἀπὸ τὴ χρήση ὀρισμένων ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων. Ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας δὲν πρέπει νὰ ἐκτυλίσσεται εἰς βάρος τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου καὶ τῆς ἐλευθερίας του καὶ αὐτὸ διότι οἱ κίνδυνοι ποὺ ἐλλοχεύουν ἀπὸ τὴν κατάχρηση ἢ τὴν κακὴ χρήση τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης, ὅπως εἶναι ἡ ἐξάρτηση ἀπὸ τὴν τεχνολογία, ἡ ἀποκοινωνικοποίηση, ἡ ἀλαζονικὴ αὐτοαντίληψη καὶ νοοτροπία ὁδηγοῦν στὴν ἀποδυνάμωση τῆς πίστεως... Σύμφωνα μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Θεολογία καὶ ἀνθρωπολογία οἱ δυνάμεις καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ νοῦ δὲν πρέπει νὰ λειτουργοῦν μόνον γιὰ νὰ προάγουν τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνολογικὴ γνώση, ἀλλὰ ὀφείλουν νὰ συντονίζονται μὲ τὴν ἀνάβαση καὶ ἐξύψωση τοῦ ἀνθρώπου στὸ “καθ’ ὁμοίωσιν”. Ὁ νοῦς ὀφείλει νὰ ὑπερβαίνει τὸ ἐπίπεδο τῆς λογικῆς διεργασίας καὶ τῆς “ὑπολογιστικῆς εὐφυΐας”... Στὴν παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχουν ἑτοιμὲς λύσεις στὰ σύγχρονα προβλήματα, ὑπάρχουν ὅμως θεμελιώδη θεολογικὰ κριτήρια πάνω στὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ οἰκοδομηθοῦν ἀπαντήσεις στὰ ὀριακὰ ζητήματα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Τὸ πνευματικὸ θησαυροφυλάκιό τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι μιὰ ἀνεξάντλητη πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποία ἀντλοῦμε ἔμπνευση καὶ κατεύθυνση ἐνώπιον τῶν μεγάλων προκλήσεων τῆς ἐποχῆς μας».

Ἡ ἔκδοση τῶν *Πρακτικῶν* σὲ τόμο θὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς, ἐνῶ μὲ ἀπόφαση τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τὸ 3ο Συνέδριο Βιοηθικῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου θὰ πραγματοποιηθεῖ ἐκ νέου στὸ Ρέθυμνο ἀπὸ τὶς 29 ἕως καὶ τὶς 31 Ὀκτωβρίου 2025.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

«*Ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Παράδοση
τῆς Κύπρου ἀπὸ τοὺς χρόνους
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μέχρι σήμερα*»

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, μὲ ἀφορμὴ τὴ συμπλήρωση πενήντα ἐτῶν ἀπὸ τὴν τουρκικὴ εἰσβολὴ στὴν Κύπρο, διοργάνωσε ὑβριδικὰ μεταξὺ 13 καὶ 14 Δεκεμβρίου 2024 στὴν Ἀθήνα Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο μὲ θέμα: «Ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Παράδοση τῆς Κύπρου ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μέχρι σήμερα».

Οἱ πέντε συνεδρίες τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὴν Αἴθουσα Πολιτιστικῶν Ἐκδηλώσεων τοῦ Συνοδικοῦ Μεγάρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνῶ ἦταν ἐφικτὴ καὶ ἡ διαδίκτυακὴ παρακολούθησή τους μέσω συγχεκριμένων ἠλεκτρονικῶν διευθύνσεων. Στὴν Αἴθουσα αὐτὴ φιλοξενήθηκε καὶ Φωτογραφικὴ Ἐκθεση μὲ ναοὺς ποὺ ὑπέστησαν καταστροφές στὴ διάρκεια τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς τὸν Ἰούλιο-Αὐγουστο τοῦ 1974, μία εὐγενικὴ προσφορὰ τοῦ Πολιτιστικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου «Ἀρχάγγελος» (Ἐκκλησία τῆς Κύπρου). Στὶς συνεδρίες συμμετεῖχαν 16 ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητὲς διαφόρων εἰδικότητων ποὺ παρουσίασαν θέματα γύρω ἀπὸ τὴ διάδοση τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας στὴν Κύπρο, τὴν παρουσία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στὴ διάρκεια τῶν βυζαντινῶν χρόνων καὶ τῆς τουρκοκρατίας, τὴ συμμετοχὴ τῆς στοὺς διαρκεῖς ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ γιὰ ἐλευθερίαν, τίς συνέπειες τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς (1974) καὶ κατοχῆς, σὲ σχέση μὲ τὴ σύληση τῶν θρησκευτικῶν καὶ

πολιτιστικῶν θησαυρῶν τοῦ νησιοῦ καὶ σύγχρονα θέματα, ὅπως, ἡ λαϊκὴ λατρευτικὴ τιμὴ τοῦ ἁγίου Θεράποντα στὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στὴν προετοιμασίαν τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (2016).

Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ Βασιλείου Τζέρπου, Ἐπίκ. Καθηγ. Καινῆς Διαθήκης τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ θέμα: «Ἡ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Κύπρο», τοῦ Χάρη Μελετιάδη, Καθηγ. Ἱστορίας καὶ διευθυντῆ τοῦ Ἑργαστηρίου Κοινωνιολογίας τῆς Παιδείας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Τμήματος Κοινωνιολογίας τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου, μὲ τίτλο: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ὡς παράγοντας ἱστορικότητας τῶν συνόρων: Πρὸς μία διεθνικὴ συνύπαρξη μὲ βυζαντινὸ χρῶμα», τῆς Αἰκατερίνης Παπαζαχαρία, Λέκτορα Διπλωματικῆς Ἱστορίας καὶ Διεθνῶν Σχέσεων στὸ Τμήμα Ἱστορίας, Πολιτικῆς καὶ Διεθνῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου Νεάπολης (Πάφος, Κύπρος), μὲ θέμα: «Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανὸς καὶ ἡ ἐμπλοκὴ τοῦ στίς διεργασίες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης στὰ περιγητικὰ κείμενα τῆς ἐποχῆς», τοῦ ἀρχιμ. Ἀρίσταρχου Γκρέκα, Ἀναπλ. Καθηγητῆ Θεολογίας καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Γραμματολογίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: «Παράνομη διακίνηση τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιάς τῆς Κύπρου, προκλήσεις καὶ προστασία» καὶ τοῦ Ἰωάννη Λαδᾶ, δρ. Φιλοσοφίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ δρ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ θέμα: «Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στὴν προετοιμασίαν συγκλήσεως τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (1923-2016)».

Τὸ Συνέδριο ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν παρουσίαση τῶν Πορισμάτων ἀπὸ τὸν

πρόεδρο τῆς Ἐπιστ. Ἐπιτροπῆς Ἑμμα-
νουήλ Βαρβούνη, Καθηγητὴ Λαογραφίας
τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἑθνολογίας
καὶ κοσμήτορα τῆς Σχολῆς Κλασικῶν
καὶ Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τοῦ Δ.Π.Θ.
Ἡ ἔκδοση τῶν *Πρακτικῶν* σὲ τόμο θὰ
πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὴν Εἰδικὴ Συνοδική
Ἐπιτροπὴ Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, μὲ τὴν
εὐγενικὴ συνδρομὴ τῶν ἑκδ. Ἀρχονταρίκι.

«Βίβλος καὶ Ἠγεσία»

Ἡ Ἑλληνικὴ Βιβλικὴ Ἐταιρία διοργάνωσε
μεταξὺ 13 καὶ 14 Δεκεμβρίου 2024 στὴν
Ἀθήνα τὸ 12ο Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ
Συνέδριο, μὲ θέμα: «Βίβλος καὶ Ἠγεσία»,
μὲ τὴ συμμετοχὴ ἑπτὰ συνέδρων ἀπὸ τὴν
Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ (Λίβανος).

Τὸ Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο
φιλοξενήθηκε στὴν Αἴθουσα «AUDITO-
RIUM» τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Καθολι-
κῶν Ἀθηνῶν. Πραγματοποιήθηκαν τρεῖς
συνεδρίες καὶ μία Στρογγυλὴ Τράπεζα,
μὲ θέμα: «Ὅψεις τῆς ἡγεσίας στὴν ἐκ-
κλησιαστικὴ κοινότητα: Ἐξουσία, ἐπι-
ροή, μαρτυρία», ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ
αἰδ. Μελέτη Μελετιάδη, ποιμένα τῆς
Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Βόλου.
Σὲ αὐτὴ συμμετείχαν ὁ Μητροπολίτης
Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, ὁ
Michael Bassous, Καθηγητὴς στὸ Université
Saint-Joseph de Beyrouth (Λίβανος) καὶ
Διευθυντὴς τῆς Bible Society in Lebanon
καὶ ὁ αἰδ. Ἀλέξανδρος Πιπιλιός, ποιμένας
τῆς Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας
Ἐξαρχείων.

Ἐνδεικτικὰ, ἀναφέρονται ὀρισμένες
εἰσηγήσεις τοῦ διήμερου Ἐπιστημονικοῦ
Συνεδρίου, ὅπως: τοῦ Μιλτιάδη Κων-
σταντίνου, Ὁμοτ. Καθηγ. τοῦ Τμήματος
Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ θέμα: «Βι-
βλικὰ πρότυπα ἄσκησης ἐξουσίας.

Παραδείγματα ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν Ψαλ-
μῶν», τοῦ Στέφανου Μιχαλίου, Καθηγ.
Καινῆς Διαθήκης καὶ Ἑλληνικῶν Καινῆς
Διαθήκης τοῦ Ἑλληνικοῦ Βιβλικοῦ Κο-
λεγίου, μὲ τίτλο: «Ποιμένες στὸ πρό-
τυπο τοῦ Μεγάλου Ποιμένα: Ἰωα 10:
1-18», τῆς Ἀγγελικῆς Δελιγάρη, Ἀναπλ.
Καθηγήτριας Μεσαιωνικῆς Ἱστορίας τῶν
Σλαβικῶν Λαῶν τοῦ Τμήματος Ἱστορίας
καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο:
«Ἡ ὁργάνωση τῆς γλώσσας καὶ τῶν
μεταφράσεων τῶν Γραφῶν στοὺς Σλάβους
ἀπὸ τὸν Κύριλλο καὶ τὸν Μεθόδιο» καὶ
τοῦ π. Οἰκουμενίου Ἀμανατίδη, ὑπογραμ-
ματέως τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὑπ. δρ.
Θεολογίας τοῦ Eberhard Karls Uninerität
Tübingen (Γερμανία), μὲ θέμα: «Ἀντι-
μπεριαλιστικὲς ἀναγνώσεις τῆς Γραφῆς.
Τὸ παράδειγμα τῆς *Πρὸς Κολοσσαεῖς*
ἐπιστολῆς».

«Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κύπρου:
Πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ὁργάνωση,
προσλήψεις στὴν Ἑλλάδα
καὶ ἀμφίπλευρες σχέσεις
μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, 19ος-20ός αἰ.»

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Μεσσηνίας καὶ ἡ
Γενικὴ Γραμματεία Θρησκευμάτων τοῦ
Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων
καὶ Ἀθλητισμοῦ σὲ συνεργασία μὲ τὸ
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου καὶ τὴν
Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου
Κύπρου καὶ μὲ τὴν εὐγενικὴ στήριξη
τῆς Κεντρικῆς Ἐνωσης Δήμων Ἑλλάδος
(Κ.Ε.Δ.Ε.) καὶ τὴν Ἐνωση Δήμων Κύπρου,
μὲ ἀφορμὴ τὴ συμπλήρωση πενήντα ἐτῶν
ἀπὸ τὴν τουρκικὴ εἰσβολὴ στὴν Κύπρο,
συνδιοργάνωσαν μεταξὺ 19 καὶ 21
Δεκεμβρίου 2024 στὴν Καλαμάτα Διεθνὲς
Συνέδριο μὲ θέμα: «Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς

Κύπρου: Πολιτική και κοινωνική οργάνωση, προσλήψεις στην Ελλάδα και αμφίπλευρες σχέσεις με το Έλληνικό Κράτος, 19ος-20ός αϊ.». Σκοπός αυτού του τριήμερου Συνεδρίου ήταν να αναδείξει την κοινωνικο-πολιτική οργάνωση της Κύπρου και την ανάπτυξη των διμερών σχέσεων μεταξύ Ελλάδος και Κύπρου, ως δύο κρατών με κοινή εθνικότητα, θρησκεία και παράδοση.

Η τελετή έναρξης των έργασιών του Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στις 19 Δεκεμβρίου στο Elite Blue Conference Centre (Συνεδριακό Κέντρο) του ξενοδοχείου Elite City Resort, στην παραλία της Καλαμάτας. Κεντρικός ομιλητής υπήρξε η Α.Μ. ο Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου κ. Γεώργιος, πού έδωσε την πρώτη από τις τρεις κεντρικές διαλέξεις του Συνεδρίου, με θέμα: «Η διαχρονική προσφορά της Εκκλησίας της Κύπρου στον άγωνα του Έθνους».

Από τις 20 έως και τις 21 Δεκεμβρίου έλαβαν χώρα έξι συνεδρίες στο Συνεδριακό Κέντρο του ως άνω ξενοδοχείου. Σε αυτές συμμετείχαν καθηγητές και έρευνητές διαφόρων ειδικοτήτων, ενώ δόθηκαν και δύο ομιλίες ιδιαίτερου συμβολισμού, πού είχαν ως στόχο να θέσουν τις βάσεις για έντονο προβληματισμό και συζήτηση. Η πρώτη ομιλία ήταν του Προκόπη Παυλόπουλου, πρ. Προέδρου της Δημοκρατίας, με τίτλο: «Οι προϋποθέσεις επίλυσης του Κυπριακού Ζητήματος κατά το Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο» και η δεύτερη της Α.Ε. του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες παρουσίασαν θέματα γύρω από τις έξι ένότητες: α) «Η Κύπρος κατά την Αρχαιότητα», β) «Όψεις της κυπριακής εκκλησιαστικής ιστορίας», γ) «Ελλάδα και Κύπρος (19ος-20ός αϊ.)», δ) «Η Κύπρος

του Πολιτισμού», ε) «Αντικατοχικές έκδηλώσεις και κινήματα» και στ) «Το Κυπριακό Ζήτημα».

Ενδεικτικά αναφέρονται όρισμένες εισηγήσεις, όπως του δρ. Δημήτριου Βαχαβιώλου, μέλους Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών του Παν. Πελοποννήσου, με θέμα: «Μερικές παρατηρήσεις επί του σταυροπηγικού χαρακτήρα των Βασιλικών και Σταυροπηγικών Μονών της Κύπρου», του δρ. Κωστή Κοκκινόφτα, Διευθυντή του Κέντρου Μελετών της Ι. Μονής Κύκκου, με τίτλο: «Κύπριοι κληρικοί στην Πελοπόννησο και η συμβολή τους στην Έλληνική Έπανάσταση», του Ιακώβου Μιχαηλίδη, Καθηγ. Νεώτερης και Σύγχρονης Ιστορίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ., με θέμα: «Έλληνες Πρόσφυγες στην Κύπρο στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου», της Μαρίας Κουρή, Επίκ. Καθηγήτριας Πολιτιστικής Διαχείρισης του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, με τίτλο: «Ο Έλληνισμός της Κύπρου της διασποράς ως φορέας άρρηκτης πολιτιστικής διπλωματίας: Η περίπτωση του Κυπριακού Πολιτιστικού Κέντρου Βιέννης», του δρ. Τάσου Χατζηαναστασίου, εκπαιδευτικού, με θέμα: «Αντικατοχικές έκδηλώσεις και κινήματα (1974-1996) στην Κύπρο και στην Ελλάδα: Από την Κίνηση "Οι Γυναίκες Επιστρέφουν" στον Ίσαακ και τον Σολωμού» και του Πέτρου Παπαπολυβίου, Αναπλ. Καθηγ. Σύγχρονης Έλληνικής Ιστορίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Παν. Κύπρου, με τίτλο: «Το κυπριακό ένωτικό κίνημα: Το τελευταίο κεφάλαιο του νεοελληνικού αλυτρωτισμού».

«Θρησκεία, Γεωπολιτική
και Ἀνθρώπινα Δικαιώματα:
Ἡ προστασία καὶ ἡ ἀσφάλεια
τῶν χώρων λατρείας»

Τὸ Π.Μ.Σ. «Θρησκεία, Γεωπολιτική καὶ Διεθνὴς Ἀσφάλεια» τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἑρευνῶν τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου συνδιοργάνωσαν μετὰξὺ 20 καὶ 22 Δεκεμβρίου 2024 στὴ Θεσσαλονίκη Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα: «Θρησκεία, Γεωπολιτική καὶ Ἀνθρώπινα Δικαιώματα: Ἡ προστασία καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν χώρων λατρείας». Ἀφορμὴ γιὰ τὴ θεματικὴ τοῦ Συνεδρίου ἀποτέλεσε τὸ γεγονός ὅτι ἡ θρησκεία τὶς τελευταῖες δεκαετίες ἐπανεμφανίζεται μὲ τρόπο δυναμικὸ στὶς δυτικὲς κοινωνίες διεκδικώντας ἓναν κεντρικὸ ρόλο στὴ διεθνή δημόσια σφαῖρα, τὴν ἴδια στιγμή πού ἀναπτύσσεται ἓνα πιδὸ σύνθετο μωσαϊκὸ θρησκείων, ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ἀλλεπάλληλων μεταναστευτικῶν ρευμάτων πού σφραγίζουν τὸν 21ο αἰῶνα.

Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ τριήμερου Διεθνoῦς Συνεδρίου, πού ἐκτάθηκε σὲ μία Στρογγυλὴ Τράπεζα καὶ ἔξι Συνεδρίες μὲ τὴ συμμετοχὴ 34 ὁμιλητῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ (Η.Π.Α., Ἡνωμένο Βασίλειο, Πολωνία, Σερβία, Βέλγιο, Ἰταλία, Κουβέιτ, Ἡνωμένα Ἀραβικὰ Ἐμιράτα), ἦταν ἡ διεπιστημονικὴ προσέγγιση καὶ εἰς βάθος μελέτη τῆς θρησκείας ὅχι μόνο ὡς παράγοντα πού συμβάλλει στὴ διαμόρφωση τῆς σύγχρονης πολυπολιτισμικῆς κοινωνίας, πού συνδέεται μὲ κοινωνικὲς ἐντάσεις καὶ φαινόμενα βίας, ἀλλὰ καὶ ὡς καταστατικὴ ἀρχὴ πού ἀποσκοπεῖ στὴν παγκόσμια σταθερότητα καὶ εἰρήνη. Εἰδικότερα, οἱ θεματικὲς ἐνότητες πού ἀπασχόλησαν τὸ Συνέδριο ἀφοροῦσαν τὴ σημασία τῶν

χώρων λατρείας στὶς σύγχρονες κοινωνίες, τὸ νομικὸ πλαίσιο καὶ τὸν ρόλο τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν στὴν προστασία τῶν ἱερῶν τόπων, τὸν ρόλο τῶν μέσων ἐνημέρωσης καὶ τῆς τεχνολογίας γιὰ τὴν προστασία τῶν χώρων λατρείας, τὶς ἀναδυόμενες προκλήσεις καὶ ἀπειλὲς γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς λατρείας, τὰ μοντέλα γιὰ τὴ διαφύλαξη τῆς θρησκευτικῆς πολιτιστικῆς κληρονομιάς καὶ τῶν χώρων λατρείας καὶ τὴν ἀνάπτυξη διεθνῶν συνεργασιῶν καὶ δικτύων γιὰ τὴν προάσπιση τῆς ἐλευθερίας τοῦ θρησκευεῖν.

Ἡ τελετὴ ἔναρξης τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στὶς 20 Δεκεμβρίου στὸ Ἀμφιθέατρο I τοῦ Κέντρου Διάδοσης Ἑρευνητικῶν Ἀποτελεσμάτων (ΚΕ.Δ.Ε.Α.) τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου ὁ Abdulhadi Alajmi, Καθηγητὴς τοῦ History and Archeology Department τοῦ Kuwait University καὶ ἀντιπρύτανης τοῦ College of Arts τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου ἔδωσε τὴν κεντρικὴ εἰσαγωγικὴ ὁμιλία μὲ θέμα: “Religion and Politics: In search of a model coexistence of tolerance and acceptance”. Ἐν συνεχείᾳ ἀκολούθησε Στρογγυλὴ Τράπεζα, μὲ θέμα: «Ὁ ρόλος τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων καὶ τοῦ διαθρησκευτικοῦ διαλόγου», ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Στυλιανοῦ Τσομπανίδη, Καθηγ. Οἰκουμενικῆς Κίνησης τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Σὲ αὐτὴ συμμετείχαν ὁ πρωτοπρ. Σέργιος Μαρνέλλος, Ἐπίκ. Καθηγητὴς Κανονικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τοῦ ἰδίου Τμήματος, ὁ δρ. Τζιχάτ Χαλὴλ, Μουφτὴς Κομοτηνῆς, ὁ Βίκτωρ Νάρ, γενικὸς διευθυντὴς τῆς Ἰσραηλτικῆς Κοινότητος Θεσσαλονίκης, ὁ Μορίς Σαπόρτα, βοηθὸς διευθυντὴ καὶ ὑπεύθυνος προγραμμάτων τῆς ἴδιας Κοινότητος, ὁ αἰδ. δρ. Σωτήριος Μπούκης, ποιμένας τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία Θεσσαλονίκης) καὶ μέλος τοῦ

Παγκοσμίου Συμβουλίου των Ἐκκλησιῶν καὶ ὁ αἰδ. π. Jerzy Owskiak CM, ἐφημέριος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Θεσσαλονίκης.

Τις ἐπόμενες ἡμέρες, ἀπὸ τὶς 21 ἕως καὶ τὶς 22 Δεκεμβρίου, πραγματοποιήθηκαν στὸν ἴδιο χώρῳ οἱ ἑξὶ Συνεδρίες, μὲ τὶς εἰσηγήσεις διακεκριμένων καθηγητῶν καὶ ἐρευνητῶν ἀπὸ τὸ Α.Π.Θ., τὸ Πάντειο Πανεπιστήμιον, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸ Regent's Park College τοῦ Univ. of Oxford (Ὁξφόρδη, Ἡνωμένο Βασίλειον), τὸ Law School τοῦ Brigham Young University (Πρόβο, Η.Π.Α.), τὸ OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (Βαρσοβία, Πολωνία), τὸ Law School τοῦ University of Foggia (Φότζια, Ἰταλία), τὸ Mohamed Bin Zayed University for Humanities, (Αμποὺ Ντάμπι, Ἡνωμένα Ἀραβικὰ Ἐμιράτα), τὸ Pegaso University of Naples (Νάπολη, Ἰταλία), τὸ SGMK-Nikolaus Copernicus Superior School (Βαρσοβία, Πολωνία), τὴ Faculty of Law τοῦ University of Belgrade (Βελιγράδι, Σερβία), τὸ Council of European Churches (Βρυξέλλες, Βέλγιο), τὸ Ὑπουργεῖο Μεταναστευτικῆς καὶ Ἀσύλου καὶ τὸ Κέντρο Μελετῶν Ἀσφαλείας (ΚΕ.ΜΕ.Α.) τοῦ Ὑπουργείου Προστασίας τοῦ Πολίτη.

Ἐνδεικτικὰ ἐπισημαίνονται ὁρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Φιλοθέου, μὲ τίτλο: «Ἡ σημασία τῆς προστασίας τῶν χώρων λατρείας γιὰ τὶς κοινωνίες μας», τῆς Χαράς Καραγιαννοπούλου, Ἀναπλ. Καθηγ.

Συγκριτικῆς καὶ Διεθνoῦς Πολιτικῆς τοῦ Τμήματος Διεθνῶν, Εὐρωπαϊκῶν καὶ Περιφερειακῶν Σπουδῶν τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου, μὲ θέμα: «Κυριαρχία καὶ ἐργαλειοποίηση τῶν λατρευτικῶν χώρων: Ἡ περίπτωση τῆς Ἀγίας Σοφίας», τῆς Ἰωάννας Κωσταρέλλα, Ἀναπλ. Καθηγήτριας Δημοσιογραφίας, Ἑρευ-νας καὶ Νέων Μέσων τοῦ Τμήματος Δημοσιογραφίας καὶ Μέσων Μαζικῆς Ἐπικοινωνίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: «Ὁ ρόλος τῶν μέσων ἐνημέρωσης στὴν προώθηση τοῦ διαπολιτισμικοῦ διαλόγου», τοῦ Pasquale Annicchino, Καθηγητῆ τοῦ Law School τοῦ University of Foggia (Ἰταλία), μὲ θέμα: "Freedom of religion or belief and security. Friends or foes?", τῆς Michaela Moravčíková, Καθηγήτριας στὸ College of Legal School in Lublin τμήμα τοῦ SCMK-Nicolaus Copernicus Superior School (Πολωνία), μὲ τίτλο: "Property restitution between the Orthodox and the Greek Catholic Church in Slovakia. State interference as an example of good practice", τοῦ Dalibor Djukić, Ἀναπλ. Καθηγητῆ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου στὴ Faculty of Law τοῦ University of Belgrade (Σερβία), μὲ θέμα: «Ἡ προστασία καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν χώρων λατρείας στὰ Δυτικὰ Βαλκάνια» καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Μαργαροῦ, ὑπευθύνου τοῦ ἔργου EXODUS τοῦ Κέντρου Μελετῶν Ἀσφαλείας, μὲ τίτλο: «Διερεύνηση ἐγκλημάτων μίσους μὲ ἀντισημιτικὰ κίνητρα».